

কৰ্পোৰেট এজেন্ট-সাধাৰণ (অনুমোদিত পৰীক্ষক)

স্বীকৃতি

এই পাঠ্যক্ৰমটো ভাৰতীয় বীমা নিয়ামক আৰু উন্নয়ন প্ৰাধিকৰণৰ (IRDAI) দ্বাৰা নিৰ্ধাৰিত আৰু ভাৰতীয় বীমা প্ৰতিষ্ঠান, মুম্বাইৰ দ্বাৰা প্ৰস্তুত কৰা সংশোধিত পাঠ্যক্ৰমৰ ওপৰত আধাৰিত।

লেখক/ সমীক্ষক (বৰ্ণানুক্ৰমিক ক্ৰমত)

ড. আৰ. কে ডুয়াল

ড. শশীধৰণ কে. কুট্টী

শ্ৰী ভেপাচেদু জয়ন্ত কুমাৰ

চি.এ. পি. কোটেস্বৰ ৰাও

ড. প্ৰদীপ চৰকাৰ

ড° ৰমেশ কুমাৰ সাতলুৰি

প্ৰফেছৰ মাধুৰী শৰ্মা

ড. জৰ্জ ই. থোমাছ

প্ৰফেছৰ অৰ্চনা ভজে

শ্ৰী কৃষ্ণমোহন ৰাই

"এই পাঠ্যক্ৰমটো অসমীয়াত অনুবাদ আৰু পৰ্যালোচনা কৰা হৈছে চি-ডেক, পুনে (C-DAC, Pune)ৰ সহায়ত।

শ্ৰীমত কুলেন কলিতা

শ্ৰীমতী ৰাজলক্ষ্মী দেউৰী "

ভাৰতীয় বীমা সংস্থান
**INSURANCE
INSTITUTE OF
INDIA**

জি-ব্লক, প্লট নং- চি-৪৬, বান্দ্ৰা কুৰ্ণা কমপ্লেক্স, বান্দ্ৰা (পূব), মুম্বাই-৪০০০৫১।

কৰ্পোৰেট এজেন্ট-সাধাৰণ (অনুমোদিত পৰীক্ষক)

সংকলন: ২০২৫

সকলো অধিকাৰ সংৰক্ষিত

এই পাঠ্যক্রমত ভাৰতীয় বীমা প্ৰতিষ্ঠানৰ (III) কপিৰাইট আছে। এই পাঠ্যক্রমটো ভাৰতীয় বীমা প্ৰতিষ্ঠানৰ পৰীক্ষাত অৱতীৰ্ণ হোৱা শিক্ষার্থীসকলৰ বাবে শৈক্ষিক লাভ প্ৰদান কৰাৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। এই পাঠ্যক্রমৰ সমলবোৰ বাণিজ্যিক উদ্দেশ্যৰ বাবে, আংশিক বা সম্পূৰ্ণভাৱে, প্ৰতিষ্ঠানটোৰ আগতীয়া স্পষ্ট লিখিত অনুমতি অবিহনে পুনৰ প্ৰস্তুত কৰা বাঞ্ছনীয় নহ'ব।

ইয়াৰ বিষয়বস্তু প্ৰচলিত শ্ৰেষ্ঠ পদ্ধতিৰ ওপৰত আধাৰিত আৰু আইনী বা অন্য কোনো বিবাদৰ ক্ষেত্ৰত ব্যাখ্যা বা সমাধান দিয়াৰ উদ্দেশ্যে নহয়।

এয়া কেৱল এক নিৰ্দেশক অধ্যয়ন সমল। অনুগ্ৰহ কৰি মন কৰিব যে পৰীক্ষাৰ প্ৰশ্নবোৰ কেৱল এই অধ্যয়ন সমলত সীমাবদ্ধ নাথাকিব।

প্ৰকাশক: মহাসচিব, ভাৰতীয় বীমা প্ৰতিষ্ঠান, জি-ব্লক, প্লট চি-৪৬, বান্দ্ৰা কুৰ্ণা কমপ্লেক্স, বান্দ্ৰা (পূৱ)মুম্বাই- ৪০০০৫১ আৰু মুদ্ৰিত কৰা হৈছে

এই অধ্যয়ন সমল সম্পৰ্কে যোগাযোগ কৰিবলৈ যিকোনো বিষয়ৰ শীৰ্ষক আৰু বেটুপাতত উল্লেখ কৰা নিৰ্দিষ্ট প্ৰকাশন নম্বৰ উল্লেখ কৰি ctd@iii.org.in সম্বোধন কৰিব পাৰে।

আগকথা

ভাৰতীয় বীমা প্ৰতিষ্ঠান, (প্ৰতিষ্ঠানটি)য়ে ভাৰতীয় বীমা নিয়ামক আৰু উন্নয়ন প্ৰাধিকৰণে (IRDAI) নিৰ্ধাৰণ কৰা পাঠ্যক্ৰমৰ ওপৰত আধাৰিত কৰি বীমা এজেণ্টৰ বাবে এই পাঠ্যক্ৰম বিকশিত কৰিছে। উদ্যোগ বিশেষজ্ঞসকল পাঠ্যক্ৰম প্ৰস্তুত কৰাত জড়িত আছিল।

পাঠ্যক্ৰমটোৱে জীৱন, সাধাৰণ আৰু স্বাস্থ্য বীমাৰ মৌলিক জ্ঞান প্ৰদান কৰে যাতে সংশ্লিষ্ট ব্যৱসায়ত জড়িত এজেণ্টসকলে তেওঁলোকৰ পেছাদাৰী কৰ্মজীৱন সঠিক দৃষ্টিকোণ বুজিব আৰু একমত হ'ব পাৰে।

পাঠ্যক্ৰমটো চাৰিটা শাখা হিচাপে সংৰচিত কৰা হৈছে। (1) অৱলোকন - এক উমৈহতীয়া শাখা যি বীমা নীতি, আইনী নীতি আৰু নিয়ামক বিষয়বোৰ সামৰি লয় যাক বীমা এজেণ্টসকলে জানিব লাগে। (2) জীৱন বীমা এজেণ্ট, (3) সাধাৰণ বীমা এজেণ্ট আৰু (4) স্বাস্থ্য বীমা এজেণ্ট হ'বলৈ ইচ্ছুক সকলৰ বাবে পৃথক শাখা প্ৰদান কৰা হৈছে।

শিক্ষার্থীসকলক পৰীক্ষাৰ আৰ্হি প্ৰশ্ন আৰু বস্তুনিষ্ঠ প্ৰশ্নৰ প্ৰকাৰৰ বিষয়ে ধাৰণা দিবলৈ পাঠ্যক্ৰমত মডেল প্ৰশ্নৰ এটা সংহতি অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে। আৰ্হিৰ প্ৰশ্নবোৰে তেওঁলোকক শিকা কথাবোৰ সংশোধন কৰাত সহায় কৰিব।

বীমা এক প্ৰগতিশীল পৰিৱেশত কাম কৰে। এজেণ্টসকলে বজাৰৰ পৰিৱৰ্তনৰ বিষয়ে অৱগত হ'ব লাগিব। তেওঁলোকে ব্যক্তিগত অধ্যয়ন আৰু সংশ্লিষ্ট বীমাকৰ্তাৰ দ্বাৰা আয়োজিত আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচীত অংশগ্ৰহণৰ জৰিয়তে সক্ৰিয়ভাৱে জ্ঞান আহৰণ কৰিব লাগে।

প্ৰতিষ্ঠানটোৱে এই কামটো প্ৰতিষ্ঠানটোক অৰ্পণ কৰাৰ বাবে আইআৰডিএআই (IRDAI) ক ধন্যবাদ জনাইছে। প্ৰতিষ্ঠানটোৱে সামগ্ৰীটো অধ্যয়ন কৰিবলৈ আগ্ৰহী সকলোকে বীমা বিপণনত সফল কৰ্মজীৱন কামনা কৰে।

সূচীসমূহ

অধ্যায় নং	শিৰোনাম	পৃষ্ঠা নং
শাখা	সাধাৰণ বীমা	
G-01	সাধাৰণ বীমা নথিপত্ৰ	02
G-02	আগাৰৰাইটিং আৰু ৰেট মেকিং (মূল্য নিৰ্ধাৰণ)	20
G-03	ব্যক্তিগত আৰু খুচুৰা বীমা	30
G-04	বাণিজ্যিক বীমা	41
G-05	সাধাৰণ বীমা দাবী	70
শাখা	পৰিশিষ্টসমূহ	
A-01	পৰিশিষ্ট - নমুনা প্ৰস্তাৱ প্ৰপত্ৰ আৰু পূৰণৰ বাবে দাবী প্ৰপত্ৰ	80

শাখা
সাধারণ বীমা

অধ্যায় G-01

সাধাৰণ বীমা নথিপত্ৰ

অধ্যায় পৰিচয়

অধ্যায় 7-ত আলোচনা কৰা অনুসৰি, প্ৰস্তাৱ প্ৰপত্ৰত এনে তথ্য থাকে যি বীমা কোম্পানীয়ে বীমাৰ বাবে আগবঢ়োৱা বিপদাশংকা গ্ৰহণ কৰিবলৈ উপযোগী।

আমি দেখিছোঁ যে বীমাৰ বিভিন্ন শাখাত, বীমাকৃত বিষয়, বীমা আৱৰণৰ প্ৰকাৰ আৰু উদ্ভৱ হ'ব পৰা দাবীৰ প্ৰকাৰৰ ওপৰত আধাৰিত কৰি নথিপত্ৰৰ প্ৰয়োজনীয়তা পৃথক হয়।

শিকাৰ ফলাফল

- A. প্ৰস্তাৱ প্ৰপত্ৰসমূহ
- B. এটা প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণ কৰা (আগাৰবাইটিং)
- C. প্ৰিমিয়াম ৰচিদ
- D. কভাৰ নোট্চ (Cover Notes) (বীমাৰ টোকা)/ বীমাৰ প্ৰমাণপত্ৰ/ আঁচনি দস্তাবেজ
- E. ৱাৰেণ্টি
- F. এণ্ডোৰ্চমেণ্ট (অনুমোদন)
- G. আঁচনিসমূহৰ ব্যাখ্যা
- H. নৱীকৰণ জাননী

এই অধ্যায়টো অধ্যয়ন কৰাৰ পিছত, আপুনি এইবোৰ কৰিবলৈ সক্ষম হ'ব:

- a) প্ৰস্তাৱ প্ৰপত্ৰ এখনৰ সমলসমূহ বৰ্ণনা কৰা।
- b) প্ৰস্পেক্টাছ (প্ৰচাৰ পত্ৰিকা)ৰ গুৰুত্ব বৰ্ণনা কৰা।
- c) প্ৰিমিয়াম ৰচিদ বুজা।
- d) বীমা আঁচনি দস্তাবেজত চৰ্তাৱলী আৰু শৰাৱলী বৰ্ণনা কৰা।
- e) আঁচনিৰ চৰ্তাৱলী আৰু ৱাৰেণ্টি আলোচনা কৰা।
- f) কিয় অনুমোদন জাৰী কৰা হয় তাৰ প্ৰশংসা কৰা।
- g) নৱীকৰণ জাননী কিয় জাৰী কৰা হয় তাৰ প্ৰশংসা কৰা।

A. প্ৰস্তাৱ প্ৰপত্ৰ সমূহ

প্ৰস্তাৱ প্ৰপত্ৰখনত এনে তথ্য থাকে যি বীমা কোম্পানীয়ে বীমাৰ বাবে আগবঢ়োৱা বিপদাশংকা গ্ৰহণ কৰিবলৈ উপযোগী। পৰম সৎ বিশ্বাসৰ নীতি আৰু সামগ্ৰীক তথ্য প্ৰকাশৰ কৰ্তব্য বীমাৰ বাবে প্ৰস্তাৱ প্ৰপত্ৰৰ সৈতে আৰম্ভ হয়।

উদাহৰণ

যদি বীমাকৃতজনে এটা এলাৰ্ম লগাই ৰাখিব লগা হৈছিল বা কৈছিল যে তেওঁৰ সোণৰ গহনা স্ব'ৰুমত স্বয়ংক্ৰিয় এলাৰ্ম প্ৰণালী আছে, তেনেহলে তেওঁ কেৱল ইয়াক প্ৰকাশ কৰাৰ প্ৰয়োজনে যথেষ্ট নহয়, তেওঁ নিশ্চিত কৰিব লাগিব যে সমগ্ৰ আঁচনিৰ সময়ছোৱাত ই প্ৰচলিত কামৰ স্থিতিত থাকিব লাগিব। এলাৰ্মৰ অস্তিত্ব হৈছে বীমাকৰ্তাৰ বাবে এক সামগ্ৰীক তথ্য যি এই তথ্যবোৰৰ ওপৰত আধাৰিত কৰি প্ৰস্তাৱটো গ্ৰহণ কৰিব আৰু সেই অনুসৰি বিপদাশংকাৰ মূল্য নিৰ্ধাৰণ কৰিব।

1. প্ৰস্তাৱ প্ৰপত্ৰত প্ৰশ্নৰ প্ৰকৃতি

প্ৰস্তাৱ প্ৰপত্ৰখনত প্ৰশ্নৰ সংখ্যা আৰু প্ৰকৃতি সংশ্লিষ্ট বীমাৰ শ্ৰেণী অনুসৰি পৃথক হয়।

i. **অগ্নি বীমা** প্ৰস্তাৱ প্ৰপত্ৰবোৰ সাধাৰণতে ঘৰ, দোকান আদিৰ দৰে তুলনামূলকভাৱে সৰল/ মানক বিপদাশংকাৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰা হয়। ডাঙৰ ঔদ্যোগিক বিপদাশংকাৰ বাবে, বিপদাশংকা গ্ৰহণ কৰাৰ আগতে বীমাকৰ্তাই বিপদাশংকাৰ পৰিদৰ্শনৰ ব্যৱস্থা কৰে। নিৰ্দিষ্ট তথ্য সংগ্ৰহ কৰিবলৈ প্ৰস্তাৱ প্ৰপত্ৰৰ উপৰিও কেতিয়াবা বিশেষ প্ৰশ্নাৱলী ব্যৱহাৰ কৰা হয়।

অগ্নি বীমা প্ৰস্তাৱ প্ৰপত্ৰত অন্যান্য বিষয়ৰ লগতে, সম্পত্তিৰ বৰ্ণনা বিচাৰে য'ত নিম্নলিখিত তথ্য অন্তৰ্ভুক্ত থাকিব:

- ✓ বাহ্যিক দেৱাল আৰু মুখচ নিৰ্মাণ, মহলাৰ সংখ্যা
- ✓ ভৱনটোৰ প্ৰতিটো অংশৰ দখল
- ✓ বিপদজনক সামগ্ৰীৰ উপস্থিতি
- ✓ কেঁচা মাল আৰু সমাপ্ত সামগ্ৰী সহ নিৰ্মাণৰ প্ৰক্ৰিয়া
- ✓ বীমাৰ বাবে প্ৰস্তাৱিত পৰিমাণবোৰ
- ✓ বীমাৰ ম্যাদ, ইত্যাদি।

ii. **মটৰ বীমাৰ বাবে**, বাহনখন, ইয়াৰ কাৰ্যকলাপ, নিৰ্মাণ আৰু বহন ক্ষমতা, ইয়াক মালিকৰ দ্বাৰা কেনেদৰে পৰিচালনা কৰা হয় আৰু সম্পৰ্কিত বীমা ইতিহাসৰ বিষয়ে প্ৰশ্ন সোধা হয়।

- iii. **ব্যক্তিগত শাৰীত** যেনে স্বাস্থ্য, ব্যক্তিগত দুৰ্ঘটনা আৰু ভ্ৰমণ বীমাৰ দৰে, প্ৰস্তাৱ প্ৰপত্ৰবোৰ প্ৰস্তাৱকৰ স্বাস্থ্য, জীৱন ধাৰণৰ পদ্ধতি আৰু অভ্যাস, আগৰে পৰা থকা স্বাস্থ্য অৱস্থা, চিকিৎসা ইতিহাস, বংশগত বৈশিষ্ট্য, অতীত বীমাৰ অভিজ্ঞতা আদিৰ বিষয়ে তথ্য প্ৰাপ্ত কৰাৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰা হৈছে।
- iv. **অন্যান্য বিবিধ বীমাত**, প্ৰস্তাৱ প্ৰপত্ৰবোৰ বাধ্যতামূলক আৰু সেইবোৰত এক ঘোষণা অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হয় যি সৎ বিশ্বাসৰ উমৈহতীয়া আইন কৰ্তব্য সম্প্ৰসাৰিত কৰে।

2. এটা প্ৰস্তাৱৰ উপাদান

i. প্ৰস্তাৱকৰ নাম সম্পূৰ্ণৰূপে

প্ৰস্তাৱকজনে নিজকে স্পষ্টভাৱে চিনাক্ত কৰিবলৈ সক্ষম হ'ব লাগে। বীমাকৰ্তাই কাৰ সৈতে চুক্তি প্ৰতিষ্ঠা কৰিছে জনাটো গুৰুত্বপূৰ্ণ, যাতে আঁচনিখনৰ অধীনত লাভালাভবোৰ কেৱল বীমাকৰ্তাই প্ৰাপ্ত কৰিব পাৰে।

ii. প্ৰস্তাৱকৰ ঠিকনা আৰু যোগাযোগৰ বিৱৰণ

ওপৰত উল্লেখ কৰা কাৰণবোৰ প্ৰস্তাৱকৰ ঠিকনা আৰু যোগাযোগৰ বিৱৰণ সংগ্ৰহ কৰাৰ বাবেও প্ৰয়োজ্য।

iii. প্ৰস্তাৱকৰ বৃত্তি, কাৰ্য বা ব্যৱসায়

কিছুমান ক্ষেত্ৰত যেনে স্বাস্থ্য আৰু ব্যক্তিগত দুৰ্ঘটনা বীমা, প্ৰস্তাৱকৰ বৃত্তি, কাৰ্য বা ব্যৱসায় গুৰুত্বপূৰ্ণ কিয়নো এইবিলাকৰ বিপদাশংকাৰ ওপৰত সামগ্ৰীক প্ৰভাৱ থাকিব পাৰে।

iv. বীমাৰ বিষয়বস্তুৰ বিৱৰণ আৰু পৰিচয়

প্ৰস্তাৱকজনে বীমাৰ বাবে প্ৰস্তাৱিত বিষয়বস্তুটো স্পষ্টভাৱে উল্লেখ কৰিটো প্ৰয়োজন।

উদাহৰণ

প্ৰস্তাৱকজনে এইবোৰ উল্লেখ কৰিব লাগিব, যদিহে:

- i. এখন ব্যক্তিগত গাড়ী [ইয়াৰ চিনাক্তকৰণ যেনে ইঞ্জিন নম্বৰ, চেচিচ নম্বৰ, পঞ্জীয়ন নম্বৰ] বা
- ii. এটা আৱাসিক ঘৰ [ইয়াৰ সম্পূৰ্ণ ঠিকনা আৰু চিনাক্তকৰণ নম্বৰৰ সৈতে] বা
- iii. এটা বিদেশ ভ্ৰমণ [কাৰ দ্বাৰা, কেতিয়া, কোন দেশলৈ, কি উদ্দেশ্যৰ বাবে] বা
- iv. ঘটনাটোৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি ব্যক্তি এজনৰ স্বাস্থ্য [ব্যক্তিৰ নাম, ঠিকনা আৰু চিনাক্তকৰণ] ইত্যাদি
- v. **বীমাৰাশিয়ে** আঁচনিখনৰ অধীনত বীমাকৰ্তাৰ দায়বদ্ধতাৰ সীমা সূচায় আৰু সকলো প্ৰস্তাৱ প্ৰপত্ৰত সূচিত কৰিব লাগিব।

vi. **পূৰ্বৱৰ্তী আৰু বৰ্তমানৰ বীমা:** সাধাৰণ অধ্যয়বোৰত দেখাৰ দৰে, প্ৰস্তুৱকজনে তেওঁৰ পূৰ্বৱৰ্তী বীমাবোৰৰ বিষয়ে বীমাকৰ্তাক বিৱৰণ জনাব লাগিব।

সম্পত্তি বীমাত, এটা সম্ভৱনা থাকে যে বীমাকৃতই বিভিন্ন বীমাকৰ্তাৰ পৰা আঁচনি ল'ব আৰু যেতিয়া এটা লোকচান হয়, একাধিক বীমাকৰ্তাৰ পৰা দাবী কৰিব। এই তথ্যবোৰ এইটো নিশ্চিত কৰিবলৈ প্ৰয়োজন যাতে অৱদানৰ নীতি প্ৰয়োগ কৰা হয় যাতে বীমাকৃতৰ ক্ষতিপূৰণ হয় আৰু একে বিপদাশংকাৰ বাবে একাধিক বীমা আঁচনিৰ যোগে আদায়/লাভ নহয়।

লগতে, ব্যক্তিগত দুৰ্ঘটনা বীমাত বীমাকৰ্তাই একে বীমাকৃতৰ দ্বাৰা লোৱা অন্যান্য PA আঁচনিৰ অধীনত থকা বীমা ৰাশিৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি বীমাৰ পৰিমাণ (বীমাৰাশি) সীমিত কৰিব বিচাৰে।

vii. লোকচানৰ অভিজ্ঞতা

প্ৰস্তুৱকজনক তেওঁৰ/তাইৰ দ্বাৰা হোৱা সকলো লোকচানৰ সম্পূৰ্ণ বিৱৰণ ঘোষণা কৰিবলৈ কোৱা হয়, সেইবোৰৰ বীমা কৰা হৈছিল নে নাই। ই বীমাকৰ্তাক বীমাৰ বিষয়বস্তু আৰু বীমাকৃতই অতীতত কেনেদৰে বিপদাশংকাটো নিয়ন্ত্ৰণ কৰিছে সেই বিষয়ে তথ্য প্ৰদান কৰিব। আগুৰৰাইটাৰে এনে উত্তৰৰ পৰা বিপদাশংকাটো ভালদৰে বুজিব পাৰে আৰু বিপদাশংকা পৰিদৰ্শন কৰা বা অধিক বিৱৰণ সংগ্ৰহ কৰাৰ সিদ্ধান্ত ল'ব পাৰে।

viii. বীমাকৃতৰ দ্বাৰা ঘোষণা

যিহেতু প্ৰস্তুৱ প্ৰপত্ৰখনৰ উদ্দেশ্য হৈছে বীমাকৰ্তাসকলক সকলো সামগ্ৰী তথ্য প্ৰদান কৰা, প্ৰপত্ৰখনত বীমাকৃতৰ দ্বাৰা এটা ঘোষণা অন্তৰ্ভুক্ত থাকে যে উত্তৰবোৰ সঁচা আৰু সঠিক আৰু তেওঁ সন্মত হয় যে প্ৰপত্ৰখন বীমা চুক্তিৰ আধাৰ হ'ব। যিকোনো ভুল উত্তৰে বীমাকৰ্তাসকলক চুক্তি পৰিহাৰ কৰাৰ অধিকাৰ প্ৰদান কৰিব। সকলো প্ৰস্তুৱ প্ৰপত্ৰৰ বাবে সচৰাচৰ হোৱা অন্যান্য শাখাবোৰ স্বাক্ষৰ, তাৰিখ আৰু কিছুমান ক্ষেত্ৰত এজেন্টৰ পৰামৰ্শৰ সৈতে সম্পৰ্কিত।

B. প্ৰস্তুৱটো গ্ৰহণ কৰা (আগুৰৰাইটিং)

আগতে দেখাৰ দৰে, সম্পূৰ্ণ হোৱা প্ৰস্তুৱ প্ৰপত্ৰ এখনে নিম্নলিখিত তথ্যবোৰ বহলভাৱে প্ৰদান কৰে:

- ✓ বীমাকৃতৰ বিৱৰণ
- ✓ বিষয়বস্তুৰ বিৱৰণ
- ✓ প্ৰয়োজনীয় আৱৰণৰ প্ৰকাৰ
- ✓ ভৌতিক বৈশিষ্ট্যবোৰৰ বিৱৰণ ধনাত্মক আৰু ঋণাত্মক দুয়োধৰণৰ - নিৰ্মাণৰ প্ৰকাৰ আৰু মানদণ্ড, বয়স, অগ্নি নিৰ্বাপক সঁজুলিৰ উপস্থিতি, সুৰক্ষাৰ প্ৰকাৰ ইত্যাদি সহ,
- ✓ বীমা আৰু লোকচানৰ পূৰ্বৱৰ্তী ইতিহাস

সম্পত্তি, মটৰ বা কাৰ্গো (জাহাজৰ মালবস্তু) বীমাৰ ক্ষেত্ৰত, বীমাকৰ্তাই বিপদাশংকাৰ প্ৰকৃতি আৰু মূল্যৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি গ্ৰহণ কৰাৰ আগতে বিপদাশংকাৰ পূৰ্ব-পৰিদৰ্শন জৰীপৰ ব্যৱস্থা কৰিব পাৰে। বীমাকৰ্তাসকলে প্ৰস্তাৱটোত উপলব্ধ তথ্য, বিপদাশংকা পৰিদৰ্শন প্ৰতিবেদন, অতিৰিক্ত প্ৰশ্নাৱলীৰ উত্তৰ আৰু অন্যান্য নথিপত্ৰৰ ওপৰত আধাৰিত কৰি তেওঁলোকৰ সিদ্ধান্ত লয় (বীমাকৰ্তাই বিচৰা অনুসৰি)। তাৰ পিছত বীমাকৰ্তাই বিপদাশংকাৰ কাৰকত প্ৰয়োগ কৰিব লগা হাৰৰ বিষয়ে সিদ্ধান্ত লয় আৰু বিভিন্ন মাপকাঠিৰ ওপৰত আধাৰিত কৰি প্ৰিমিয়াম গণনা কৰে, যিটো তাৰ পিছত বীমাকৃতক জনোৱা হয়। প্ৰস্তাৱবোৰ বীমাকৰ্তাই দ্ৰুততা আৰু দক্ষতাৰে প্ৰক্ৰিয়া কৰে আৰু ইয়াৰ সকলো সিদ্ধান্ত এক যুক্তিসঙ্গত ম্যাদৰ ভিতৰত লিখিতভাৱে জনোৱা হয়।

সংজ্ঞা

আণ্ডাৰৰাইটিং: আঁচনিধাৰকৰ স্বাৰ্থৰ সুৰক্ষা নিয়মাৱলী, 2017 অনুসৰি, কোম্পানীয়ে প্ৰস্তাৱটো 15 দিনৰ ভিতৰত প্ৰক্ৰিয়া কৰিব লাগিব। এজেন্টজনে এই সময়সীমাবোৰৰ হিচাপ ৰাখিব, আন্তৰ্জাতিকভাৱে অনুসৰণ কৰিব আৰু গ্ৰাহক সেৱাৰ ভাৱত প্ৰয়োজন অনুসৰি সম্ভাৱনা/বীমাকৃতৰ সৈতে যোগাযোগ কৰিব বুলি আশা কৰা হয়। প্ৰস্তাৱটো পৰীক্ষা কৰা আৰু গ্ৰহণযোগ্যতাৰ বিষয়ে সিদ্ধান্ত লোৱাৰ এই সমগ্ৰ প্ৰক্ৰিয়াটোক আণ্ডাৰৰাইটিং বুলি কোৱা হয়।

নিজকে পৰীক্ষা কৰক 1

আঁচনিধাৰকৰ স্বাৰ্থৰ সুৰক্ষা নিয়মাৱলী, 2017 অনুসৰি, বীমা কোম্পানী এটাই _____ৰ ভিতৰত বীমা প্ৰস্তাৱ এটা প্ৰক্ৰিয়া কৰিব লাগিব।

- I. 7 দিন
- II. 15 দিন
- III. 30 দিন
- IV. 45 দিন

C. প্ৰিমিয়াম ৰচিদ

বীমাৰ চুক্তিৰ অধীনত বীমাৰ বিষয়বস্তু বীমা কৰাৰ বাবে বীমাকৃতই বীমাকৰ্তাক পৰিশোধ কৰা কনচিডাৰেচন বা পৰিমাণ হৈছে প্ৰিমিয়াম। অধ্যায় 4-ত আলোচনা কৰা অনুসৰি, এজেন্টে সদায়ে মনত ৰাখিব লাগে যে বীমা আইনৰ ধাৰা 64 VB অনুসৰি বীমা চুক্তি আৰম্ভ হোৱাৰ তাৰিখৰ আগতে প্ৰিমিয়াম আগতীয়াকৈ পৰিশোধ কৰিব লাগিব।

গুৰুত্বপূৰ্ণ

- a) বীমা আইন-1938-ৰ ধাৰা 64 VB-ত উল্লেখ কৰা হৈছে যে কোনো বীমাকৰ্তাই কোনো বিপদাশংকা গ্ৰহণ নকৰে যেতিয়ালৈকে প্ৰিমিয়াম আগতীয়াকৈ প্ৰাপ্ত নহয় বা পৰিশোধ কৰাৰ নিশ্চয়তা দিয়া নহয় বা নিৰ্ধাৰিত প্ৰকাৰে আগতীয়াকৈ জমা কৰা নহয়। বীমা

নিয়ম 58 আৰু 59-য়ে কিছুমান পৰিস্থিতিত প্ৰিমিয়ামৰ আগতীয়া পৰিশোধৰ এই চৰ্তৰ কিছুমান ব্যতিক্ৰম প্ৰদান কৰে।

- b) য'ত বীমা এজেন্ট এজনে বীমাকৰ্তাৰ হৈ বীমা আঁচনি এখনত প্ৰিমিয়াম সংগ্ৰহ কৰে, তেওঁ বেংক আৰু ডাক বন্ধৰ বাহিৰে সংগ্ৰহৰ চক্ৰিৰ ঘণ্টাৰ ভিতৰত তেওঁৰ কমিছন কৰ্তন নকৰাকৈ সম্পূৰ্ণৰূপে সংগ্ৰহ কৰা প্ৰিমিয়াম বীমাকৰ্তাক জমা দিব বা ডাকযোগে প্ৰেৰণ কৰিব।
- c) এইটোও প্ৰদান কৰা হয় যে বিপদাশংকাটো কেৱল সেই তাৰিখৰ পৰাহে ধৰি ল'ব পাৰি যি তাৰিখত প্ৰিমিয়াম নগদ ধন বা চেকৰ দ্বাৰা পৰিশোধ কৰা হয়।
- d) য'ত প্ৰিমিয়াম, ডাক বা মনি অৰ্ডাৰ বা ডাকযোগে প্ৰেৰণ কৰা চেকৰ দ্বাৰা প্ৰদান কৰা হয়, বিপদাশংকাটো সেই তাৰিখৰ পৰা ধৰি লোৱা হ'ব পাৰে যি তাৰিখত মনি অৰ্ডাৰ বুক কৰা হয় বা চেকখন ডাকত দিয়া হয়, যিটোৱে হয়।
- e) আঁচনি বাতিল বা ইয়াৰ চৰ্তাৱলী আৰু নিয়মাৱলী বা অন্য কোনো ধৰণে পৰিৱৰ্তন ৰখাৰ ফলত বীমাকৃত ব্যক্তিৰ বাবে প্ৰাপ্য হ'ব পৰা যিকোনো প্ৰিমিয়াম বীমাকৰ্তাই ক্ৰছ বা অৰ্ডাৰ চেকৰ দ্বাৰা বা ডাক/মনি অৰ্ডাৰৰ দ্বাৰা বা ইলেক্ট্ৰনিক মোডৰ দ্বাৰা বীমাকৃতক পোনপটীয়াকৈ পৰিশোধ কৰিব লাগিব আৰু বীমাকৰ্তাই বীমাকৃতৰ পৰা সঠিক ৰচিদ প্ৰাপ্ত কৰিব লাগিব, আৰু এনে ধৰণৰ ধন ঘূৰাই দিয়াটো কোনো ক্ষেত্ৰত এজেন্টৰ একাউণ্টত জমা কৰা নহ'ব।

D. আৱৰণ টোকা (কভাৰ নোট)/ বীমাৰ প্ৰমাণপত্ৰ/ আঁচনি দস্তাবেজ

আগাৰৰাইটিং সম্পূৰ্ণ হোৱাৰ পিছত আঁচনিখন জাৰী কৰাৰ আগতে কিছু সময় লাগিব পাৰে। আঁচনিখন প্ৰস্তুত হোৱালৈ বা যেতিয়া বীমাৰ বাবে আলোচনা চলি থাকে আৰু অস্থায়ী ভিত্তিত আৱৰণ প্ৰদান কৰা প্ৰয়োজন বা প্ৰয়োজ্য প্ৰকৃত হাৰ নিৰ্ধাৰণ কৰাৰ বাবে চৌহদটো পৰীক্ষা কৰাৰ আৱশ্যক হ'লে, আঁচনিখনৰ অধীনত সুৰক্ষা নিশ্চিত কৰিবলৈ এক কভাৰ নোট জাৰী কৰা হয়। ই আৱৰণৰ বৰ্ণনা দিয়ে। কেতিয়াবা, বীমাকৰ্তাই কভাৰ নোটৰ সলনি অস্থায়ী বীমা আৱৰণ নিশ্চিত কৰি এখন পত্ৰ জাৰী কৰে।

যদিও কভাৰ নোটত মোহৰ লগোৱা নহয়, কভাৰ নোটৰ শব্দবোৰে স্পষ্ট কৰে যে ই সংশ্লিষ্ট বীমাশ্ৰেণীৰ বাবে বীমাকৰ্তাৰ আঁচনিৰ সাধাৰণ চৰ্তাৱলী আৰু নিয়মাৱলী সাপেক্ষে। যদি বিপদাশংকাটো যিকোনো ৱাৰেণ্টিৰ দ্বাৰা নিয়ন্ত্ৰিত হয়, তেনেহ'লে কভাৰ নোটত কোৱা হ'ব যে বীমাটো এনে ৱাৰেণ্টিৰ অধীনত। কভাৰ নোটটো বিশেষ ধাৰাসাপেক্ষে কৰা হয়, যদি প্ৰয়োজ্য হয়, যেনে সন্মত বেংক দফা, ঘোষণা দফা (এগ্ৰিড বোৰক ক্লজ, দিক্ৰেয়াৰেচন ক্লজ) ইত্যাদি।

এটা কভাৰ নোটত নিম্নলিখিতবোৰ অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হ'ব:

- a) বীমাকৃতৰ নাম আৰু ঠিকনা

- b) বীমাৰাশি
- c) বীমাৰ ম্যাদ
- d) আৱৰা বিপদাশংকা
- e) হাৰ আৰু প্ৰিমিয়াম: যদি হাৰ জনা নাযায়, অস্থায়ী প্ৰিমিয়াম
- f) **আৱৰা বিপদাশংকাৰ বিৱৰণ:** উদাহৰণ স্বৰূপে ফায়াৰ(অগ্নি) কভাৰ নোটে ভৱনটোৰ চিনাক্তকৰণ বিৱৰণ, ইয়াৰ নিৰ্মাণ আৰু অধিকাৰ সূচিত কৰিব।
- g) কভাৰ নোটৰ ক্ৰমিক নম্বৰ
- h) জাৰীৰ তাৰিখ
- i) কভাৰ নোটৰ বৈধতা সাধাৰণতে এক পষেকৰ বাবে আৰু কেতিয়াবাহে 60 দিনলৈকে হয়

কভাৰ নোটবোৰ মুখ্যতঃ সামুদ্ৰিক আৰু মটৰ শ্ৰেণীৰ ব্যৱসায়ত ব্যৱহাৰ কৰা হয়।

1. সামুদ্ৰিক আৱৰণ টোকা

এইবোৰ সাধাৰণতে জাৰী কৰা হয় যেতিয়া আঁচনিজাৰী কৰাৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় বিৱৰণ যেনে ষ্টীমাৰৰ নাম, পেকেজৰ সংখ্যা, বা সঠিক মূল্য ইত্যাদি জনা নাযায়। আনকি ৰপ্তানিৰ ক্ষেত্ৰতো, কভাৰ নোট জাৰী কৰা হ'ব পাৰে, যেনে চালানৰ বাবে নিৰ্ধাৰিত এক নিৰ্দিষ্ট পৰিমাণৰ কাৰ্গো ৰপ্তানি কৰ্তাই ঘাটলৈ প্ৰেৰণ কৰা কভাৰ নোট। এনে হ'ব পাৰে যে, জাহাজত পৰ্যাপ্ত ৰখাৰ স্থান সুৰক্ষিত কৰাত অসুবিধাৰ বাবে, অভিপ্ৰেত জাহাজৰ দ্বাৰা কাৰ্গো চালান নহয়। সেয়েহে, এক নিৰ্দিষ্ট জাহাজৰ দ্বাৰা প্ৰেৰণ কৰিব পৰা পৰিমাণ টো জানিব নোৱাৰি। এই পৰিস্থিতিত, এক কভাৰ নোটৰ প্ৰয়োজন হ'ব পাৰে যাক পৰৱৰ্তী সময়ত নিয়মীয়া আঁচনি জাৰী কৰাৰ দ্বাৰা অনুসৰণ কৰিব লাগিব যেতিয়া সম্পূৰ্ণ বিৱৰণ উপলব্ধ থাকে আৰু বীমা কোম্পানীক জনোৱা হয়।

সামুদ্ৰিক আৱৰণ টোকাটো নিম্নলিখিত শাৰীবোৰৰ সৈতে শব্দ প্ৰকাশ কৰা হ'ব পাৰে:

- i. সামুদ্ৰিক আৱৰণ টোকা নম্বৰ
- ii. জাৰীৰ তাৰিখ
- iii. বীমাকৃতৰ নাম
- iv. বৈধতাৰ সময়সীমা

"অনুবোধ কৰা অনুসৰি, আপোনাক ইয়াৰ দ্বাৰা কোম্পানীৰ আঁচনিৰ সাধাৰণ চৰ্তাৱলী সাপেক্ষে _____ টকালৈকে আৱৰা হয়।

- a) **ধাৰাসমূহ:** ইনষ্টিটিউট কাৰ্গো ক্লজ A, B বা C সহ যুদ্ধ SRCC বিপদাশংকাবোৰ ইনষ্টিটিউট ক্ল'জ অনুসৰি, কিন্তু বাতিল কৰাৰ 7 দিনৰ জাননী সাপেক্ষে।

- b) **চৰ্তাৱলী:** আঁচনি জাৰী কৰাৰ বাবে জাহাজৰ নথিপত্ৰ প্ৰাপ্ত কৰাৰ পিছত যোগান ধৰিব লগা চালানৰ বিৱৰণ। ঘোষণা আৰু/বা ষ্টীমাৰত চালানৰ আগতে লোকচান বা ক্ষতিৰ ক্ষেত্ৰত, ইয়াৰ দ্বাৰা সন্মত হয় যে মূল্যাংকনৰ আধাৰ হ'ব সামগ্ৰীৰ মুখ্য মূল্য আৰু প্ৰকৃততে বহন কৰা মাচুল আৰু যাৰ বাবে বীমাকৃত দায়বদ্ধ।

আভ্যন্তৰীণ পৰিবহনৰ ক্ষেত্ৰত সাধাৰণতে আঁচনি জাৰী কৰাৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় সকলো প্ৰাসঙ্গিক তথ্য উপলব্ধ থাকে আৰু সেয়েহে কভাৰ নোটৰ খুব কম প্ৰয়োজন হয়। অৱশ্যে, কিছুমান সময় থাকিব পাৰে যেতিয়া কভাৰ নোট জাৰী কৰা হয় আৰু পিছত কাৰ্গো, ট্ৰেঞ্জিট আদিৰ সম্পূৰ্ণ বিৱৰণ থকা আঁচনিৰ দ্বাৰা সলনি কৰা হয়।

2. মটৰ কভাৰ নোট

এইবোৰ সংশ্লিষ্ট কোম্পানীবোৰে নিৰ্ধাৰণ কৰা প্ৰপত্ৰত জাৰী কৰিব লাগিব, মটৰ কভাৰ নোট এখনৰ অপাৰেটিভি ধাৰাটো নিম্নলিখিত ধৰণে পঢ়িব পাৰে:

"প্ৰপত্ৰখনত বৰ্ণনা কৰা বীমাকৃত ব্যক্তিয়ে, তলত উল্লেখ কৰা, ইয়াত বৰ্ণনা কৰা মটৰ বাহনৰ সন্দৰ্ভত বীমাৰ বাবে প্ৰস্তাৱ দিয়া আৰু .....প্ৰিমিয়াম হিচাপে টকা পৰিশোধ কৰাৰ বাবে বিপদাশংকাটো ইয়াৰ দ্বাৰা কোম্পানীৰ সাধাৰণ প্ৰকাৰৰ চৰ্তাৱলীৰ অধীনত ইয়াত প্ৰযোজ্য .....আঁচনিত (তলত উল্লেখ কৰা যিকোনো বিশেষ চৰ্ত সাপেক্ষে) আৱৰা হয় যদিহে কোম্পানীয়ে লিখিতভাৱে জাননী যোগে বীমা বাতিল নকৰে যি ক্ষেত্ৰত বীমা বন্ধ হৈ যাব আৰু এনে বীমাৰ বাবে পৰিশোধ কৰিব লগা প্ৰিমিয়ামৰ সমানুপাতিক অংশ কোম্পানীটোৱে বিপদাশংকা চলি থকা সময়ৰ বাবে মাচুল লোৱা হ'ব।"

মটৰ কভাৰ নোটত সাধাৰণতে নিম্নলিখিত বিৱৰণবোৰ থাকে:

- পঞ্জীয়ন চিহ্ন আৰু নম্বৰ, বা বীমাকৃত বাহনৰ বিৱৰণ/ ঘন ক্ষমতা/ বহন ক্ষমতা/ মেক্ (Make)/ নিৰ্মাণৰ বছৰ, ইঞ্জিন নম্বৰ, চেচিচ নম্বৰ
- বীমাকৃতৰ নাম আৰু ঠিকনা
- আইনখনৰ উদ্দেশ্যৰ বাবে বীমা আৰম্ভ কৰাৰ কাৰ্যকৰী তাৰিখ আৰু সময়। সময়...,তাৰিখ....
- বীমাৰ অন্ত হোৱাৰ তাৰিখ
- গাড়ী চলোৱাৰ অধিকাৰ থকা ব্যক্তি বা শ্ৰেণী
- ব্যৱহাৰ কৰিব লগা সীমাবদ্ধতা
- অতিৰিক্ত বিপদাশংকা, যদি থাকে

মটৰ কভাৰ নোটত মটৰ বাহন আইন, 1988-ৰ অধ্যায় দশম আৰু একাদশৰ বিধান অনুসৰি জাৰী কৰা প্ৰভাৱৰ বাবে এক প্ৰমাণপত্ৰ অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে।

গুৰুত্বপূৰ্ণ

কভাৰ নোটৰ বৈধতা এটা সময়ত আৰু 15 দিনৰ বাবে বৃদ্ধি কৰা হ'ব পাৰে, কিন্তু কোনো ক্ষেত্ৰতে কভাৰ নোট এখনৰ বৈধতাৰ মুঠ ম্যাদ ষাঠি দিন অতিক্ৰম কৰিব নোৱাৰিব।

টোকা: বীমাকৰ্তাৰ পৰা বীমাকৰ্তালৈ কভাৰ নোটৰ শব্দাৱলী পৃথক হ'ব পাৰে

বেছিভাগ কোম্পানীৰ দ্বাৰা কভাৰ নোটৰ ব্যৱহাৰ নিৰুৎসাহিত কৰা হৈছে। বৰ্তমানৰ প্ৰযুক্তিয়ে তৎক্ষণাত আঁচনি দস্তাবেজ জাৰী কৰাত সহায় কৰে।

3. বীমাৰ প্ৰমাণপত্ৰ - মটৰ বীমা

বীমাৰ প্ৰমাণপত্ৰ এখনে প্ৰমাণৰ প্ৰয়োজন হ'ব পৰা ক্ষেত্ৰত বীমাৰ অস্তিত্ব প্ৰদান কৰে। উদাহৰণ স্বৰূপে, মটৰ বীমাত, আঁচনিখনৰ উপৰিও, মটৰ বাহন আইনৰ প্ৰয়োজন অনুসৰি বীমাৰ প্ৰমাণপত্ৰ জাৰী কৰা হয়। এই প্ৰমাণপত্ৰই আৰক্ষী আৰু পঞ্জীয়ন কৰ্তৃপক্ষক বীমাৰ প্ৰমাণ প্ৰদান কৰে। মুখ্য বৈশিষ্ট্যবোৰ দেখুৱাই, ব্যক্তিগত গাড়ীৰ বাবে নমুনা প্ৰমাণপত্ৰ তলত পুনৰ প্ৰস্তুত কৰা হৈছে।

মটৰ বাহন আইন, 1988

বীমাৰ প্ৰমাণপত্ৰ

প্ৰমাণপত্ৰ নং

আঁচনি নং

1. পঞ্জীয়ন চিহ্ন আৰু নম্বৰ, পঞ্জীয়নৰ স্থান, ইঞ্জিন নং/চেচিচ নং/ বলোৱা/ নিৰ্মাণৰ বছৰ।
2. শৰীৰৰ প্ৰকাৰ/ C.C/ বহাৰ ক্ষমতা/ নেট প্ৰিমিয়াম/ পঞ্জীয়ন কৰ্তৃপক্ষৰ নাম,
3. ভৌগোলিক এলেকা - ভাৰত।
4. বীমাকৃত ঘোষিত মূল্য (IDV)
5. বীমাকৃতৰ নাম আৰু ঠিকনা, ব্যৱসায় বা বৃত্তি।
6. আইনখনৰ উদ্দেশ্যৰ বাবে বীমা আৰম্ভ কৰাৰ কাৰ্যকৰী তাৰিখ। .... ৰ ..... "০"টা বজাৰ পৰা
7. বীমাৰ ম্যাদ উকলি যোৱাৰ তাৰিখ: মাজনিশা .....
8. গাড়ী চলোৱাৰ অধিকাৰ থকা ব্যক্তি বা শ্ৰেণী।

নিম্নলিখিত যিকোনো এটা:

(a) বীমাকৃত:

(b) বীমাকৃতৰ অৰ্ডাৰত বা তেওঁৰ অনুমতিলৈ গাড়ী চলাই থকা আন যিকোনো ব্যক্তি

যদিহে গাড়ী চলাই থকা ব্যক্তিজনে দুৰ্ঘটনাৰ সময়ত এক কাৰ্যকৰী চালক অনুজ্ঞাপত্ৰ (ড্ৰাইভিং লাইচেন্স) ৰাখে আৰু এনে অনুজ্ঞাপত্ৰ ৰখা বা প্ৰাপ্ত কৰাৰ বাবে অযোগ্য নহয়। লগতে প্ৰদান কৰা হয় যে কাৰ্যকৰী শিক্ষাৰ্থীৰ অনুজ্ঞাপত্ৰ (learner's license) ধাৰণ কৰা ব্যক্তিজনে বাহনখন চলাব পাৰে আৰু এনে ব্যক্তিয়ে কেন্দ্ৰীয় মটৰ বাহন নিয়ম 1989-ৰ নিয়ম 3-ৰ প্ৰয়োজনীয়তা পূৰণ কৰে।

ব্যৱহাৰ কৰিব লগা সীমাবদ্ধতাসমূহ

আঁচনিখনে এইবোৰৰ বাহিৰে আন যিকোনো উদ্দেশ্যৰ বাবে ব্যৱহাৰ সামৰি লয়:

- ভাড়া বা পুৰস্কাৰ;
- সামগ্ৰীৰ কঢ়িওৱা বাহন (ব্যক্তিগত লাগেজৰ বাহিৰে)
- সংগঠিত দৌৰ,
- দৌৰ নিৰ্মাণ,
- গতি পৰীক্ষা
- নিৰ্ভৰযোগ্যতা পৰীক্ষণ
- মটৰ বাণিজ্যৰ সৈতে সম্পৰ্কিত যিকোনো উদ্দেশ্য।

মই/ আমি ইয়াৰ দ্বাৰা প্ৰমাণিত কৰো যে এই প্ৰমাণপত্ৰখন যি আঁচনিৰ সৈতে সম্পৰ্কিত আৰু লগতে বীমাৰ এই প্ৰমাণপত্ৰখন মটৰ বাহন আইন, 1988-ৰ অধ্যায় X আৰু অধ্যায় XI বিধান অনুসৰি জাৰী কৰা হয়।

পৰীক্ষা কৃত .....

(কৰ্তৃপ্ৰাপ্ত বীমাকৰ্তা)

প্ৰাসঙ্গিক কৰ্তৃপক্ষৰ পৰীক্ষাৰ বাবে সকলো সময়তে বাহনখনত বীমাৰ মটৰ প্ৰমাণপত্ৰ কঢ়িয়াই নিয়া প্ৰয়োজন।

4. আঁচনি দস্তাবেজ (Policy Document)

আঁচনিখন হৈছে এক আনুষ্ঠানিক নথি যি বীমাৰ চুক্তিৰ প্ৰমাণ প্ৰদান কৰে। এই নথিখন ভাৰতীয় ষ্টাম্প আইন, 1899-ৰ বিধান অনুসৰি মোহৰ লগাব লাগিব।

সাধাৰণ বীমা আঁচনি এখনত সাধাৰণতে থাকে:

- বীমাকৃত আৰু আন যিকোনো ব্যক্তিৰ নাম আৰু ঠিকনা(বোৰ) যাৰ বিষয়বস্তুৰ প্ৰতি বীমাযোগ্য আগ্ৰহ থাকে।
- সম্পত্তি বা বীমাকৃত আগ্ৰহৰ সম্পূৰ্ণ বিৱৰণ;

- c) আঁচনিখনৰ অধীনত বীমা কৃত সম্পত্তি বা আগ্ৰহৰ অৱস্থান আৰু য'ত উপযুক্ত হয়, সংশ্লিষ্ট বীমাকৃত মূল্যৰ সৈতে;
- d) বীমাৰ ম্যাদ;
- e) বীমাকৃত ৰাশি;
- f) আৱৰা বিপদ আৰু বৰ্জন;
- g) প্ৰযোজ্য যিকোনো অতিৰিক্ত/ হ্ৰাসযোগ্য (ডিডাক্টিবল)
- h) পৰিশোধ যোগ্য প্ৰিমিয়াম আৰু য'ত প্ৰিমিয়াম খাপ খোৱাৰ পৰাকৈ অস্থায়ী হয়, প্ৰিমিয়ামৰ সমন্বয়ৰ আধাৰত;
- i) আঁচনিৰ নিয়মাৱলী, চৰ্তাৱলী আৰু ৱাৰেণ্টি;
- j) আঁচনিখনৰ অধীনত দাবী এটা ৰখাৰ সম্ভাৱনা থকা আকস্মিক পৰিস্থিতি উদ্ভৱ হোৱাৰ পিছত বীমাকৃতৰ দ্বাৰা গ্ৰহণ কৰিব লগা পদক্ষেপ;
- k) কোনো ঘটনা সংঘটিত হৈ দাবী এটা হোৱাৰ পিছত বীমাৰ বিষয়বস্তুৰ সম্পৰ্কত বীমাকৃতৰ দায়বদ্ধতা আৰু সেই পৰিস্থিতিত বীমাকৰ্তাৰ অধিকাৰ;
- l) যিকোনো বিশেষ চৰ্ত;
- m) ভুল প্ৰদৰ্শন, প্ৰৱঞ্চনা, সামগ্ৰীক তথ্য প্ৰকাশ নকৰা বা বীমাকৃতৰ অসহযোগৰ ভিত্তিত আঁচনিখন বাতিল কৰাৰ ব্যৱস্থা;
- n) বীমাকৰ্তাৰ ঠিকনা য'ত আঁচনিখনৰ সন্দৰ্ভত সকলো যোগাযোগ প্ৰেৰণ কৰিব লাগে;
- o) এড-অন কভাৰ (সংযোজিত আৱৰণ) আৰু/বা এণ্ডোৰ্চমেণ্টৰ (অনুমোদনৰ) বিৱৰণ;যদি কিবা থাকে
- p) অভিযোগ নিষ্পত্তি প্ৰণালীৰ বিৱৰণ আৰু লোকপালৰ ঠিকনা

নিজকে পৰীক্ষা কৰক ২

কভাৰ টোকাবোৰৰ সন্দৰ্ভত নিম্নলিখিত কোনটো মন্তব্য সঁচা?

- I. কভাৰ নোটবোৰ মুখ্যতঃ জীৱন বীমাত ব্যৱহাৰ কৰা হয়
- II. সাধাৰণ বীমাৰ সকলো শ্ৰেণীত কভাৰ নোট মুখ্যতঃ ব্যৱহাৰ কৰা হয়
- III. কভাৰ নোটবোৰ মুখ্যতঃ স্বাস্থ্য বীমাত ব্যৱহাৰ কৰা হয়
- IV. সাধাৰণ বীমাৰ সামুদ্ৰিক আৰু মটৰ শ্ৰেণীত মুখ্যতঃ কভাৰ নোট ব্যৱহাৰ কৰা হয়

E. ৱাৰেণ্টি

ৱাৰেণ্টি হৈছে আঁচনিখনত স্পষ্টভাৱে উল্লেখ কৰা এক চৰ্ত যাক চুক্তিৰ বৈধতাৰ বাবে আঞ্চলিক ভাৱে পালন কৰিব লাগিব। ৱাৰেণ্টি এটা পৃথক দস্তাবেজ নহয়। ই কভাৰ নোট আৰু পলিচী ডকুমেন্ট দুয়োটাৰ অংশ। এইটো চুক্তিৰ বাবে এটা চৰ্তৰ দৃষ্টান্ত। ইয়াক কঠোৰভাৱে আৰু আঞ্চলিক ভাৱে চাব আৰু পালন কৰিব লাগিব, ই বিপদাশংকাৰ বাবে সামগ্ৰী হওঁক বা নহওঁক। যদি ৱাৰেণ্টি এটা উলংঘা কৰা হয়, তেনেহ'লে আঁচনিখন বীমাকৰ্তাৰ বিকল্পত বাতিল কৰিব পৰা যায় আনকি এইটো স্পষ্টভাৱে প্ৰমাণিত হ'লেও যে উলংঘনৰ ফলত কোনো নিৰ্দিষ্ট লোকচান হোৱা নাই বা অৰিহণা যোগোৱা নাই। অৱশ্যে, ব্যৱহাৰিক ভাৱে, যদি ৱাৰেণ্টি উলংঘন সম্পূৰ্ণ কাৰিক প্ৰকৃতিৰ হয় আৰু কোনো প্ৰকাৰে লোকচানত অৰিহণা যোগোৱা নাই বা লোকচান বৃদ্ধি নকৰে, বীমাকৰ্তাসকলে তেওঁলোকৰ বিবেচনাত কোম্পানীৰ আঁচনি অনুসৰি নিয়ম আৰু নিৰ্দেশনা অনুসৰি দাবীবোৰ প্ৰক্ৰিয়া কৰিব পাৰে।

1. অগ্নি বীমা ৱাৰেণ্টি (কিছুমান উদাহৰণ) তলত দিয়া অনুসৰি হয়

পলিচীৰ চলিত সময়ত বীমাকৃত চৌহদত কোনো বিপদজনক সামগ্ৰী সঞ্চিত কৰা নহ'ব।

নীৰৰ বিপদাশংকা: বীমাকৃত চৌহদত একেৰাহে 30 দিন বা অধিক সময়ৰ বাবে কোনো উৎপাদন কাৰ্যকলাপ কৰা নহ'ব।

চিগাৰেট ফিল্টাৰ নিৰ্মাণ: 30°C ৰ তলৰ ফ্লেছ পইন্ট থকা কোনো ড্ৰাৱক চৌহদত ব্যৱহাৰ/সঞ্চিত কৰা নহয় বুলি ৱাৰেণ্টি দিয়া

2. সামুদ্ৰিক বীমাত, এটা ৱাৰেণ্টি নিম্নলিখিত ধৰণে সংজ্ঞায়িত কৰা হয়: "এক প্ৰমিছৰী ৱাৰেণ্টি, অৰ্থাৎ এক ৱাৰেণ্টি যাৰ দ্বাৰা নিশ্চিত ব্যক্তিয়ে প্ৰতিশ্ৰুতি দিয়ে যে কোনো নিৰ্দিষ্ট কাম কৰা হ'ব বা কৰা নহ'ব, বা কোনো চৰ্ত পূৰণ কৰা হ'ব, বা যাৰ দ্বাৰা তেওঁ এক নিৰ্দিষ্ট তথ্যৰ অস্তিত্ব নিশ্চিত বা অস্বীকাৰ কৰে"

সামুদ্ৰিক কাৰ্গো বীমাত, সামগ্ৰীবোৰ (যেনে চাহ) টিনেৰে আৱৰা বাকচত পেক কৰা দৰকাৰী সূচাবলৈ ৱাৰেণ্টি অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হয়। মেৰিন হাল বীমাত বীমাকৃত জাহাজে এক নিৰ্দিষ্ট এলেকাত নেভিগেট নকৰিব বুলি ৱাৰেণ্টি অন্তৰ্ভুক্ত কৰি, বীমাকৰ্তাক তেওঁ আৱৰণ প্ৰদান কৰিবলৈ সন্মত হোৱা বিপদাশংকাৰ পৰিমাণৰ বিষয়ে এক ধাৰণা দিয়ে। যদি ৱাৰেণ্টি উলংঘা কৰা হয়, আৰম্ভণিতে সন্মত হোৱা বিপদাশংকাৰ সলনি হয় আৰু বীমাকৰ্তাক উলংঘনৰ তাৰিখৰ পৰা হোৱা অধিক দায়বদ্ধতাৰ পৰা নিজকে অব্যাহতি দিয়াৰ অনুমতি দিয়া হয়।

3. চুৰি বীমাত, সম্পত্তিটো এজন চকীদাৰে চক্ৰিশ ঘণ্টাই পহৰা দি থকাটো প্ৰয়োজনীয়। আঁচনিখনৰ হাৰ, চৰ্তাৱলী আৰু নিয়মাৱলী কেৱল তেতিয়াহে একেই হৈ থাকে যদি আঁচনিখনৰ সৈতে সংলগ্ন ৱাৰেণ্টিবোৰ পালন কৰা হয়।

নিজকে পৰীক্ষা কৰক 3

ৱাৰেণ্টিৰ সন্দৰ্ভত নিম্নলিখিত কোনটো মন্তব্য শুদ্ধ?

- I. ৱাৰেণ্টি হৈছে এক চৰ্ত যাক আঁচনিখনত কেতিয়াও উল্লেখ কৰা হোৱা নাই
- II. এটা ৱাৰেণ্টি পলিচী ডকুমেণ্টৰ অংশ
- III. বীমাকৃতক সদায়ে পৃথকে ৱাৰেণ্টিটো জনোৱা হয় আৰু পলিচী দস্তাবেজৰ অংশ হ'ব নোৱাৰে
- IV. ৱাৰেণ্টি উলংঘা কৰিলেও দাবীপৰিশোধ কৰিব লাগিব।

F. এণ্ডোৰ্চমেণ্ট (অনুমোদন)

বীমাকৰ্তাসকলে এক মানক ৰূপত আঁচনি জাৰী কৰাটো নিয়ম; কিছুমান বিপদ সামৰি লয় আৰু আন কিছুমানক বাদ দিয়ে।

সংজ্ঞা

যদি আঁচনিখনৰ কিছুমান চৰ্তাৱলী আৰু নিয়মাৱলী জাৰী কৰাৰ সময়ত, বা আঁচনিৰ ম্যাদৰ সময়ত সংশোধন কৰিব লগা হয়, তেন্তে এণ্ডোৰ্চমেণ্ট(অনুমোদন) নামৰ দস্তাবেজ এখনৰ জৰিয়তে সংশোধন/ পৰিৱৰ্তনবোৰ নিৰ্ধাৰণ কৰি কৰা হয়।

এইটো আঁচনিৰ সৈতে সংলগ্ন আৰু ইয়াৰ অংশ। আঁচনি আৰু অনুমোদনে একেলগে চুক্তিৰ প্ৰমাণ গঠন কৰে। পৰিৱৰ্তন/সংশোধন নথিভুক্ত কৰিবলৈ আঁচনিখনৰ চলিত সময়ত অনুমোদনও জাৰী কৰা হ'ব পাৰে।

যেতিয়াই সামগ্ৰীতথ্য সলনি হয়, বীমাকৃতই বীমা কোম্পানীক পৰামৰ্শ দিব লাগিব যিয়ে ইয়াক মন কৰিব আৰু অনুমোদনৰ জৰিয়তে বীমা চুক্তিৰ অংশ হিচাপে ইয়াক অন্তৰ্ভুক্ত কৰিব লাগিব।

সাধাৰণতে আঁচনি এখনৰ অধীনত প্ৰয়োজনীয় অনুমোদনসমূহ এইবোৰৰ সৈতে সম্পৰ্কিত:

- a) বীমাৰাশিৰ তাৰতম্য/ পৰিৱৰ্তন
- b) বিক্ৰী, বন্ধকী আদিৰ দ্বাৰা বীমাযোগ্য আগ্ৰহৰ পৰিৱৰ্তন।
- c) অতিৰিক্ত বিপদ/ আঁচনিৰ ম্যাদ বৃদ্ধি ৰখাৰ বাবে বীমাৰ সম্প্ৰসাৰণ
- d) বিপদাশংকাৰ পৰিৱৰ্তন, যেনে নিৰ্মাণৰ পৰিৱৰ্তন, বা অগ্নি বীমাত ভৱনটোৰ অধিকাৰ
- e) সম্পত্তি আন এটা স্থানলৈ স্থানান্তৰ
- f) বীমা বাতিল কৰা
- g) নাম বা ঠিকনা আদিৰ পৰিৱৰ্তন।

নমুনা

দৃষ্টান্তৰ উদ্দেশ্যে, কিছুমান অনুমোদনৰ নমুনাৰ শব্দবোৰ তলত পুনৰ প্ৰস্তুত কৰা হৈছে:

বাতিলকৰণ

বীমাকৃতৰ অনুৰোধত এই আঁচনিৰ দ্বাৰা কৰা বীমাটো .....ৰ পৰা বাতিল কৰা হ'ব বুলি ইয়াৰ দ্বাৰা ঘোষণা কৰা হৈছে। বীমাটো ..... মাহৰ বেচি সময়ৰ বাবে বলবৎ হৈ থকা গতিকে, বীমাকৃতৰ বাবে কোনো ধন ঘূৰাই পাবলগীয়া নাই।

ষ্টক মূল্য বৃদ্ধিৰ আৱৰণ:

"বীমাকৃতই পৰামৰ্শ দিছে যে এই আঁচনিৰ দ্বাৰা আৱৰা ষ্টক বৃদ্ধি কৰা হৈছে, ইয়াৰ দ্বাৰা সন্মত হৈছে যে বীমা ৰাশিটো নিম্নলিখিত ধৰণে আলোচনা কৰা অনুসৰি .....টকালৈ সলনি কৰা হৈছে:

অন (বৰ্ণনা) টকা

অন (বৰ্ণনা) টকা

যাৰ ওপৰত বিবেচনা কৰি অতিৰিক্ত প্ৰিমিয়াম আদায় কৰা হয়।

পৰৱৰ্তী বাৰ্ষিক প্ৰিমিয়াম ..... টকা

মুঠ বীমা এতিয়া ..... টকা

অন্যথা এই আঁচনিৰ চৰ্তাৱলী, ব্যৱস্থা আৰু নিয়মাৱলী সাপেক্ষে।

সামুদ্ৰিক আঁচনি এটাত বহিৰ্ভূত বিপদ অন্তৰ্ভুক্ত কৰিবলৈ আৱৰণৰ সম্প্ৰসাৰণ

বীমাকৃতৰ অনুৰোধত, ইয়াৰ দ্বাৰা ওপৰোক্ত আঁচনিৰ অধীনত ভাঙি যোৱাৰ বিপদাশংকা অন্তৰ্ভুক্ত কৰিবলৈ সন্মত হৈছে।

বিবেচনা কৰি, বীমাকৃতৰ ওচৰত আৰোপ কৰা অনুসৰি তলত দিয়াৰ দৰে অতিৰিক্ত প্ৰিমিয়াম ৰখা হৈছে।

নিজকে পৰীক্ষা কৰক 4

যদি আঁচনিখনৰ কিছুমান চৰ্তাৱলী আৰু নিয়মাৱলী জাৰী কৰাৰ সময়ত বা আঁচনিৰ ম্যাদৰ সময়ত সংশোধন কৰিব লগা হয়, এই সংশোধনীটো ..... জৰিয়তে নিৰ্ধাৰণ কৰি কৰা হয়।

1. ৱাৰেণ্টি

II. অনুমোদন

III. পৰিৱৰ্তন

IV. সংশোধন সম্ভৱ নহয়

G. আঁচনিসমূহৰ ব্যাখ্যা

বীমাৰ চুক্তিবোৰ লিখিতভাৱে প্ৰকাশ কৰা হয় আৰু বীমাকৰ্তাসকলৰ দ্বাৰা বীমা আঁচনিৰ শব্দাৱলী প্ৰস্তুত কৰা হয়। এই আঁচনিবোৰ নিৰ্মাণ বা ব্যাখ্যাৰ কিছুমান সুনিৰ্ধাৰিত নিয়ম অনুসৰি ব্যাখ্যা কৰিব লাগিব যিবোৰ বিভিন্ন আদালতৰ দ্বাৰা প্ৰতিষ্ঠা কৰা হৈছে। **নিৰ্মাণৰ আটাইতকৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ নিয়মটো হ'ল যে পক্ষবোৰৰ উদ্দেশ্য বিৰাজ কৰিব লাগিব আৰু এই উদ্দেশ্যটো আঁচনিটোত হে বিচাৰিব লাগিব।** যদি আঁচনিখন অস্পষ্ট ভাৱে জাৰী কৰা হয়, ইয়াক আদালতৰ দ্বাৰা বীমাকৃতৰ পক্ষত আৰু বীমাকৰ্তাৰ বিৰুদ্ধে সাধাৰণ নীতিৰে ব্যাখ্যা কৰা হ'ব যিহেতু আঁচনিখন পিছৰজনে প্ৰস্তুত কৰিছিল।

আঁচনিৰ শব্দবোৰ নিম্নলিখিত নিয়ম অনুসৰি বুজা আৰু ব্যাখ্যা কৰা হয়:

- এক্সপ্ৰেছ চৰ্ত এটাই এক অন্তৰ্নিহিত চৰ্ত অগ্ৰাহ্য কৰে কেৱল ইয়াৰ বাহিৰে য'ত এনে কৰাত অসঙ্গতি থাকে।
- মানক মুদ্ৰিত আঁচনি প্ৰপত্ৰ আৰু টাইপ কৰা বা হাতে লিখা অংশবোৰৰ মাজৰ ক্ষেত্ৰত বিৰোধ হ'লে, টাইপ কৰা বা হাতে লিখা অংশটোৱে নিৰ্দিষ্ট চুক্তিত পক্ষবোৰৰ অভিপ্ৰায় প্ৰকাশ কৰা বুলি গণ্য কৰা হয়, আৰু সেইবোৰৰ অৰ্থই মূল মুদ্ৰিত শব্দবোৰক অগ্ৰাহ্য কৰিব।
- যদি এটা অনুমোদনে চুক্তিৰ আন অংশৰ বিৰোধিতা কৰে তেন্তে অনুমোদনৰ অৰ্থ বিৰাজ কৰিব কিয়নো ই পিছৰ পৰ্যায়ৰ দস্তাবেজ।
- য'তে অসামঞ্জস্য থাকে, হেলনীয়া আখৰেৰে লিখা ধাৰাবোৰে সাধাৰণ মুদ্ৰিত শব্দবোৰ অগ্ৰাহ্য কৰে।
- আঁচনিখনৰ মাৰ্জিনত মুদ্ৰিত বা টাইপ কৰা ধাৰাবোৰক আঁচনিখনৰ মাজভাগৰ ভিতৰত থকা শব্দতকৈ অধিক গুৰুত্ব দিব লাগিব।
- আঁচনিখনৰ সৈতে সংলগ্ন বা পেষ্ট কৰা ধাৰাবোৰে আঁচনিখনৰ মাৰ্জিনত মুদ্ৰিত ধাৰা আৰু মাজভাগত মুদ্ৰিত ধাৰা দুয়োটাকে অৱজ্ঞা কৰে।
- টাইপ কৰা শব্দ বা এটা চিয়াহীৰ ৰবৰ ষ্টেম্পৰ দ্বাৰা প্ৰভাৱিত শব্দ মুদ্ৰিত শব্দতকৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ হয়।
- টাইপ কৰা বা প্ৰভাৱিত শব্দতকৈ হস্তাক্ষৰক প্ৰাধান্য দিয়া হয়।

- i) অৱশেষত, যদি কোনো জটিলতা বা স্পষ্টতাৰ অভাৱ থাকে তেন্তে ব্যাকৰণ আৰু বিৰাম চিহ্নৰ সাধাৰণ নিয়মবোৰ প্ৰয়োগ কৰা হয়।

গুৰুত্বপূৰ্ণ

1. আঁচনি নিৰ্মাণ

বীমা আঁচনি হৈছে বাণিজ্যিক চুক্তিৰ প্ৰমাণ আৰু আদালতৰ দ্বাৰা গ্ৰহণ কৰা নিৰ্মাণ আৰু ব্যাখ্যাৰ সাধাৰণ নিয়মবোৰ অন্যান্য চুক্তিৰ দৰে বীমা চুক্তিৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযোজ্য হয়।

নিৰ্মাণৰ মুখ্য নিয়মটো হ'ল চুক্তিৰ পক্ষবোৰৰ উদ্দেশ্য প্ৰাধান্য পাব লাগিব, সেই অভিপ্ৰায় আঁচনি দস্তাবেজৰ পৰাই সংগ্ৰহ কৰিব লাগিব আৰু প্ৰস্তাৱ প্ৰপত্ৰ, ধাৰা, অনুমোদন, ৱাৰেণ্টি আদি ইয়াৰ সৈতে সংলগ্ন কৰিব লাগিব আৰু চুক্তিৰ এটা অংশ হিচাবে গঠন হয়।

2. শব্দৰ অৰ্থ

ব্যৱহৃত শব্দবোৰ এইবিলাকৰ সাধাৰণ আৰু জনপ্ৰিয় অৰ্থত বুজাব লাগিব। শব্দবোৰৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰিব লগা অৰ্থটো হ'ব ৰাস্তাৰ সাধাৰণ মানুহে বুজিব পৰা। সেয়েহে, "জুই"ৰ অৰ্থ হৈছে শিখা বা প্ৰকৃত জ্বলা।

আনহাতে, যিবোৰ শব্দৰ এক উমৈহতীয়া ব্যৱসায় বা বাণিজ্যৰ অৰ্থ আছে, সেই অৰ্থই বুজাব যদিহে বাক্যটোৰ প্ৰসংগটোৱে অন্যথা নুসূচায়। য'ত শব্দবোৰ আইনৰ দ্বাৰা সংজ্ঞায়িত কৰা হয়, সেই সংজ্ঞাৰ অৰ্থই ব্যৱহাৰ কৰা হ'ব, যেনে ভাৰতীয় দণ্ডবিধিত থকাৰ দৰে "চুৰি" শব্দটো।

বীমা আঁচনিত ব্যৱহৃত বহুতো শব্দ পূৰ্বৰ আইনী সিদ্ধান্তৰ বিষয় হৈ আহিছে আৰু উচ্চতৰ আদালতৰ সেই সিদ্ধান্তবোৰ নিম্ন আদালতৰ সিদ্ধান্তৰ বাবে বাধ্যতামূলক হ'ব। কাৰিকৰী চৰ্তাৱলী সদায়ে তেওঁলোকৰ কাৰিকৰী অৰ্থ দিব লাগিব, যদিহে ইয়াৰ বিপৰীত ইংগিত নাথাকে।

H. নৱীকৰণ জাননী

বেছিভাগ অনা-জীৱন বীমা আঁচনি বাৰ্ষিক ভিত্তিত বীমা কৰা হয়।

যদিও বীমাকৰ্তাৰ ফালৰ পৰা বীমাকৃতসকলক তেওঁৰ আঁচনিৰ ম্যাদ এক নিৰ্দিষ্ট তাৰিখত উকলি যাব বুলি পৰামৰ্শ দিয়াৰ কোনো আইনী বাধ্যবাধকতা নাই, তথাপিও সৌজন্য আৰু স্বাস্থ্যকৰ ব্যৱসায়িক অনুশীলনৰ বিষয় হিচাপে, বীমাকৰ্তাসকলে ম্যাদ উকলি যোৱা তাৰিখৰ আগতে নৱীকৰণ জাননী জাৰী কৰি, আঁচনিখনৰ নৱীকৰণৰ বাবে আমন্ত্ৰণ জনায়। জাননীখনত আঁচনিখনৰ সকলো প্ৰাসঙ্গিক বিৱৰণ যেনে বীমাৰাশি, বাৰ্ষিক প্ৰিমিয়াম আদি অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হয়। বীমাকৃতক পৰামৰ্শ দিয়া টোকা এটা অন্তৰ্ভুক্ত কৰাটোও প্ৰচলিত যে তেওঁ বিপদাশংকাৰ যিকোনো সামগ্ৰিক পৰিৱৰ্তন হ'লে তাক জনোৱা উচিত।

উদাহৰণ স্বৰূপে, মটৰ নৱীকৰণ জাননীত, বৰ্তমানৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ বাবত বীমাকৃতৰ মনোযোগ বীমাৰাশি (অৰ্থাৎ বাহনখনৰ বীমাকৃতৰ ঘোষিত মূল্য) সংশোধন কৰিবলৈ আকৰ্ষণ কৰিব লাগিব।

বীমাকৃতৰ মনোযোগ বিধিবদ্ধ ব্যৱস্থালৈও আমন্ত্ৰণ জনাব লাগিব যে প্ৰিমিয়াম আগতীয়াকৈ পৰিশোধ নকৰিলে কোনো বিপদাশংকা গ্ৰহণ কৰিব নোৱাৰিব

নিজকে পৰীক্ষা কৰক 5

নৰীকৰণ জাননীৰ সন্দৰ্ভত নিম্নলিখিত কোনটো মন্তব্য শুদ্ধ?

- I. নিয়ম অনুসৰি বীমাকৰ্তাসকলৰ ওপৰত বীমাকৃতলৈ নৰীকৰণ জাননী প্ৰেৰণ কৰাৰ আইনী বাধ্যবাধকতা আছে, আঁচনিখনৰ ম্যাদ উকলি যোৱাৰ 30 দিন আগতে
- II. নিয়ম অনুসৰি বীমাকৰ্তাসকলৰ ওপৰত বীমাকৃতলৈ নৰীকৰণ জাননী প্ৰেৰণ কৰাৰ আইনী বাধ্যবাধকতা আছে, আঁচনিখনৰ ম্যাদ উকলি যোৱাৰ 15 দিন আগতে
- III. নিয়ম অনুসৰি বীমাকৰ্তাসকলৰ ওপৰত বীমাকৃতলৈ নৰীকৰণ জাননী প্ৰেৰণ কৰাৰ আইনী বাধ্যবাধকতা আছে, আঁচনিখনৰ ম্যাদ উকলি যোৱাৰ 7 দিন আগতে
- IV. নিয়ম অনুসৰি বীমাকৰ্তাসকলৰ ওপৰত আঁচনিখনৰ ম্যাদ উকলি যোৱাৰ আগতে বীমাকৃতলৈ নৰীকৰণ জাননী প্ৰেৰণ কৰাৰ কোনো আইনী বাধ্যবাধকতা নাই

সাৰাংশ

- a) নথিপত্ৰৰ প্ৰথম পৰ্যায়টো মূলতঃ প্ৰস্তাৱ প্ৰপত্ৰ যাৰ জৰিয়তে বীমাকৃতই নিজৰ বিষয়ে অৱগত কৰে।
- b) আঁচনিখন আৰম্ভ হোৱাৰ আগতে সামগ্ৰীক তথ্য প্ৰকাশৰ কৰ্তব্য উদ্ভৱ হয়, আৰু চুক্তি সমাপ্ত হোৱাৰ পিছতো অব্যাহত থাকে
- c) বীমা কোম্পানীবোৰে সাধাৰণতে প্ৰস্তাৱ প্ৰপত্ৰৰ শেষত বীমাকৰ্তাৰ দ্বাৰা স্বাক্ষৰ কৰিবলগা ঘোষণা এটা যোগ দিয়ে
- d) প্ৰস্তাৱ প্ৰপত্ৰ এখনৰ উপাদানবোৰৰ ভিতৰত আছে:
  - i. প্ৰস্তাৱকৰ নাম সম্পূৰ্ণৰূপে
  - ii. প্ৰস্তাৱকৰ ঠিকনা আৰু যোগাযোগৰ বিৱৰণ
  - iii. প্ৰস্তাৱকৰ বৃত্তি, কাৰ্য বা ব্যৱসায়
  - iv. বীমাৰ বিষয়বস্তুৰ বিৱৰণ আৰু পৰিচয়
  - v. বীমাৰাশি
  - vi. পূৰ্বৱৰ্তী আৰু বৰ্তমান বীমা
  - vii. লোকচানৰ অভিজ্ঞতা
  - viii. বীমাকৃতৰ দ্বাৰা ঘোষণা

- e) মধ্যস্থতাকাৰী হিচাপে কাম কৰা এজেন্ট এজনৰ বীমাকৃতই বীমাকৰ্তাক বিপদাশংকাৰ বিষয়ে সকলো সামগ্ৰী তথ্য প্ৰদান কৰাটো নিশ্চিত কৰাৰ দায়িত্ব আছে।
- f) প্ৰস্তাৱটো পৰীক্ষা কৰা আৰু গ্ৰহণযোগ্যতাৰ বিষয়ে সিদ্ধান্ত লোৱাৰ প্ৰক্ৰিয়াটোক আগুৰাইটো বুলি কোৱা হয়।
- g) বীমাৰ চুক্তিৰ অধীনত বীমাৰ বিষয়বস্তু বীমা কৰাৰ বাবে বীমাকৃতই বীমাকৰ্তাক পৰিশোধ কৰা কনচিডাৰেচন বা পৰিমাণ হৈছে প্ৰিমিয়াম।
- h) প্ৰিমিয়াম পৰিশোধ নগদ ধন, যিকোনো স্বীকৃত বেংকিং মীমাংসায়োগ্য সঁজুলি, ডাক ধন অৰ্ডাৰ, ক্ৰেডিট বা ডেবিট কাৰ্ড, ইন্টাৰনেট, ই-ট্ৰেঞ্চফাৰ, পোনপটীয়া ক্ৰেডিট বা সময়ে সময়ে IRDAIৰ দ্বাৰা অনুমোদিত আন যিকোনো পদ্ধতিৰ দ্বাৰা কৰিব পাৰি।
- i) আঁচনি প্ৰস্তুতিৰ বাকী থকা অৱস্থাত বা বীমাৰ বাবে আলোচনা আগবাঢ়ি থকা সময়ত কভাৰনোট জাৰী কৰা হয় আৰু অস্থায়ী ভিত্তিত বীমা আৱৰণ প্ৰদান কৰা আৱশ্যক।
- j) কভাৰ নোটবোৰ মুখ্যতঃ সামুদ্ৰিক আৰু মটৰ শ্ৰেণীৰ ব্যৱসায়ত ব্যৱহাৰ কৰা হয়।
- k) বীমাৰ প্ৰমাণপত্ৰই প্ৰমাণৰ প্ৰয়োজন হ'ব পৰা ক্ষেত্ৰত বীমাৰ অস্তিত্ব প্ৰদান কৰে।
- l) আঁচনিখন হৈছে এক আনুষ্ঠানিক নথি যি বীমাৰ চুক্তিৰ প্ৰমাণ প্ৰদান কৰে।
- m) ৱাৰেণ্টি হৈছে আঁচনিখনত স্পষ্টভাৱে উল্লেখ কৰা এক চৰ্ত যাক চুক্তিৰ বৈধতাৰ বাবে আঞ্চলিক ভাৱে পালন কৰিব লাগিব।
- n) যদি আঁচনিখনৰ কিছুমান চৰ্তাৱলী আৰু নিয়মাৱলী জাৰী কৰাৰ সময়ত বা আঁচনিৰ ম্যাদৰ সময়ত সংশোধন কৰাৰ প্ৰয়োজন হয়, তেন্তে এণ্ডোৰ্চমেন্ট (অনুমোদন) নামৰ দস্তাবেজ এখনৰ জৰিয়তে সংশোধনী/ পৰিৱৰ্তনবোৰ নিৰ্ধাৰণ কৰি কৰা হয়।
- o) নিৰ্মাণৰ আটাইতকৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ নিয়মটো হ'ল যে পক্ষবোৰৰ উদ্দেশ্য প্ৰাধান্য পাব লাগিব আৰু এই উদ্দেশ্যটো আঁচনিটোত হে বিচাৰিব লাগিব।

মূল শব্দাৱলী

- a) আঁচনি প্ৰপত্ৰ
- b) প্ৰিমিয়ামৰ আগতীয়া পৰিশোধ
- c) কভাৰ নোট
- d) বীমাৰ প্ৰমাণপত্ৰ
- e) নৱীকৰণ জাননী
- f) ৱাৰেণ্টি

নিজকে পৰীক্ষা কৰাৰ উত্তৰ

উত্তৰ 1 - সঠিক বিকল্পটো হৈছে II.

উত্তৰ 2 - সঠিক বিকল্পটো হৈছে IV.

উত্তৰ 3 - সঠিক বিকল্পটো হৈছে II.

উত্তৰ 4 - সঠিক বিকল্পটো হৈছে II.

উত্তৰ 5 - সঠিক বিকল্পটো হৈছে IV.

অধ্যায় G-02

আগাৰৰাইটিং আৰু ৰেট মেকিং (মূল্য নিৰ্ধাৰণ)

অধ্যায় পৰিচয়

আমি সাধাৰণ বীমাৰ সৈতে সম্পৰ্কিত বিভিন্ন ধাৰণা আৰু আঁচনি শিকিলো। আগাৰৰাইটিং হৈছে এক প্ৰক্ৰিয়া যাৰ দ্বাৰা বীমাকৰ্তাই বিপদাশংকা এটা গ্ৰহণ কৰিব নে নকৰে সিদ্ধান্ত লয়। ইয়াৰ বাবে, আগাৰৰাইটাৰে বিপদাশংকাটো বিশ্লেষণ কৰে। তেওঁলোকে বুজি পায় যে বিপদাশংকাটো কিমান বিপদজনক। লগতে, প্ৰিমিয়াম হিচাপে কিমান টকা সংগ্ৰহ কৰিব লাগে। আকৌ, কেতিয়াবা বিপদাশংকা উন্নত কৰাৰ চৰ্ত সাপেক্ষেহে বিপদাশংকাবোৰ গ্ৰহণ কৰিব পাৰি। এই সকলোবোৰ কোণ এই অধ্যায়ত আলোচনা কৰা হৈছে।

শিকাৰ ফলাফল

- A. শাৰীৰিক বিপদ
- B. শাৰীৰিক বিপদ – বিপদাশংকা ব্যৱস্থাপনা, ধাৰা আৰু ৰেটিংৰ গুৰুত্ব
- C. অতিৰিক্ত/ হ্ৰাসযোগ্য আৰু আৱৰণ সীমিত কৰাৰ ওপৰত সিদ্ধান্ত লোৱা
- D. নৈতিক বিপদ
- E. বীমাৰাশি নিৰ্ধাৰণ কৰা

এই অধ্যায়টো অধ্যয়ন কৰাৰ পিছত, আপুনি এইবোৰ কৰিবলৈ সক্ষম হ'ব:

1. শাৰীৰিক বিপদবোৰ বুজি পোৱা
2. আগাৰৰাইটিংক এটা কাৰ্য হিচাপে প্ৰচলন কৰা
3. বিপদাশংকা হ্ৰাস কৰিবলৈ আগাৰৰাইটাৰে ব্যৱহাৰ কৰা পদ্ধতি
4. বীমা ৰাশি কেনেদৰে স্থিৰ কৰা হৈছে বুজি লোৱা।

A. শাৰীৰিক বিপদ

আগাৰৰাইটিংৰ বাবে সম্পত্তি আৰু ব্যক্তিসকল উন্মুক্ত হোৱা বিভিন্ন বিপদৰ সম্পূৰ্ণ জ্ঞান আটাইতকৈ প্ৰয়োজনীয়।

প্ৰস্তাৱ প্ৰপত্ৰ এখনত দিয়া তথ্যৰ পৰা শাৰীৰিক বিপদ নিশ্চিত কৰিব পাৰি। বিপদাশংকাৰ জৰীপ বা পৰিদৰ্শনৰ দ্বাৰা ইয়াক ভালদৰে নিশ্চিত কৰিব পাৰি। বীমাৰ বিভিন্ন শ্ৰেণীত শাৰীৰিক বিপদৰ কিছুমান উদাহৰণ নিম্নলিখিতবোৰ।

a) অগ্নি

- i. নিৰ্মাণ: নিৰ্মাণ হৈছে দেৱাল আৰু চালত ব্যৱহৃত নিৰ্মাণ সামগ্ৰী। এটা কংক্ৰিটৰ অট্টালিকা কাঠৰ অট্টালিকাতকৈ উৎকৃষ্ট।
- ii. উচ্চতা: মহলাৰ সংখ্যা অধিক হ'লে, জুই নুমুৱাবলৈ অসুবিধাৰ বাবে বিপদ সিমানে বেছি। ইয়াৰ উপৰিও, অধিক সংখ্যক মহলাত ওপৰৰ মহলাবোৰ খহি পৰাৰ আশংকা থাকে যাৰ ফলত প্ৰচুৰ প্ৰভাৱ ক্ষতি হয়।
- iii. মজিয়াৰ প্ৰকৃতি: কাঠৰ মজিয়াই জুইত ইন্ধন যোগ দিয়ে। ইয়াৰ উপৰিও, জুই লগাৰ ক্ষেত্ৰত কাঠৰ মজিয়া সহজে খহি পৰে, যাৰ ফলত ওপৰৰ মহলাৰ পৰা পৰি থকা যন্ত্ৰবস্তু বা সামগ্ৰীৰ জৰিয়তে তলৰ মহলাত সম্পত্তিৰ ক্ষতি হয়।
- iv. অধিগ্ৰহণ: এটা অট্টালিকাৰ অধিগ্ৰহণ, আৰু ইয়াক ব্যৱহাৰ কৰা উদ্দেশ্য। অধিগ্ৰহণৰ পৰা বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ বিপদ উদ্ভৱ হয়।
- v. অগ্নি সংযোগ বিপদ: যিবোৰ অট্টালিকাত ৰাসায়নিক পদাৰ্থ উৎপাদন কৰা হয় বা বৃহৎ পৰিমাণত ব্যৱহাৰ কৰা হয় তাত যথেষ্ট পৰিমাণে ইগনিশ্বন (অগ্নিসংযোগ) বিপদ অন্তৰ্ভুক্ত থাকে। কাঠৰ চোতাল এখনে উচ্চ দাহ্যতাৰ বিপদ উপস্থাপন কৰে কিয়নো এবাৰ জুই আৰম্ভ হ'লে, কাঠ সোনকালে জ্বলে। জুই লগাৰ ক্ষেত্ৰত সামগ্ৰীবোৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত হোৱাৰ সম্ভাৱনা যথেষ্ট হ'ব পাৰে।
উদাহৰণ স্বৰূপে, কাগজ, কাপোৰ আদি কেৱল জুইৰ দ্বাৰা ক্ষতিৰ বাবেই নহয়, পানী, তাপ আদিৰ দ্বাৰা ক্ষতিগ্ৰস্ত হোৱাৰো সম্ভাৱনা থাকে।
- vi. নিৰ্মাণ প্ৰক্ৰিয়া: যদি নিশা কাম চলাই নিয়া হয়, কৃত্ৰিম লাইট ব্যৱহাৰ, যন্ত্ৰপাতিৰ নিৰন্তৰ ব্যৱহাৰৰ ফলত ঘৰ্ষণ আৰু ভাগৰৰ ফলত শ্ৰমিকৰ সম্ভাৱ্য অসাৱধানতাৰ বাবে বিপদ বৃদ্ধি হয়।
- vii. পৰিস্থিতি/ বিপদাশংকাৰ অৱস্থান: জনবহুল এলেকাত অৱস্থান, বিপদজনক সংলগ্ন চৌহদৰ সংস্পৰ্শে অহা আৰু অগ্নি নিৰ্বাপক বাহিনীৰ পৰা দূৰত্ব হৈছে শাৰীৰিক বিপদৰ এক উদাহৰণ।

b) সামুদ্ৰিক

- i. জাহাজৰ বয়স আৰু অৱস্থা: পুৰণি জাহাজবোৰ বেচি বেয়া বিপদাশংকা।
- ii. কৰিবলগীয়া যাত্ৰা: বন্দৰবোৰত যাত্ৰাৰ পথ, লোডিং আৰু আনলোডিং পৰিস্থিতি আৰু বন্দৰত ৱেৰহাউচিং সুবিধা হৈছে কাৰক।
- iii. ষ্টকৰ প্ৰকৃতি: উচ্চ মূল্যৰ বস্তুবোৰ চুৰিৰ বাবে উন্মুক্ত হ'ব পাৰে; যন্ত্ৰপাতি পৰিবহনত ভাঙিব পাৰে।
- iv. পেকিং পদ্ধতি: গাঁঠিত পেক কৰা কাৰ্গো বেগত থকা কাৰ্গোতকৈ ভাল বুলি গণ্য কৰা হয়। আকৌ, ডাবল বেগবোৰ একক বেগতকৈ সুৰক্ষিত। ছেকেণ্ড হেণ্ড ড্ৰামত তৰল কাৰ্গো বেয়া শাৰীৰিক বিপদ বুলি সংগঠিত।

c) মটৰ

- i. বাহনখনৰ বয়স আৰু অৱস্থা: পুৰণি বাহনবোৰৰ দুৰ্ঘটনাৰ সম্ভাৱনা অধিক।
- ii. বাহনৰ প্ৰকাৰ: ক্ৰীড়াৰ গাড়ীত অধিক শাৰীৰিক বিপদ আদি অন্তৰ্ভুক্ত থাকে।

d) চুৰি

- i. ষ্টকৰ প্ৰকৃতি: উচ্চ মূল্যৰ সৰু পৰিমাণৰ (যেনে গহনা) আৰু সহজে ডিচপোজেবল বস্তুবোৰ বেয়া বিপদাশংকা বুলি গণ্য কৰা হয়।
- ii. পৰিস্থিতি: তলৰ মহলাৰ বিপদাশংকা ওপৰৰ মহলাৰ বিপদাশংকাতকৈ বেচি বেয়া। বিচ্ছিন্ন এলেকাত অৱস্থিত ব্যক্তিগত বাসস্থানবোৰ বিপদজনক।
- iii. নিৰ্মাণৰ বিপদ: অত্যধিক দুৱাৰ আৰু থিৰিকী বেয়া শাৰীৰিক বিপদ।

e) ব্যক্তিগত দুৰ্ঘটনা

- i. **ব্যক্তিজনৰ বয়স:** অতি বৃদ্ধ লোক দুৰ্ঘটনা প্ৰৱণ; ইয়াৰ উপৰিও দুৰ্ঘটনাৰ ক্ষেত্ৰত তেওঁলোকে আৰোগ্য হ'বলৈ অধিক সময় ল'ব।
- ii. জীৱিকাৰ প্ৰকৃতি: ঘোৰা চালক, খনি অভিযন্তা, মেনুৱেল শ্ৰমিক হৈছে বেয়া শাৰীৰিক বিপদৰ উদাহৰণ।
- iii. স্বাস্থ্য আৰু শাৰীৰিক অৱস্থা: ডায়েবেটিচ ৰোগত আক্ৰান্ত ব্যক্তি এজনে দুৰ্ঘটনাজনিত শাৰীৰিক আঘাতৰ ক্ষেত্ৰত অস্ত্ৰোপচাৰৰ চিকিৎসাৰ প্ৰতি সঁহাৰি নিদিব পাৰে।

B. শাৰীৰিক বিপদ - বিপদাশংকা ব্যৱস্থাপনা, ধাৰা আৰু ৰেটিংৰ গুৰুত্ব

আগুৰৰাইটাৰে শাৰীৰিক বিপদৰ মোকাবিলা কৰিবলৈ নিম্নলিখিত পদ্ধতিবোৰ ব্যৱহাৰ কৰে:

- ✓ প্ৰিমিয়াম লোডিং
- ✓ আঁচনিখনৰ ওপৰত ৱাৰেণ্টি প্ৰয়োগ
- ✓ কিছুমান ধাৰা প্ৰয়োগ কৰা
- ✓ অতিৰিক্ত/ হ্ৰাসযোগ্য আৰোপ কৰা
- ✓ প্ৰদান কৰা আৱৰণ সীমিত কৰা
- ✓ আৱৰণৰ অস্বীকাৰ

a) প্ৰিমিয়াম লোড কৰা

বিপদাশংকাৰ সংস্পৰ্শলৈ অহা কিছুমান প্ৰতিকূল বৈশিষ্ট্য থাকিব পাৰে যাৰ বাবে আগুৰৰাইটাৰে ইয়াক গ্ৰহণ কৰাৰ আগতে অতিৰিক্ত প্ৰিমিয়াম আদায় কৰাৰ সিদ্ধান্ত ল'ব পাৰে। প্ৰিমিয়াম লোড কৰি দাবীৰ অধিক সম্ভাৱনা বা ডাঙৰ দাবী হোৱাৰ সম্ভাৱনা গ্ৰহণ কৰি লোৱা হয়।

উদাহৰণ

লাইনাৰ বা অন্যান্য জাহাজৰ দ্বাৰা প্ৰেৰণ কৰা কাৰ্গোৰ বাবে প্ৰিমিয়ামৰ স্বাভাৱিক হাৰ আদায় কৰা হয়, যি নিৰ্ধাৰিত মানদণ্ড অনুসৰণ কৰে। অৱশ্যে, যদি অত্যাধিক বয়সৰ বা কম টেনেজৰ জাহাজৰ দ্বাৰা কাৰ্গো প্ৰেৰণ কৰে তেনেহ'লে অতিৰিক্ত প্ৰিমিয়াম আদায় কৰা হয়।

ব্যক্তিগত দুৰ্ঘটনা বীমাত যদি বীমাকৃত ব্যক্তিয়ে পৰ্বতাৰোহণ, চকাত দৌৰ, ডাঙৰ খেল চিকাৰ আদিৰ দৰে বিপদজনক কামত নিয়োজিত থাকে, অতিৰিক্ত প্ৰিমিয়াম আদায় কৰা হয়।

কেতিয়াবা প্ৰতিকূল দাবী অনুপাতৰ বাবেও প্ৰিমিয়াম লোড কৰা হয়, যেনে মটৰ বীমা বা স্বাস্থ্য বীমা আঁচনিৰ ক্ষেত্ৰত।

b) ৱাৰেণ্টি আৰোপ কৰা

বীমাকৰ্তাসকলে শাৰীৰিক বিপদ হ্রাস কৰিবলৈ উপযুক্ত ৱাৰেণ্টি অন্তৰ্ভুক্ত কৰে। তলত কিছুমান উদাহৰণ প্ৰদান কৰা হৈছে।

উদাহৰণ

- সামুদ্ৰিক কাৰ্গো:** সামগ্ৰীবোৰ (যেনে চাহ) টিনৰে আৱৰা পেকেট কৰাৰ প্ৰয়োজনীয়তা প্ৰভাৱৰ বাবে এটা ৱাৰেণ্টি অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হয়।
- চুৰি:** এইটো প্ৰয়োজনীয় যে সম্পত্তিটো এজন চকীদাৰে চক্ৰিশ ঘণ্টাৰ বাবে পহৰা দি সুৰক্ষিত ৰাখে।
- জুই:** অগ্নি বীমাত, এইটো প্ৰয়োজনীয় যে চৌহদটো স্বাভাৱিক কামৰ সময়ৰ বাহিৰে ব্যৱহাৰ কৰা নহ'ব।
- মটৰ:** এইটো প্ৰয়োজনীয় যে বাহনখন গতি পৰীক্ষা বা ৰেচিংৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰা নহ'ব।

উদাহৰণ

সামুদ্ৰিক কাৰ্গো: অংশবোৰৰ সৰু ক্ষতিৰ ফলত দামী যন্ত্ৰপাতিৰ গঠনমূলক মুঠ ক্ষতি হ'ব পাৰে। এনে যন্ত্ৰপাতি প্ৰতিস্থাপন ধাৰা সাপেক্ষে, যি কেৱল যিকোনো ভঙা অংশ সলনি কৰা, লাঠিওৱা আৰু কোনো ভঙা অংশ পুনৰ খাপ খোৱাওতে হোৱা ব্যয়ৰ বাবে আগুৰৰাইটাৰৰ দায়বদ্ধতা সীমিত কৰে।

কাষ্ট পাইপ, হাৰ্ড বোৰ্ড কেতিয়াবা কেৱল কাষতসমূহতহে ক্ষতিগ্ৰস্ত হয়। কাষ্ট পাইপ, হাৰ্ডবোৰ্ড আদিৰ ওপৰত সামুদ্ৰিক আঁচনিবোৰ, কাটিং ধাৰাৰ সাপেক্ষত ক্ষতিগ্ৰস্ত অংশটো কাটি পেলোৱাৰ প্ৰয়োজনীয়তা সূচাই আৰু বাকী অংশ ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰে।

c) অতিৰিক্ত/ হ্রাসযোগ্যৰ ওপৰত সিদ্ধান্ত লোৱা আৰু আৱৰণ সীমিত কৰা

যেতিয়া লোকচানৰ পৰিমাণ হ্রাসযোগ্য/ অতিৰিক্ত উল্লেখিত পৰিমাণ অতিক্ৰম কৰে তেতিয়া 'অতিৰিক্ত' ধাৰাৰ অধীনত বাকী পৰিশোধ কৰা হয়। সীমাৰ তলৰ লোকচান পৰিশোধ যোগ্য নহয়।

এই ধাৰাবোৰৰ উদ্দেশ্য হৈছে সৰু দাবীবোৰ আঁতৰ কৰা। যিহেতু বীমাকৃতক লোকচানৰ কিছু অংশ পৰিশোধ কৰিবলৈ প্ৰস্তুত কৰা হয়, তেওঁক অধিক যত্ন ল'বলৈ আৰু লোকচান প্ৰতিৰোধৰ বাবে **উৎসাহিত কৰা হয়।**

উদাহৰণ

- i. **মটৰ:** পুৰণি মটৰ বাহন এখনৰ বাবে এটা প্ৰস্তুত ব্যাপক চৰ্তাৱলীত গ্ৰহণ কৰা নহ'ব কিন্তু বীমাকৰ্তাই এক সীমাবদ্ধ আৱৰণ আগবঢ়াব অৰ্থাৎ কেৱল তৃতীয় পক্ষৰ বিপদাশংকাৰ বিপৰীতে।
- ii. **ব্যক্তিগত দুৰ্ঘটনা:** সৰ্বাধিক গ্ৰহণযোগ্যতা বয়সৰ সীমা অতিক্ৰম কৰা এজন ব্যক্তিগত দুৰ্ঘটনা প্ৰস্তুতকৰক ব্যাপক চৰ্তাৱলীৰ, য'ত বিকলাঙ্গতাৰ লাভালাভ থকা, পৰিৱৰ্তে কেৱল মৃত্যুৰ বিপদাশংকাৰ বাবে আৱৰণ হ'ব পাৰে।

d) ৰেহাই

বিপদাশংকা অনুকূল হ'লে নিম্ন হাৰৰ মাতুল লোৱা হয় বা স্বাভাৱিক প্ৰিমিয়ামত ৰেহাই দিয়া হয়। নিম্নলিখিত সুবিধাবোৰে অগ্নি বীমাৰ বিপদাশংকাৰ উন্নতিত অৰিহণা যোগায় বুলি বিবেচনা কৰা হয়।

- i. চৌহদৰ ভিতৰত স্প্ৰিঙ্কলাৰ প্ৰণালী স্থাপন কৰা
- ii. চৌহদত হাইড্ৰেণ্ট প্ৰণালী স্থাপন কৰা
- iii. বাল্টি, দাঙি লৈ ফুৰাব পৰা অগ্নি নিৰ্বাপক যত্ন আৰু মেনুৱেল ফায়াৰ পাৰ্কেপেৰ গঠিত হাতৰ সঁজুলি স্থাপন
- iv. স্বয়ংক্ৰিয় অগ্নি এলাৰ্ম স্থাপন

উদাহৰণ

মটৰ বীমাৰ অধীনত যদি মটৰ চাইকেল সদায়ে চাইড-কাৰ সংলগ্ন কৰি ব্যৱহাৰ কৰা হয় তেনেহ'লে প্ৰিমিয়ামত ৰেহাই প্ৰদান কৰা হয়, কিয়নো বাহনখনৰ অধিক স্থিৰতাৰ বাবে এই সুবিধাটোৱে উন্নত বিপদাশংকাত অৰিহণা যোগায়।

সামুদ্ৰিক বীমাত, বীমাকৰ্তাই "সম্পূৰ্ণ লোড" পাত্ৰৰ বাবে প্ৰিমিয়ামৰ ওপৰত ৰেহাই দিয়াৰ কথা বিবেচনা কৰিব পাৰে কিয়নো ই চুৰি আৰু অভাৱৰ ঘটনা হ্রাস কৰে।

এক গোট ব্যক্তিগত দুৰ্ঘটনা আৱৰণৰ অধীনত, এক ডাঙৰ গোটৰ আৱৰণৰ বাবে ৰেহাই দিয়া হ'ব, যি বীমাকৰ্তাৰ প্ৰশাসনিক কাম আৰু ব্যয় হ্রাস কৰে।

e) কোনো দাবী নোহোৱা বোনাচ (No claim bonus (NCB))

প্ৰতিটো দাবী মুক্ত নৱীকৰণ বৰ্ষৰ বাবে এক নিৰ্দিষ্ট শতাংশ বোনাচ হিচাপে দিয়া হয় আৰু প্ৰাপ্ত কৰিব পৰা বোনাচৰ সৰ্বাধিক সীমা থাকে। ইয়াক কেৱল নৱীকৰণৰ সময়ত মুঠ প্ৰিমিয়ামৰ ওপৰত কৰ্তনৰ দ্বাৰা দিয়া হয়, গোটেই গোটেটোৰ বাবে হোৱা দাবীৰ অনুপাতৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি বা দাবী মুক্ত বছৰৰ বাবে মটৰ বাহন নিজৰ ক্ষতি আঁচনি ধাৰকসকলক দিয়া হয়।

কোনো দাবী নোহোৱা বোনাচ আগুৰাইটিং অভিজ্ঞতা উন্নত কৰাৰ এক শক্তিশালী ৰণআঁচনি আৰু ৰেটিং প্ৰণালীৰ এক অবিচ্ছেদ্য অংশ। এই বোনাচে বীমাকৃতৰ নৈতিক বিপদৰ কাৰকটো চিনাক্ত কৰে। ই বীমাকৃতক মটৰ বীমাৰ ক্ষেত্ৰত উন্নত ডাইভিং দক্ষতা গ্ৰহণ কৰি বা স্বাস্থ্য আঁচনিত তেওঁৰ স্বাস্থ্যৰ উন্নত যত্ন লৈ দাবী দাখিল নকৰাৰ বাবে পুৰস্কৃত কৰে।

f) অস্বীকাৰ

যদি অন্তৰ্ভুক্ত শাৰীৰিক বিপদ যথেষ্ট বেয়া হয়, বিপদাশংকাটো বীমা কৰিব নোৱাৰা হৈ পৰে আৰু অস্বীকাৰ হয়। তেওঁলোকৰ অতীতৰ লোকচানৰ অভিজ্ঞতা, বিপদৰ স্তান আৰু সৰ্বমুঠ আগুৰাইটিংৰ আঁচনিৰ ওপৰত আধাৰিত কৰি, বীমাকৰ্তাই প্ৰতিটো শ্ৰেণীৰ বীমাত অস্বীকাৰ কৰিব লগা বিপদাশংকাৰ এখন তালিকা প্ৰস্তুত কৰে।

C. নৈতিক বিপদ

নিম্নলিখিত ধৰণে নৈতিক বিপদ উদ্ভৱ হ'ব পাৰে:

a) অসততা

বেয়া নৈতিক বিপদৰ এক চৰম উদাহৰণ হ'ল দাবী এটা সংগ্ৰহ কৰিবলৈ ইচ্ছাকৃতভাৱে লোকচান সৃষ্টি কৰি বা সাজি বীমাৰ লাভ লোৱা। আনকি, এজন সং বীমাকৃত ব্যক্তিয়েও মিছা লোকচান দেখুৱাবলৈ প্ৰলোভিত হ'ব পাৰে, যদি তেওঁ আৰ্থিক অসুবিধাত পৰে।

b) অসারধানতা

লোকচানৰ প্ৰতি উদাসীনতা হৈছে অসারধানতাৰ এক উদাহৰণ। বীমাৰ অস্তিত্বৰ বাবে, বীমাকৃতই বীমাকৃত সম্পত্তিৰ প্ৰতি এক অসারধান মনোভাৱ অৱলম্বন কৰিব পাৰে।

যদি বীমাকৃতব্যক্তিয়ে সম্পত্তিৰ এনেদৰে যত্ন নলয় যিদৰে এজন বিচক্ষণ আৰু যুক্তিসঙ্গত বীমাবিহীন ব্যক্তিয়ে লব, নৈতিক বিপদ অসন্তোষ জনক হয়।

c) ঔদ্যোগিক সম্পৰ্ক

নিয়োগকৰ্তা-কৰ্মচাৰীৰ সম্পৰ্কত বেয়া নৈতিক বিপদৰ উপাদান অন্তৰ্ভুক্ত থাকিব পাৰে।

d) ভুল দাবী

দাবী সংঘটিত হ'লে এনে ধৰণৰ নৈতিক বিপদৰ উদ্ভৱ হয়। বীমাকৃত এজনে ইচ্ছাকৃতভাৱে লোকচান নকৰিব পাৰে কিন্তু এবাৰ লোকচান হ'লে, তেওঁ ক্ষতিপূৰণৰ নীতিক সম্পূৰ্ণৰূপে অৱজ্ঞা কৰি অযৌক্তিকভাৱে উচ্চ পৰিমাণৰ ক্ষতিপূৰণ দাবী কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিব।

তথ্য

উপ-সীমা: বীমাকর্তাই বৰ্ধিত বিল নিয়ন্ত্ৰণ কৰিবলৈ কোঠাৰ ব্যয়, অল্লোপচাৰ প্ৰক্ৰিয়া বা চিকিৎসকৰ মাচুলৰ বাবে প্ৰতিটোত পৃথকে মুঠ পৰিশোধৰ ওপৰত এক সীমা আৰোপ কৰিব পাৰে।

য'ত বীমাকৃতৰ নৈতিক বিপদৰ সন্দেহ কৰা হয়, এজেণ্টে বীমা কোম্পানীলৈ এনে প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণ বা অনা উচিত নহয়। তেওঁ বীমা কোম্পানীৰ বিষয়াসকলৰ সন্মুখত এনে সমস্যাবোৰো জনাব লাগে।

1. চমু সময়ৰ স্কেলবোৰ

সাধাৰণতে, প্ৰিমিয়ামৰ হাৰ বাৰ মাহৰ বাবে উদ্ধৃত কৰা হয়। যদি আঁচনি এখন কম সময়ৰ বাবে লোৱা হয়, প্ৰিমিয়ামটো এক বিশেষ স্কেল অনুসৰি লোৱা হয়, যাক চমু ম্যাদ স্কেল বুলি কোৱা হয়। কম সময়ৰ বীমাৰ বাবে ল'ব লগীয়া প্ৰিমিয়াম সমানুপাতিক ভিত্তিত নহয়।

কম সময়ৰ স্কেলৰ প্ৰয়োজনীয়তা

- এই হাৰবোৰ প্ৰয়োগ কৰা হয় কিয়নো আঁচনিখনৰ জাৰীত অন্তৰ্ভুক্ত ব্যয় বোৰ 12 মাহৰ ম্যাদ বা কম সময়ৰ বাবে হওঁক, প্ৰায় একে।
- লগতে, বাৰ্ষিক আঁচনি এখনত বছৰত কেৱল এবাৰ নৱীকৰণ প্ৰক্ৰিয়াৰ প্ৰয়োজন হয় আনহাতে কম সময়ৰ বীমাত অধিক সঘনাই নৱীকৰণ অন্তৰ্ভুক্ত থাকে। যদি আনুপাতিক প্ৰিমিয়াম এটা ৰখাৰ অনুমতি দিয়া হয়, বীমাকৃতৰ ফালৰ পৰা কম সময়ৰ আঁচনি গ্ৰহণ কৰাৰ প্ৰৱণতা থাকিব আৰু ইয়াৰ দ্বাৰা, প্ৰকৃততে, কিস্তিত প্ৰিমিয়াম পৰিশোধ কৰিব।
- ইয়াৰ উপৰিও, কিছুমান বীমা চৰিত্ৰত ঋতুগত আৰু সেই ঋতুত বিপদাশংকা অধিক হয়। কেতিয়াবা এনে সময়ত বীমা লোৱা হয় যেতিয়া বিপদাশংকা সৰ্বাধিক হয় আৰু ইয়াৰ দ্বাৰা বীমাকৰ্তাৰ বিৰুদ্ধে বাছনি কৰা হয়। বীমাকৰ্তাৰ বিৰুদ্ধে এনে বাছনি প্ৰতিৰোধ কৰিবলৈ কম সময়ৰ স্কেল বিকশিত কৰা হয়। বীমাকৃতৰ দ্বাৰা বাৰ্ষিক বীমা বাতিল কৰিলেও সেইবোৰ প্ৰয়োজ্য হয়। তেনে ক্ষেত্ৰত বীমাকৰ্তাই বিপদাশংকাত থকা সময়ৰ বাবে কম সময়ৰ স্কেলত প্ৰিমিয়াম ৰাখি ধন ঘূৰাই দিয়া হয়।

নিম্নতম প্ৰিমিয়াম

প্ৰতিটো আঁচনিৰ অধীনত নিম্নতম প্ৰিমিয়াম আদায় কৰাৰ প্ৰথা থাকে, যাতে আঁচনিখন জাৰী কৰাৰ প্ৰশাসনিক ব্যয় আৱৰা হয়।

নিজকে পৰীক্ষা কৰক 1

যেতিয়া তাই নৈতিক বিপদ চিনাক্ত কৰে তেতিয়া এজন এজেণ্টৰ পৰা কি আশা কৰা হয়?

- আগৰ দৰে বীমা অব্যাহত ৰখা
- বীমাকৰ্তাক এইটোৰ প্ৰতিবেদন দিয়া

III. দাবীবোৰত এটা অংশ বিচাৰিব

IV. চকু মুদি থকা

D. বীমা ৰাশি নিৰ্ধাৰণ কৰা

এয়া হৈছে আঁচনিৰ চৰ্ত অনুসৰি বীমা কোম্পানী এটাই ক্ষতিপূৰণ দিয়া সৰ্বাধিক পৰিমাণ। বীমাকৃত এজনে ক্ষতিপূৰণৰ সীমা বাছনি কৰাৰ ক্ষেত্ৰত অতি সাৱধান হ'ব লাগিব, কিয়নো দাবীৰ সময়ত পৰিশোধ কৰিবলগীয়া সেইয়া সৰ্বাধিক পৰিমাণ।

বীমাৰাশিৰ পৰিমাণ সদায়ে বীমাকৃতৰ দ্বাৰা নিৰ্ধাৰণ কৰা হয়। এইটো এটা পৰিমাণ যাৰ ওপৰত আঁচনিখনৰ অধীনত প্ৰিমিয়ামত উপনীত হ'বলৈ হাৰ প্ৰয়োগ কৰা হয়।

ই সম্পত্তিৰ প্ৰকৃত মূল্যৰ প্ৰতিনিধি হ'ব লাগে। যদি অত্যধিক বীমা থাকে, বীমাকৃতৰ কোনো লাভালাভ প্ৰাপ্ত নহয় আৰু নিম্নবীমা থাকিলে, দাবীটো সমানুপাতিকভাৱে হ্রাস হয়।

বীমাকৃত ৰাশি নিৰ্ণয় কৰা

প্ৰতিটো শ্ৰেণীৰ ব্যৱসায়ৰ অধীনত বীমাকৃতক বীমাৰাশিৰ নিৰ্ণয় লোৱাৰ সময়ত মনত ৰাখিব লগা নিম্নলিখিত বিষয়বোৰৰ পৰামৰ্শ দিব লাগে:

a) **ব্যক্তিগত দুৰ্ঘটনা বীমা:** কোম্পানী এটাই আগবঢ়োৱা বীমাৰাশি এক নিৰ্ধাৰিত পৰিমাণ হ'ব পাৰে বা ই বীমাকৃতৰ উপাৰ্জনৰ ওপৰত আধাৰিতও হ'ব পাৰে। কিছুমান বীমা কোম্পানীয়ে এক নিৰ্দিষ্ট বিকলাঙ্গতাৰ বাবে বীমাকৃতৰ মাহিলী উপাৰ্জনৰ 60 গুণ বা 100 গুণৰ সমান লাভালাভ প্ৰদান কৰিব পাৰে। সৰ্বাধিক পৰিমাণৰ ওপৰত এটা উৰ্ধসীমা বা 'কেপ' থাকিব পাৰে। ক্ষতিপূৰণ কোম্পানীৰ পৰা কোম্পানীলৈ পৃথক হ'ব পাৰে। গোট ব্যক্তিগত দুৰ্ঘটনা আঁচনিত বীমাৰাশিৰ পৰিমাণ প্ৰতিজন বীমাকৃত ব্যক্তিৰ বাবে পৃথকে নিৰ্ধাৰণ কৰা হ'ব পাৰে বা বীমাকৃত ব্যক্তিক পৰিশোধ কৰিব লগা বেতনৰ সৈতে সম্পৰ্কিত হ'ব পাৰে।

b) **মটৰ বীমা:** মটৰ বীমাৰ ক্ষেত্ৰত বীমা ৰাশি হৈছে বীমাকৃতৰ ঘোষিত মূল্য [IDV]। এয়া হৈছে বাহনখনৰ মূল্য, যি পূৰ্বৰ ইণ্ডিয়া মটৰ টেৰিফত নিৰ্ধাৰিত মূল্য হ্রাস শতাংশৰ সৈতে বাহনখনৰ বৰ্তমানৰ নিৰ্মাণৰ তালিকাভুক্ত বিক্ৰী মূল্য মিলাই প্ৰাপ্ত কৰা হয়। নিৰ্মাতাৰ তালিকাভুক্ত বিক্ৰী মূল্যত পঞ্জীয়ন আৰু বীমা বাদ দি স্থানীয় শুল্ক/কৰ অন্তৰ্ভুক্ত থাকিব।

IDV = (নিৰ্মাতাৰ তালিকাভুক্ত বিক্ৰী মূল্য - মূল্যহ্রাস) + (তালিকাভুক্ত বিক্ৰী মূল্য - মূল্যহ্রাসত অন্তৰ্ভুক্ত নোহোৱা আনুষঙ্গিক সামগ্ৰী) আৰু পঞ্জীয়ন আৰু বীমা ব্যয় বাদ দিয়ে।

অপ্রচলিত বা 5 বছৰতকৈ অধিক বয়সৰ বাহনৰ IDV বীমাকৰ্তা আৰু বীমাকৃতৰ মাজত পাৰস্পৰিক চুক্তিৰ দ্বাৰা গণনা কৰা হয়। মূল্যহ্রাসৰ পৰিৱৰ্তে, জৰীপকৰ্তা, গাড়ী ব্যৱসায়ী আদিৰ দ্বাৰা কৰা বাহনৰ স্থিতি মূল্যায়ন কৰি পুৰণি গাড়ীৰ IDV ত উপনীত হয়।

IDV হৈছে বাহন চুৰি হ'লে বা সম্পূৰ্ণভাৱে লোকচান হোৱাৰ ক্ষেত্ৰত দিয়া ক্ষতিপূৰণৰ পৰিমাণ। গাড়ীখনৰ বজাৰ মূল্যৰ ওচৰা ওচৰি থকা IDV প্ৰাপ্ত কৰাৰ বাবে উচ্চ পৰামৰ্শ দিয়া হয়। বীমাকৰ্তাই বীমাকৃতক IDV হ্রাস কৰিবলৈ 5% ৰ পৰা 10% পৰিসৰ প্ৰদান কৰে। কম IDV ৰ অৰ্থ হ'ব কম প্ৰিমিয়াম।

- c) **অগ্নি বীমা:** অগ্নি বীমাত বীমা ৰাশিটো ভৱন/ কল কাৰখানা আৰু যন্ত্ৰপাতি আৰু ফিৰাৰৰ বাবে ক্ষতিপূৰণ বা পুনৰ্স্থাপন মূল্যৰ ওপৰত আধাৰিত কৰি নিৰ্ধাৰণ কৰা হ'ব পাৰে। সামগ্ৰীবোৰ সেইবোৰৰ বজাৰৰ মূল্যৰ ওপৰত আধাৰিত কৰি সামৰি লোৱা হয় যি হৈছে সামগ্ৰীৰ মূল্যহ্রাসৰ পিছৰ ব্যয়। (পুনৰ্স্থাপন মূল্য অধ্যায় 28 - বাণিজ্যিক বীমাত বিতংভাৱে বৰ্ণনা কৰা হৈছে)
- d) **ষ্টক বীমা:** ষ্টকৰ ক্ষেত্ৰত, বীমা ৰাশি হৈছে তেওঁলোকৰ বজাৰ মূল্য। লোকচানৰ পিছত, ক্ষতিগ্ৰস্ত কেঁচা সামগ্ৰী সলনি কৰিবলৈ বজাৰত এই ষ্টকবোৰ ক্ৰয় কৰিব পৰা ব্যয়ত বীমাকৃতক পৰিশোধ কৰা হ'ব।
- e) **সামুদ্ৰিক কাৰ্গো বীমা:** ই এক সন্মত মূল্যত হোৱা আঁচনি আৰু বীমা ৰাশি হৈছে চুক্তিৰ সময়ত বীমাকৰ্তা আৰু বীমাকৃতৰ মাজত হোৱা চুক্তি অনুসৰি। সাধাৰণতে ই গঠিত হয় সামগ্ৰীৰ দাম আৰু বীমা + মালবাহীৰ মূল্যৰ যোগফল লৈ অৰ্থাৎ CIF মূল্য।
- f) **সামুদ্ৰিক হাল বীমা:** সামুদ্ৰিক হাল বীমাত, বীমা ৰাশি হৈছে মূল্য, চুক্তিৰ আৰম্ভণিতে বীমাকৃত আৰু বীমাকৰ্তাৰ মাজত সন্মতি হোৱা মূল্য। হাল/ জাহাজৰ পৰিদৰ্শনৰ পিছত এজন প্ৰমাণিত মূল্যদাতাৰ দ্বাৰা এই মূল্য প্ৰাপ্ত কৰা হ'ব।
- g) **দায়বদ্ধতা বীমা:** দায়বদ্ধতা আঁচনিৰ ক্ষেত্ৰত, বীমা ৰাশি হৈছে উন্মুক্তৰ পৰিমাণ, ভৌগোলিক বিস্তাৰৰ ওপৰত আধাৰিত কৰি ঔদ্যোগিক এককৰ দায়বদ্ধতাৰ উন্মুক্ততা। অতিৰিক্ত আইনী খৰচ আৰু ব্যয়ো দাবী ক্ষতিপূৰণৰ অংশ হ'ব পাৰে। বীমা ৰাশিটো বীমাকৃতই ওপৰোক্ত মাপকাঠিবোৰৰ ওপৰত আধাৰিত কৰি নিৰ্ধাৰণ কৰে।

নিজকে পৰীক্ষা কৰক 2

চিকিৎসক এজনৰ বিৰুদ্ধে অৱহেলাৰ যিকোনো দাবীৰ পৰা নিজকে সুৰক্ষিত ৰাখিবলৈ বীমা আঁচনি এখনৰ পৰামৰ্শ দিয়ক।

- I. ব্যক্তিগত দুৰ্ঘটনা বীমা
- II. পেছাদাৰী দায়বদ্ধতা বীমা
- III. সামুদ্ৰিক হাল বীমা
- IV. স্বাস্থ্য বীমা

সাৰাংশ

- a) বিপদাশংকাবোৰ শ্ৰেণীবদ্ধ কৰা আৰু সেইবোৰ কোনটো শ্ৰেণীত পৰে সেইটো নিৰ্ণয় কৰাটো হাৰ নিৰ্মাণৰ বাবে গুৰুত্বপূৰ্ণ।
- b) আণ্ডাৰৰাইটিং হৈছে বীমাৰ বাবে আগবঢ়োৱা বিপদাশংকা গ্ৰহণযোগ্য নে নহয় নিৰ্ধাৰণ কৰাৰ প্ৰক্ৰিয়া, আৰু যদি হয়, বীমা আৱৰণটো কি হাৰত, চৰ্তাৱলী আৰু নিয়মাৱলীত গ্ৰহণ কৰা হ'ব।
- c) হাৰ হৈছে বীমাৰ এটা প্ৰদত্ত এককৰ মূল্য।
- d) হাৰ প্ৰস্তুত কৰাৰ মৌলিক উদ্দেশ্য হৈছে বীমাৰ মূল্য পৰ্যাপ্ত আৰু যুক্তিসংগত হোৱাটো নিশ্চিত কৰা।
- e) ব্যয়, সঞ্চয় আৰু লাভৰ বাবে শতাংশ যোগ দি 'বিশুদ্ধ প্ৰিমিয়াম' উপযুক্তভাৱে লোড বা বৃদ্ধি কৰা হয়।
- f) বীমাৰ ভাষাত বিপদ শব্দটোৱে সেই চৰ্ত বা বিশেষত্ব বা চৰিত্ৰবোৰ বুজায় যি নিৰ্দিষ্ট বিপদৰ পৰা উদ্ধাৰ হোৱা লোকচানৰ সম্ভাৱনা সৃষ্টি কৰে বা বৃদ্ধি কৰে।
- g) হ্ৰাসযোগ্য/ অতিৰিক্ত ধাৰা আৰোপ কৰাৰ উদ্দেশ্য হৈছে সবু দাবীবোৰ আঁতৰ কৰা।
- h) কোনো দাবী নোহোৱা বোনাচ হৈছে আণ্ডাৰৰাইটিং অভিজ্ঞতা উন্নত কৰাৰ এক শক্তিশালী ৰণ আঁচনি আৰু ৰেটিং প্ৰণালীৰ এক অবিচ্ছেদ্য অংশ।
- i) বীমা ৰাশি হৈছে বীমা কোম্পানী এটাই আঁচনিৰ চৰ্ত অনুসৰি ক্ষতিপূৰণ দিব লগা সৰ্বাধিক পৰিমাণ।

মূল শব্দাৱলী

- a) আণ্ডাৰৰাইটিং
- b) হাৰ নিৰ্ধাৰণ
- c) শাৰীৰিক বিপদ
- d) নৈতিক বিপদ
- e) ক্ষতিপূৰণ
- f) প্ৰিমিয়াম লোড কৰা
- g) ৱাৰেণ্টি
- h) হ্ৰাসযোগ্য

i) অতিৰিক্ত

নিজকে পৰীক্ষা কৰাৰ উত্তৰ

উত্তৰ 1 - সঠিক বিকল্পটো হৈছে II.

উত্তৰ 2 - সঠিক বিকল্পটো হৈছে I.

অধ্যায় G-03

ব্যক্তিগত আৰু খুচুৰা বীমা

অধ্যায় পৰিচয়

আগৰ অধ্যায়বোৰত আমি সাধাৰণ বীমা সম্পৰ্কীয় বিভিন্ন ধাৰণা আৰু নীতি শিকিছোঁ। সাধাৰণ বীমা সামগ্ৰীবোৰ বিভিন্ন বজাৰত বেলেগ বেলেগ ধৰণে শ্ৰেণীবদ্ধ কৰা হয়। কিছুমানে তেওঁলোকক সম্পত্তি, হতাহত আৰু দায়বদ্ধতা হিচাপে শ্ৰেণীবদ্ধ কৰে। আন ঠাইত, সেইবোৰক জুই, সামুদ্ৰিক, মটৰ আৰু বিবিধ হিচাপে গোট কৰা হয়। এই অধ্যায়ত, এনে খুচুৰা গ্ৰাহকৰ দ্বাৰা ক্ৰয় কৰা ব্যক্তিগত দুৰ্ঘটনা, ভ্ৰমণ, ঘৰ আৰু দোকানৰ আৰু মটৰ বীমাৰ দৰে সাধাৰণ সামগ্ৰীবোৰ আলোচনা কৰা হয়।

শিকাৰ ফলাফল

- A. খুচুৰা বীমা সামগ্ৰী
- B. 'সকলো বিপদাশংকা' আৰু 'নামযুক্ত বিপদ' বীমা আঁচনি
- C. পেকেজ আঁচনিসমূহ
- D. দোকানীৰ বীমা
- E. গৃহস্থৰ বীমা
- F. বীমা ৰাশি আৰু প্ৰিমিয়াম
- G. মটৰ বীমা

এই অধ্যায়টো অধ্যয়ন কৰাৰ পিছত, আপুনি এইবোৰ কৰিবলৈ সক্ষম হ'ব:

1. গৃহস্থৰ বীমা বৰ্ণনা কৰা
2. দোকানৰ বীমা আৱৰণ প্ৰস্তুত কৰা
3. মটৰ বীমা ৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা

A. খুচুৰা বীমা সামগ্ৰী

কিছুমান বীমা সামগ্ৰী আছে যিবোৰ কিছুমান আগ্ৰহ আৱৰণৰ বাবে ব্যক্তিৰ বাবে ক্ৰয় কৰা হয়। যদিও এনে বীমাৰ বাবে সৰু বাণিজ্যিক বা ব্যৱসায়িক স্বার্থ থাকিব পাৰে, এইবোৰ সাধাৰণতে ব্যক্তিক বিক্ৰী কৰা হয়। কিছুমান বজাৰত এইবোৰক 'সৰু টিকট' আঁচনি বা 'খুচুৰা আঁচনি' বা 'খুচুৰা সামগ্ৰী' বুলি কোৱা হয়। ঘৰৰ বীমা, মটৰ গাড়ী, দুচকীয়া বাহন, সৰু ব্যৱসায় যেনে দোকান আদি এই শ্ৰেণীৰ অন্তৰ্গত। এই সামগ্ৰীবোৰ সাধাৰণতে একেটা এজেন্ট/বিতৰণ চেনেলৰ দ্বাৰা বিক্ৰী কৰা হয় যি ব্যক্তিগত শাৰীৰ বীমাৰ সৈতে লেনদেন কৰে কিয়নো ক্ৰেডাৰসকলও মূলতঃ একে উপভোক্তা খণ্ডৰ।

B. 'সকলো বিপদাশংকা' আৰু 'নামযুক্ত বিপদ' বীমা আঁচনি

অনা-জীৱন বীমা আঁচনিবোৰক বহলভাৱে দুটা শ্ৰেণীত শ্ৰেণীবদ্ধ কৰিব পাৰি:

- ✓ নাম দিয়া বিপদ আঁচনি
  - ✓ সকলো বিপদাশংকা আঁচনি
- i. "সকলো বিপদাশংকা"ৰ অৰ্থ হৈছে যে বীমা চুক্তিয়ে বিশেষভাৱে বাদ নিদিয়া যিকোনো বিপদাশংকা চৰ্তাৱলী আৰু নিয়মাৱলী সাপেক্ষে আৱৰণা হয়।
  - ii. সকলো বিপদাশংকা বীমা হৈছে উপলব্ধ আটাইতকৈ বিস্তৃত প্ৰকাৰৰ আৱৰণ। সেয়েহে ইয়াৰ মূল্য আন প্ৰকাৰৰ আঁচনিতকৈ সমানুপাতিকভাৱে অধিক, আৰু এই প্ৰকাৰৰ বীমাৰ ব্যয় দাবীৰ সম্ভাৱনাৰ বিপৰীতে জোখা হয়।
  - iii. নাম দিয়া বিপদ আঁচনিবোৰ হৈছে সেইবোৰ য'ত আৱৰণা বিপদবোৰ বিশেষভাৱে তালিকাভুক্ত আৰু সংজ্ঞায়িত কৰা হয়।

C. পেকেজ আঁচনিসমূহ

- i. পেকেজ আৱৰণবোৰে একক ডকুমেন্টৰ অধীনত, আৱৰণৰ এক মিশ্ৰণ দিয়ে।
- ii. উদাহৰণ স্বৰূপে, গৃহস্থৰ আঁচনি, দোকানীৰ আঁচনি, কাৰ্যালয় পেকেজ আঁচনি আদিৰ দৰে আৱৰণ আছে যি, এটা আঁচনিৰ অধীনত, ভৱন, সামগ্ৰী আদিকে ধৰি বিভিন্ন ভৌতিক সম্পত্তি সামৰি ল'ব বিচাৰে।
- iii. এনে আঁচনিবোৰত কিছুমান ব্যক্তিগত শাৰীৰ বা দায়বদ্ধতা আৱৰণো অন্তৰ্ভুক্ত থাকিব পাৰে।

- iv. পেকেজ আৱৰণবোৰত সকলো শাখাৰ বাবে উমৈহতীয়া চৰ্তাৱলী আৰু নিয়মাৱলী থাকিব পাৰে আৰু লগতে আঁচনিখনৰ নিৰ্দিষ্ট শাখাৰ বাবে নিৰ্দিষ্ট চৰ্তাৱলী থাকিব পাৰে।

D. দোকানীৰ বীমা

দোকানৰ মালিক এজন কৰ্পোৰেট ঘৰ নহয় য'ত ব্যৱসায় পুনৰ আৰম্ভ কৰিবলৈ বৃহৎ পৰিমাণৰ ধন আছে। এটা দুৰ্ঘটনাৰ ফলত তাই/তেওঁৰ দোকান বন্ধ হ'ব পাৰে আৰু সম্ভৱতঃ তাই/তেওঁৰ পৰিয়াল ধ্বংস হ'ব পাৰে। পৰিশোধ কৰিবলৈ বেংক ঋণো থাকিব পাৰে। সদায়ে সম্ভাৱনা থাকে যে দোকানৰ মালিকৰ কাৰ্য্যৰ ফলত ৰাইজৰ কোনোবা সদস্যই তেওঁৰ ব্যক্তিগত আঘাত বা সম্পত্তিৰ ক্ষতিৰ সন্মুখীন হয়, আৰু আদালতে দোকানৰ গৰাকীক ক্ষতিপূৰণ পৰিশোধ কৰিবলৈ দায়বদ্ধ কৰে। এনে পৰিস্থিতিয়ে দোকানী জনকো ধ্বংস কৰিব পাৰে। সেয়েহে, জীৱিকাৰ এই উপায়টো সুৰক্ষিত কৰাটো অতি প্ৰয়োজনীয়।

দোকানীৰ বীমা আঁচনিবোৰ বাণিজ্যিক দোকান/খুচুৰা ব্যৱসায়ৰ এনে বহুতো দিশ সামৰি লোৱাৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰা হয়। বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ দোকান যেনে প্ৰাচীন বস্তুৰ দোকান, নাপিতৰ দোকান, বিউটি পাৰ্লাৰ, কিতাপৰ দোকান, বিভাগীয় দোকান, ড্ৰাই ক্লিনাৰ, উপহাৰৰ দোকান, ফাৰ্মাচী, ষ্টেচনৰী দোকান, পুতলাৰ দোকান, পোছাকৰ দোকান আদিৰ নিৰ্দিষ্ট আগ্ৰহ সামৰি লোৱাৰ বাবে কিছুমান আঁচনি অনুকূলিত কৰা হয়।

1. দোকানীৰ বীমাই কি আৱৰণ কৰে?

খুচুৰা ব্যৱসায়ৰ নিৰ্দিষ্ট ক্ষেত্ৰবোৰ সুৰক্ষিত কৰাৰ বাবে আৱৰণ প্ৰদান কৰিবলৈ আঁচনিখন প্ৰস্তুত কৰিব পাৰি। ই সাধাৰণতে জুই, ভূমিকম্প, বানপানী বা ক্ষতিকাৰক কাৰণৰ ফলত দোকানৰ গাঁথনি আৰু সামগ্ৰীৰ ক্ষতি আৰু চুৰি; সামৰি লয়। দোকান বীমাত ব্যৱসায়িক বাধা সুৰক্ষাও অন্তৰ্ভুক্ত থাকিব পাৰে। ই অপ্ৰত্যাশিত বিপদৰ ফলত ব্যৱসায়িক কাৰ্যকলাপত বাধা সৃষ্টি কৰাৰ ক্ষেত্ৰত উপাৰ্জনৰ যিকোনো লোকচান বা অতিৰিক্ত ব্যয় সামৰি ল'ব। বীমাকৃতই তেওঁৰ কাৰ্যকলাপৰ পৰিসৰৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি আৱৰণটো বাছনি কৰিব পাৰে।

বীমাকৃতই বাছনি কৰিব পৰা অতিৰিক্ত আৱৰণ বীমাকৰ্তাৰ পৰা বীমাকৰ্তালৈ পৃথক হ'ব পাৰে আৰু অনা-জীৱন বীমা কোম্পানীৰ সংশ্লিষ্ট ৱেবছাইটৰ পৰা প্ৰমাণিত কৰিব পাৰি। এইবোৰ হ'ব পাৰে:

- চুৰি আৰু ঘৰ ভঙা: ঘৰ ভঙা, চুৰি, আৰু কাৰ্যালয়ৰ সমলৰ চুৰিৰ বাবে আৱৰণ
- যন্ত্ৰপাতি বিকল হোৱা: বৈদ্যুতিক/ যান্ত্ৰিক সঁজুলিবোৰ বিকল হোৱাৰ বাবে আৱৰণ
- ইলেক্ট্ৰনিক সঁজুলি আৰু বয়বস্তু:
  - ✓ ইলেক্ট্ৰনিক সঁজুলিৰ বাবে সকলো বিপদাশংকা আৱৰণ প্ৰদান কৰে
  - ✓ ইলেক্ট্ৰনিক স্থাপনৰ ক্ষতিৰ বাবে আৱৰণ
- iv. ধন বীমা: দুৰ্ঘটনাৰ ফলত হোৱা ধনৰ ক্ষতিৰ বিপৰীতে আৱৰণ প্ৰদান কৰে যেতিয়া:

- ✓ ব্যৱসায়িক চৌহদৰ পৰা বেংকলৈ পৰিবহন কৰিছে আৰু ইয়াৰ উলোটা
  - ✓ ব্যৱসায়িক চৌহদত এটা সুৰক্ষিত দেৰাজত আছে।
  - ✓ ব্যৱসায়িক চৌহদত টিল (বাকচ/ ড্ৰয়াৰ/কাউণ্টাৰ)ত আছে
- v. **বস্তু-বাহানি:** কাৰ্য্যালয়ৰ কামৰ উদ্দেশ্যৰ বাবে ভ্ৰমণৰ সময়ত সামগ্ৰী হেৰুওৱাৰ ক্ষতিপূৰণ
- vi. ফিক্সড প্লেট গ্লাছ আৰু চেনিটাৰী ফিটিংছে এইবোৰৰ ক্ষতিৰ দুঘটনাজনিত ক্ষতি আৱৰি ৰাখে:
- ✓ ফিক্সড প্লেট গ্লাচ
  - ✓ চেনিটাৰী ফিটিংছ
  - ✓ নিয়ন চাইন/ গ্লো চাইন/ হৰ্ডিং
- vii. ব্যক্তিগত দুৰ্ঘটনা
- viii. কৰ্মচাৰীসকলৰ বিশ্বাসঘাতকতা/ অসততা: কৰ্মচাৰীৰ অসৎ কাৰ্য্যৰ ফলত হোৱা লোকচান বা ক্ষতি আৱৰি ৰাখে
- ix. আইনী দায়বদ্ধতা:
- ✓ নিযুক্তিৰ পৰা আৰু নিযুক্ত অৱস্থাত উদ্ভৱ হোৱা দুঘটনাৰ বাবে ক্ষতিপূৰণ
  - ✓ তৃতীয় পক্ষৰ প্ৰতি আইনী দায়বদ্ধতাৰ বাবে আৱৰণ প্ৰদান কৰে
- অগ্নি/ চুৰি/ বেগ/ প্লেট গ্লাছ/ ফিডেলিটি গেৰান্টি/ কৰ্মী ক্ষতিপূৰণ আৰু ৰাজহুৱা দায়বদ্ধতা আঁচনিবোৰ (পৰৱৰ্তী অধ্যায়ত মোকাবিলা কৰা) পৃথকেও ল'ব পাৰি।
- সম্ভাৱনাত আৱৰণো সম্প্ৰসাৰিত কৰা হ'ব পাৰে। বৰ্জনবোৰ সাধাৰণতে গৃহস্থৰ বীমাৰ দৰে একে হয়।

E. গৃহস্থৰ বীমা

গৃহস্থৰ বীমা আঁচনিৰ অধীনত আৱৰণবোৰ যথেষ্ট বিস্তৃত হ'ব পাৰে। এইটো সাধাৰণতে গৃহস্থৰ সকলো প্ৰয়োজনীয়তাৰ এটা পেকেজ।

সাধাৰণতে আৱৰা লোকচানৰ ভিতৰত আছে জুই, বজ্ৰপাত, বিস্ফোৰণ আৰু বিমানৰ পতন/ প্ৰভাৱৰ ক্ষতি (সাধাৰণতে FLEXA বুলি জনা যায়); ধুমুহা, প্ৰবাল ধুমুহা, বানপানী আৰু প্লাৱন (সাধাৰণতে STFI বুলি জনা যায়); আৰু চুৰি। আৱৰণ কোম্পানীৰ পৰা কোম্পানীলৈ আৰু আঁচনিৰ পৰা আঁচনিলৈ পৃথক।

গাঁথনিটোৰ বাহিৰেও, ই বলপূৰ্বক চুৰি, গৃহভংগ, ডাঙৰ চুৰিকাৰ্য আৰু সাধাৰণ চুৰিৰ বিৰুদ্ধে ঘৰৰ সামগ্ৰী সামৰি লয়। পৰিধান কৰা বা তলামৰা দেৰাজত ৰখাৰ সময়ত গহনাবোৰো

গৃহস্থৰ বীমাৰ অধীনত বীমা কৰিব পাৰি। ঘৰুৱা আৰু বৈদ্যুতিক সঁজুলিৰ বৈদ্যুতিক আৰু যান্ত্ৰিক বিফলতাৰ বাবেও আৱৰণ দিয়া হয়।

একেদৰে, গৃহস্থৰ বীমা পেকেজে ব্যক্তিগত সামগ্ৰীৰ বেগ হেৰুওৱা, ভ্ৰমণৰ সময়ত হেৰুওৱা, বা চুবুৰীয়া/আলহীৰ প্ৰতি দায়বদ্ধতাও গৃহস্থৰ বীমা পেকেজৰ অংশ হ'ব পাৰে। কিছুমান বীমাকৰ্তাই পেডেল চাইকেল, ব্যক্তিগত দুৰ্ঘটনা আৰু কৰ্মীসকলৰ ক্ষতিপূৰণৰ বাবেও আৱৰণ প্ৰদান কৰে।

IRDAI-য়ে 1 এপ্ৰিল, 2021-ৰ পৰা 10 বছৰলৈকে ম্যাদৰ সৈতে ভাৰত গৃহ ৰক্ষা আঁচনি এখন প্ৰৱৰ্তন কৰিছে, যাক অগ্নি আৰু সহযোগী বিপদ বীমা ব্যৱসায় চলাই থকা সকলো সাধাৰণ বীমাকৰ্তাই বাধ্যতামূলকভাৱে আগবঢ়াব।

ভাৰত গৃহ ৰক্ষা (গৃহ নিৰ্মাণ আৰু গৃহ সামগ্ৰীৰ বাবে) আঁচনিয়ে বিস্তৃত পৰিসৰৰ বিপদৰ বিৰুদ্ধে আৱৰণ আগবঢ়ায়, যেনে জুই, প্ৰাকৃতিক দুৰ্যোগ, বন, জংঘল আৰু বনজুই, যিকোনো ধৰণৰ প্ৰভাৱৰ ক্ষতি, দাঙ্গা, ধৰ্মঘট, ইচ্ছাকৃত ক্ষতি, সন্ত্ৰাসবাদৰ কাৰ্যকলাপ, পানীৰ টেংক, পাত্ৰ আৰু পাইপ ফাটি যোৱা আৰু উপচি পৰা, স্বয়ংক্ৰিয় স্প্ৰিঙ্কলাৰ স্থাপনৰ পৰা লিকেজ আৰু উপৰোক্ত কোনো এটা ঘটনা হোৱাৰ পৰা 9 দিনৰ ভিতৰত হোৱা চুৰি। এই আঁচনিখন 1 ৰ পৰা 10 বছৰৰ বাবে হ'ব পাৰে।

গৃহ ভৱনৰ উপৰিও, আঁচনিখনে সৰ্বাধিক 10 লাখ টকা সাপেক্ষে ভৱনটোৰ বীমা ৰাশিৰ 20% ৰ বাবে স্বয়ংক্ৰিয়ভাৱে (বিৱৰণ ঘোষণাৰ কোনো প্ৰয়োজন নোহোৱাকৈ) সাধাৰণ গৃহ সমল সামৰি লয়। এজনে বিৱৰণ ঘোষণা কৰি সাধাৰণ সমলৰ বাবে অধিক বীমাৰাশি বাছনি কৰিব পাৰে।

আঁচনিখনে দুটা বৈকল্পিক আৱৰণ আগবঢ়ায়, যেনে (i) মূল্যৱান সমল যেনে গহনা আৰু বিচিত্ৰ বস্তুৰ বাবে বীমা; আৰু (ii) আঁচনিখনৰ অধীনত বীমাকৃত বিপদৰ বাবে বীমাকৃত আৰু পল্লীৰ ব্যক্তিগত দুৰ্ঘটনা।

আঁচনিখনে কম বীমাৰ সম্পূৰ্ণ ৰেহাই দিয়ে। অৰ্থাৎ, যদি আঁচনিধাৰকে ঘোষণা কৰা বীমাৰাশি প্ৰস্তুত থকা সম্পত্তিৰ বাবে ঘোষণা হবলগীয়া পৰিমাণতকৈ কম হয়, আঁচনিধাৰকৰ দাবী সমানুপাতিকভাৱে নিষ্পত্তি কৰা নহ'ব কিন্তু ঘোষণা কৰা বীমাৰাশিলৈকে হ'ব।

F. বীমাৰাশি আৰু প্ৰিমিয়াম

ঔদ্যোগিক গোট বা কাৰ্যালয়বোৰে সম্পত্তিৰ মূল্য দেখুওৱা একাউন্টৰ কিতাপবোৰ ৰক্ষণাবেক্ষণ কৰিব, সেয়েহে, বীমা ৰাশিত উপনীত হোৱাটো কঠিন নহ'ব পাৰে। দোকান আৰু ঘৰৰ ক্ষেত্ৰত এইটো সদায় সম্ভৱ নহ'বও পাৰে।

গৃহস্থৰ বীমাৰ অধীনত ইতিমধ্যে কোৱাৰ দৰে, সাধাৰণতে, বীমা ৰাশি নিৰ্ধাৰণ কৰাৰ দুটা পদ্ধতি আছে, যেনে বজাৰ মূল্য আৰু পুনৰ্স্থাপন/ প্ৰতিস্থাপন মূল্য।

অতিৰিক্ত আৱৰণ যেনে টকা, বেগ, ব্যক্তিগত দুৰ্ঘটনাৰ বাবে প্ৰিমিয়াম বীমা ৰাশি আৰু বাছনি কৰা আৱৰণৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰিব।

বীমা ৰাশিটো কেনেকৈ ঠিক কৰিব?

- i. সাধাৰণতে, অগ্নি বীমাৰ বাবে, বীমা ৰাশি নিৰ্ধাৰণ কৰাৰ দুটা পদ্ধতি আছে। এটা হৈছে বজাৰ মূল্য (MV) আৰু আনটো হৈছে পুনৰ্স্থাপন মূল্য (RIV)। MV-ৰ ক্ষেত্ৰত, লোকচানৰ ঘটনাত, সম্পত্তিৰ বয়সৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি ইয়াৰ মূল্যহ্রাস আৰোপ কৰা হয়। এই পদ্ধতিৰ অধীনত, সম্পত্তি সলনি কৰিবলৈ বীমাকৃতক পৰ্যাপ্ত পৰিমাণ পৰিশোধ কৰা নহয়।
- ii. RIV পদ্ধতিত, বীমা কোম্পানীয়ে বীমা ৰাশিৰ সৰ্বোচ্চ সীমা সাপেক্ষে প্ৰতিস্থাপনৰ ব্যয় পৰিশোধ কৰিব। এই পদ্ধতিৰ অধীনত, কোনো মূল্যহ্রাস আৰোপ কৰা নহয়। এটা চৰ্ত হৈছে যে দাবীটো প্ৰাপ্ত কৰাৰ বাবে ক্ষতিগ্ৰস্ত সম্পত্তিটো মেৰামতি/সলনি কৰিব লাগে। মন কৰিবলগীয়া যে RIV পদ্ধতি কেৱল স্থিৰ সম্পত্তিৰ বাবে অনুমোদিত, যেনে প্ৰক্ৰিয়াত থকা ষ্টক আৰু ষ্টকৰ দৰে অন্যান্য সম্পত্তিৰ বাবে নহয়।

বেছিভাগ আঁচনিতে ইয়াৰ পুনৰ্নিৰ্মাণৰ বাবে ঘৰটোৰ গাঁথনি বীমা কৰে, যাক 'পুনৰ্স্থাপন মূল্য' বুলি কোৱা হয় (আৰু 'বজাৰ মূল্য'ত নহয়)। পুনৰ্স্থাপন মূল্য হৈছে ঘৰটো ক্ষতিগ্ৰস্ত হ'লে পুনৰ নিৰ্মাণ কৰাৰ বাবে ব্যয়। আনহাতে, বজাৰ মূল্য সম্পত্তিৰ বয়স, মূল্যহ্রাস আদি কাৰকৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে।

বীমাকৃতক ঘৰৰ নিৰ্মিত এলেকা প্ৰতি বৰ্গফুটত নিৰ্মাণ হাৰৰ সৈতে পূৰণ কৰি বীমা ৰাশি গণনা কৰা হয়। ঘৰৰ সামগ্ৰী - আচবাব, দীৰ্ঘম্যাদী সামগ্ৰী, কাপোৰ, বাচন আদি - বজাৰ মূল্যৰ আধাৰত মূল্যাংকন কৰা হয় অৰ্থাৎ মূল্যহ্রাসৰ পিছত একে ধৰণৰ সামগ্ৰীৰ বৰ্তমানৰ বজাৰ মূল্য।

প্ৰিমিয়াম বীমাকৃত মূল্য আৰু লোৱা আৱৰণৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰিব।

নিজকে পৰীক্ষা কৰক 1

পেকেজ আঁচনিৰ সন্দৰ্ভত তলৰ কোনটো মন্তব্য শুদ্ধ?

- I. পেকেজ আঁচনিতে এটা দস্তাবেজৰ অধীনত আৱৰণৰ এক মিশ্ৰণ প্ৰদান কৰে
- II. পেকেজ আঁচনিতে কেৱল ভৌতিক সম্পদ যেনে অট্টালিকা সামৰি ল'ব পাৰে
- III. এটা নামযুক্ত বিপদ আঁচনি বা পেকেজ আঁচনি একে মূল্যত আছে।
- IV. কেৱল নামযুক্ত বিপদ আঁচনি ক্ৰয় কৰিব পাৰি আৰু পেকেজ আঁচনি উপলব্ধ নহয়।

সংজ্ঞা

কিছুমান গুৰুত্বপূৰ্ণ সংজ্ঞা

- a) বাৰ্গলাৰীৰ অৰ্থ হৈছে বীমাকৃত চৌহদলৈ আক্ৰমণাত্মক আৰু চিনাক্ত কৰিব পৰা উপায়েৰে অপ্ৰত্যাশিত আৰু বিনা-অনুমোদিত প্ৰৱেশ বা প্ৰস্থান, তাত থকা সমল চুৰি কৰাৰ উদ্দেশ্যে।
- b) হাউচব্ৰেকিং (ঘৰ ভঙা) সংঘটিত হৈছিল বুলি কোৱা হয় যেতিয়া এটা অপৰাধ কৰাৰ উদ্দেশ্যে কৰি ঘৰত অনধিকাৰ প্ৰৱেশ কৰা হয়।
- c) ডকাইতিৰ অৰ্থ হৈছে বীমাকৃত আৰু/বা বীমাকৃত কৰ্মচাৰীৰ বিৰুদ্ধে আক্ৰমণাত্মক আৰু হিংসাত্মক উপায় ব্যৱহাৰ কৰি বীমাকৃতৰ চৌহদত সামগ্ৰী চুৰি কৰা।
- d) চেফ্ মানে মূল্যবান সামগ্ৰীৰ সুৰক্ষা আৰু সুৰক্ষিত সংৰক্ষণৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰা বীমাকৃতৰ চৌহদৰ ভিতৰত এক শক্তিশালী কেবিনেট, আৰু য'ত প্ৰৱেশাধিকাৰ সীমিত।
- e) চুৰি হৈছে সকলো অপৰাধৰ বাবে এক সাধাৰণ শব্দ য'ত এজন ব্যক্তিয়ে ইচ্ছাকৃতভাৱে আৰু প্ৰৱঞ্চনাৰে অনুমতি বা সন্মতি অবিহনে আন এজনৰ সম্পত্তি লয় আৰু ইয়াক লোকচানৰ ব্যৱহাৰ বা সম্ভাৱ্য বিক্ৰীলৈ ৰূপান্তৰ কৰাৰ উদ্দেশ্যে লোৱা হয়। চুৰি হৈছে 'লাৰ্চেণি'ৰ সমাৰ্থক শব্দ।

নিজকে পৰীক্ষা কৰক 2

দোকানী পেকেজ আঁচনিৰ অধীনত, বীমাকৃতই অতিৰিক্ত 'ফিক্সড প্লেট গ্লাছ আৰু চেনিটাৰী ফিটিংছ' আৱৰণ বাছনি কৰিব পাৰে। ই নিম্নলিখিত কোনটোৰ দুৰ্ঘটনাজনিত ক্ষতি আৱৰিব?

- I. ফিক্সড প্লেট গ্লাছ
- II. চেনিটাৰী ফিটিংছ
- III. নিয়ন চিহ্নসমূহ
- IV. ওপৰৰ সকলোবোৰ

G. মটৰ বীমা

এই পৰিস্থিতিটোৰ কথা চিন্তা কৰক: ৰেৱতীয়ে তাইৰ সকলো সঞ্চয় ব্যৱহাৰ কৰি এখন নতুন গাড়ী কিনিছে আৰু ইয়াক চলাবৰ বাবে লৈ গৈছে। কোনো ঠাইৰ পৰা, কুকুৰ এটা বাটলৈ আহে আৰু ইয়াক আঘাত নকৰিবলৈ, ৰেৱতীয়ে তীক্ষ্ণভাৱে ঘূৰি যায়, ডিভাইডাৰ ভাঙি তাৰ ওপৰেৰে যায়, আন এখন গাড়ীত খুন্দা মাৰে আৰু ৰাস্তাত খোজ কাটি থকা এজন ব্যক্তিক আঘাত কৰে। এটা ঘটনাৰ ফলাফলৰ স্বৰূপে ৰেৱতীৰ নিজৰ গাড়ী, ৰাজহুৱা সম্পত্তি, আন এখন গাড়ী ক্ষতিগ্ৰস্ত আৰু আন এজন ব্যক্তিও আঘাতপ্ৰাপ্ত হৈছে।

এই পৰিস্থিতিত, যদি ৰেৱতীৰ গাড়ী বীমা নাথাকে, তেন্তে তেওঁ গাড়ীখন ক্ৰয় কৰিবলৈ খৰচ কৰাতকৈ বহু বেছি পৰিশোধ কৰিব পাৰে।

- ✓ ৰেৱতী বা তেনে ধৰণৰ লোকৰ ওচৰত পৰিশোধ কৰিবলৈ ইমান টকা থাকিব নেকি?
- ✓ ৰেৱতীৰ কাৰ্যৰ বাবে আন পক্ষৰ বীমাই পৰিশোধ কৰা উচিতনে?
- ✓ যদি তেওঁলোকৰ বীমা নাথাকে তেন্তে কি হ'ব?

সেয়েহে দেশৰ আইনে তৃতীয় পক্ষৰ দায়বদ্ধতা বীমা কৰাটো বাধ্যতামূলক কৰে। যদিও মটৰ বীমাই এই বোৰ হোৱা প্ৰতিহত নকৰে, ই মালিকৰ বাবে এক বিত্তীয় সুৰক্ষা আৱৰণ প্ৰদান কৰে।

দুৰ্ঘটনাৰ উপৰিও, গাড়ীখন চুৰি হ'ব পাৰে, দুৰ্ঘটনাৰ ফলত ক্ষতিগ্ৰস্ত হ'ব পাৰে বা জুইৰ ফলত ধ্বংস হ'ব পাৰে আৰু মালিকে আৰ্থিকভাৱে ক্ষতিগ্ৰস্ত হ'ব পাৰে।

এজন বাহনৰ মালিকে মটৰ বীমা ল'বই লাগিব (অৰ্থাৎ যিজন ব্যক্তিৰ নামত বাহনখন ভাৰতৰ আঞ্চলিক পৰিবহন কৰ্তৃপক্ষৰ সৈতে পঞ্জীয়ন কৰা হৈছে।)

গুৰুত্বপূৰ্ণ

বাধ্যতামূলক তৃতীয় পক্ষ বীমা

মটৰ বাহন আইন, 1988 অনুসৰি, ৰাজহুৱা পথত চলাচল কৰা প্ৰতিখন বাহনৰ মালিকৰ বাবে বীমা আঁচনি লৈ, সেই পৰিমাণটো আৱৰাটো বাধ্যতামূলক, যিটো মালিকে দুৰ্ঘটনাজনিত মৃত্যু, শাৰীৰিক আঘাত বা সম্পত্তিৰ ক্ষতিৰ ফলত তৃতীয় পক্ষক ক্ষতিপূৰণ হিচাপে পৰিশোধ কৰিবলৈ আইনীভাৱে দায়বদ্ধ হয়। এনে বীমাৰ প্ৰমাণ হিচাপে বাহনখনত বীমাৰ প্ৰমাণপত্ৰ এখন কঢ়িয়াব লাগিব।

1. মটৰ বীমা আৱৰণ

দেশখনত বাহনৰ বৃহৎ সংখ্যা আছে। প্ৰতিদিনে কেইবাখনো নতুন বাহন ৰাস্তালৈ আহে। তাৰ বহুতো প্ৰচুৰ দামী। মানুহে কয় যে ভাৰতত, বাহনবোৰ অৱৰ্জনা নহয়, কিন্তু কেৱল হাত সলনি কৰি থকা হয়। ইয়াৰ অৰ্থ হৈছে যে পুৰণি বাহনবোৰ ৰাস্তাত অব্যাহত আছে আৰু নতুন বাহন যোগ কৰা হৈছে। বাহনৰ সংখ্যাৰ সৈতে ৰাস্তাৰ এলেকা (গাড়ী চলোৱাৰ স্থান) একেধৰণে বৃদ্ধি হোৱা নাই। ৰাস্তাত খোজ কাঢ়ি থকা লোকৰ সংখ্যাও বাঢ়িছে। আৰক্ষী আৰু চিকিৎসালয়ৰ পৰিসংখ্যাই কৈছে যে দেশত পথ দুৰ্ঘটনাৰ সংখ্যা বৃদ্ধি পাইছে। আইন আদালতৰ দ্বাৰা দুৰ্ঘটনা পীড়িতসকলক প্ৰদান কৰা ক্ষতিপূৰণৰ পৰিমাণ বৃদ্ধি পাইছে। আনকি বাহন মেৰামতিৰ ব্যয়ও বাঢ়ি গৈ আছে। এই সকলোবোৰে দেশত মটৰ বীমাৰ গুৰুত্ব প্ৰদৰ্শন কৰে।

মটৰ বীমাই বাহনখন হেৰুওৱাৰ ক্ষতি আৰু দুৰ্ঘটনা বা অন্য কোনো কিছুমান কাৰণত নষ্ট হলে, সেই ক্ষতিবোৰ আৱৰে। মটৰ বীমাই বাহনৰ মালিকসকলৰ বাহনৰ দ্বাৰা সংঘটিত দুৰ্ঘটনাৰ ভুক্তভোগীসকলক ক্ষতিপূৰণ দিয়াৰ আইনী দায়বদ্ধতাও সামৰি লয়।

চৰকাৰী আদেশ স্বত্বেও, দেশৰ সকলো বাহনৰ বীমা কৰা হোৱা নাই।

মটৰ বীমাই ৰাজহুৱা পথত চলাচল কৰা সকলো প্ৰকাৰৰ বাহন আৱৰণ কৰে, যেনে:

- ✓ দুচকীয়া বাহন
- ✓ ব্যক্তিগত গাড়ী
- ✓ সকলো ধৰণৰ বাণিজ্যিক বাহন: সামগ্ৰী কঢ়িওৱা আৰু যাত্ৰী কঢ়িওৱা
- ✓ বিবিধ প্ৰকাৰৰ বাহন যেনে ক্ৰেইন,
- ✓ মটৰ ট্ৰেড (শ্ব'ৰুম আৰু গেৰেজত বাহন)

'তৃতীয় পক্ষৰ বীমা'

আন এটা পক্ষৰ আইনী কাৰ্যৰ বিৰুদ্ধে সুৰক্ষাৰ বাবে ক্ৰয় কৰা বীমা আঁচনি। বীমাকৃতৰ কাৰ্যৰ ফলত উদ্ভৱ হোৱা অন্য পক্ষৰ (তৃতীয় পক্ষ)ৰ দায়বদ্ধতাৰ দাবীৰ বিৰুদ্ধে সুৰক্ষা দিবলৈ বীমাকৃত (প্ৰথম পক্ষ)ৰ দ্বাৰা বীমা কোম্পানীৰ (দ্বিতীয় পক্ষ) পৰা তৃতীয় পক্ষৰ বীমা ক্ৰয় কৰা হয়।

তৃতীয় পক্ষৰ বীমাক 'দায়বদ্ধতা বীমা'(Liability Insurance') বুলিও কোৱা হয়।

বজাৰত জনপ্ৰিয় দুটা গুৰুত্বপূৰ্ণ প্ৰকাৰৰ আৱৰণ তলত আলোচনা কৰা হৈছে:

কেৱল আইন [দায়বদ্ধতা] আঁচনি: মটৰ বাহন আইন অনুসৰি তৃতীয় পক্ষৰ প্ৰতি দায়বদ্ধতা বীমা কৰাটো ৰাজহুৱা স্থানত চলাচল কৰা যিকোনো বাহনৰ বাবে বাধ্যতামূলক।

আঁচনিখনে কেৱল বাহনৰ গৰাকীৰ ক্ষতিপূৰণ পৰিশোধ কৰাৰ আইনী দায়বদ্ধতা সামৰি লয়:

- ✓ তৃতীয় পক্ষৰ শাৰীৰিক আঘাত বা মৃত্যু
- ✓ তৃতীয় পক্ষৰ সম্পত্তিৰ ক্ষতি

মৃত্যু বা আঘাত আৰু ক্ষতিৰ ক্ষেত্ৰত সীমাহীন পৰিমাণৰ বাবে দায়বদ্ধতা আৱৰা হয়।

মটৰ দুৰ্ঘটনাৰ ফলত হোৱা মৃত্যু বা আঘাতৰ ক্ষেত্ৰত তৃতীয় পক্ষৰ ভুক্তভোগীসকলৰ বাবে ক্ষতিপূৰণৰ দাবী অভিযোগকাৰীয়ে মটৰ দুৰ্ঘটনা দাবী ন্যায়াধিকৰণত (Motor Accident Claim Tribunal (MACT)) দাখিল কৰিব লাগিব।

'বাধ্যতামূলক ব্যক্তিগত দুৰ্ঘটনা (CPA) বীমা'

IRDAI-য়ে 1 জানুৱাৰী, 2019 তাৰিখৰ পৰা মালিক-চালকৰ বাবে এক অকলশৰীয়া বাধ্যতামূলক ব্যক্তিগত দুৰ্ঘটনা আৱৰণ জাৰী কৰাৰ অনুমতি দিছিল। বীমাকৃত বাহনৰ পৰা আৰোহন/ অৱৰোহন বা সহ-চালক হিচাপে ভ্ৰমণ কৰাকে ধৰি বাহনখন চলোৱাৰ সময়ত মালিক-চালকক আৱৰণটো প্ৰদান কৰা হয়। অৱশ্যে, আঁচনিধাৰকে কেৱল দায়বদ্ধতা আঁচনি বা পেকেজ আঁচনিৰ অংশ হিচাপে CPA আৱৰণ বাছনি কৰিব পাৰে। যদি আঁচনিধাৰকে এক

অকলশৰীয়া CPA আঁচনি ল'ব বিচাৰে, কেৱল দায়বদ্ধতাৰ অংশ হিচাপে আগবঢ়োৱা CPA আৱৰণ বা পেকেজ আঁচনি বিলোপ কৰা হ'ব।

পেকেজ/ সামগ্ৰিক আঁচনি: (নিজৰ ক্ষতি + তৃতীয় পক্ষৰ দায়বদ্ধতা)

ওপৰোক্তবোৰৰ উপৰিও, নিৰ্দিষ্ট বিপদৰ দ্বাৰা বীমাকৃত বাহনৰ ক্ষয় বা ক্ষতি (যাক মটৰ বাহনৰ নিজা ক্ষতি বুলি কোৱা হয়) আঁচনিখনৰ অন্যান্য চৰ্তাৱলী আৰু নিয়মাৱলী অনুসৰি ঘোষণা কৰা মূল্য (ওপৰত আলোচনা কৰা IDV বুলি কোৱা হয়) সাপেক্ষে আৱৰা হয়। ইয়াৰে কিছুমান বিপদ হৈছে জুই, চুৰি, দাঙ্গা আৰু ধৰ্মঘট, ভূমিকম্প, বানপানী, দুৰ্ঘটনা ইত্যাদি।

কিছুমান বীমাকৰ্তাই দুৰ্ঘটনাস্থলীৰ পৰা কৰ্মশালালৈ টানি নিয়া মাচুলৰ বাবেও পৰিশোধ কৰিব পাৰে। কেৱল আইন (দায়বদ্ধতা) আঁচনিৰ অধীনত প্ৰদান কৰা বাধ্যতামূলক আৱৰণৰ উপৰিও কেৱল জুই আৰু/বা চুৰিৰ বিপদাশংকা সামৰি এক সীমাবদ্ধ আৱৰণ উপলব্ধ।

আঁচনিখনে বাহনখনত লগোৱা আনুষঙ্গিক সামগ্ৰীৰ লোকচান বা ক্ষতি, ব্যক্তিগত গাড়ী আঁচনিৰ অধীনত যাত্ৰীৰ বাবে আৰু টকা দি ৰখা চালকৰ বাবে ব্যক্তিগত দুৰ্ঘটনা আৱৰণ; কৰ্মচাৰী আৰু বাণিজ্যিক বাহনত ভাড়া দিব নলগীয়া যাত্ৰীবোৰৰ বাবে আইনী দায়বদ্ধতা আৱৰিব পাৰে। বীমাকৰ্তাসকলে বিনামূলীয়া জৰুৰীকালীন সেৱা বা বিজুতিৰ ক্ষেত্ৰত বিকল্প গাড়ীৰ ব্যৱহাৰো প্ৰদান কৰে।

2. বৰ্জন

আঁচনিবোৰৰ অধীনত কিছুমান গুৰুত্বপূৰ্ণ বৰ্জন হৈছে স্বাভাৱিক ক্ষয়-ক্ষতি, ভাঙনি, ফলস্বৰূপে লোকচান, আৰু অবৈধ ড্ৰাইভিং লাইচেন্সৰ সৈতে বা সুৰাৰ প্ৰভাৱত গাড়ী চলোৱাৰ ফলত হোৱা লোকচান। 'ব্যৱহাৰৰ সীমাবদ্ধতা' অনুযায়ী নোহোৱাকৈ বাহনৰ ব্যৱহাৰ (যেনে ব্যক্তিগত গাড়ী টেক্সী হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰা) আৱৰা নহয়।

3. বীমাৰাশি আৰু প্ৰিমিয়াম

মটৰ পলিটী এখনত বাহন এখনৰ বীমা ৰাশিক বীমাকৃতৰ ঘোষিত মূল্য (IDV) বুলি কোৱা হয়।

বাহন চুৰি হলে বা দুৰ্ঘটনা এটাত মেৰামতি কৰিব নোৱাৰা ধৰণে সম্পূৰ্ণ ক্ষতি হলে, দাবীৰ পৰিমাণ (IDV)-ৰ আধাৰত নিৰ্ধাৰণ কৰা হ'ব।

ৰেটিং/ প্ৰিমিয়াম গণনা বীমাকৃতৰ ঘোষিত মূল্য, ঘন ক্ষমতা, ভৌগোলিক ক্ষেত্ৰ, বাহনৰ বয়স আদিৰ দৰে কাৰকৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে।

নিজকে পৰীক্ষা কৰক 3

কাৰ নামত মটৰ বীমা লোৱা উচিত?

1. বাহনৰ গৰাকীৰ নামত যাৰ নাম আঞ্চলিক পৰিবহন কৰ্তৃপক্ষৰ সৈতে পঞ্জীয়ন কৰা হৈছে

- II. যদি বাহনখন চলোৱা ব্যক্তিজন মালিকতকৈ পৃথক হয়, তেন্তে আঞ্চলিক পৰিবহন কৰ্তৃপক্ষৰ অনুমোদন সাপেক্ষে বাহনখন চলোৱা ব্যক্তিজনৰ নামত।
- III. আঞ্চলিক পৰিবহন কৰ্তৃপক্ষৰ অনুমোদন সাপেক্ষে বাহনৰ গৰাকীসহ বাহনৰ গৰাকীৰ পৰিয়ালৰ যিকোনো সদস্যৰ নামত।
- IV. যদি বাহনখন মালিকৰ বাহিৰে আন কোনোৱে চলাব, তেন্তে প্ৰাথমিক আঁচনি খন বাহনৰ গৰাকীৰ নামত হ'ব লাগে আৰু বাহনখন চলাব লগা সকলো লোকৰ নামত অতিৰিক্ত আঁচনি ক্ৰয় কৰিব লাগে।

সাৰাংশ

- a) গৃহস্থৰ বীমা আঁচনিৰে কেৱল আঁচনিখনত নাম থকা বিপদ বা ঘটনাৰ পৰা বীমাকৃত সম্পত্তিৰ হোৱা লোকচানৰ ওপৰত আৱৰণ প্ৰদান কৰে। আৱৰা বিপদবোৰ স্পষ্টভাৱে বৰ্ণনা কৰা হ'ব।
- b) গৃহস্থৰ বীমাই জুই, দাঙ্গা, পাইপ ফাটি যোৱা, ভূমিকম্প আদিৰ বিৰুদ্ধে গাঁথনি আৰু ইয়াৰ সামগ্ৰী আৱৰণ দিয়ে। গাঁথনিৰ বাহিৰেও, ই চুৰি, গৃহভংগ, লাৰ্চেণি আৰু চুৰিৰ বিৰুদ্ধে আৱৰণ দিয়ে।
- c) পেকেজ কভাৰে, এটা ডকুমেন্টৰ অধীনত, আৱৰণৰ এক মিশ্ৰণ দিয়ে।
- d) গৃহস্থৰ বীমা আঁচনিৰ বাবে সাধাৰণতে বীমা ৰাশি নিৰ্ধাৰণ কৰাৰ দুটা পদ্ধতি থাকে: বজাৰ মূল্য (MV) আৰু পুনৰ্স্থাপন মূল্য (RIV)।
- e) দোকানীৰ বীমাই সাধাৰণতে জুই, ভূমিকম্প, বানপানী বা কোনোৱাই ইচ্ছা কৰি নষ্ট কৰা আৰু চুৰি হোৱাৰ ফলত দোকানৰ গাঁথনি আৰু সামগ্ৰীৰ ক্ষতি আৱৰে। দোকান বীমাত ব্যৱসায়িক বাধা সুৰক্ষাও অন্তৰ্ভুক্ত থাকিব পাৰে।
- f) মটৰ বীমাই বাহনৰ হেৰোৱা আৰু দুৰ্ঘটনা আৰু আন কিছুমান কাৰণত হোৱা ক্ষতি আৱৰে। মটৰ বীমাই বাহনৰ মালিকসকলৰ বাহনৰ দ্বাৰা সংঘটিত দুৰ্ঘটনাৰ ভুক্তভোগীসকলক ক্ষতিপূৰণ দিয়াৰ আইনী দায়বদ্ধতাও সামৰি লয়। মালিক-চালকৰ বাবে বাধ্যতামূলক ব্যক্তিগত দুৰ্ঘটনা আৱৰণ প্ৰদান কৰা হয় যাৰ ভিতৰত আছে বীমাকৃত বাহনৰ পৰা আৰোহণ কৰা/ অৰোহণ কৰা বা সহ চালক হিচাপে ভ্ৰমণ কৰা।

মূল শব্দাৱলী

- a) গৃহস্থৰ বীমা
- b) দোকানীৰ বীমা
- c) মটৰ বীমা

নিজকে পৰীক্ষা কৰাৰ উত্তৰ

উত্তৰ 1 - সঠিক বিকল্পটো হৈছে I.

উত্তৰ 2 - সঠিক বিকল্পটো হৈছে IV.

উত্তৰ 3 - সঠিক বিকল্পটো হৈছে I.

অধ্যায় G-04

বাণিজ্যিক বীমা

অধ্যায়পৰিচয়

আগৰ অধ্যায়ত আমি বিভিন্ন ধৰণৰ বীমা সামগ্ৰী বিবেচনা কৰিছিলো যি ব্যক্তি আৰু পৰিয়ালে সন্মুখীন হোৱা বিপদাশংকাবোৰ সামৰি লয়। আন এক শ্ৰেণীৰ গ্ৰাহক আছে যাৰ সুৰক্ষাৰ বাবে আন প্ৰয়োজনীয়তা আছে। এইবোৰ হৈছে বাণিজ্যিক বা ব্যৱসায়িক উদ্যোগ বা ফাৰ্ম, যি বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ সামগ্ৰী আৰু সেৱাত নিয়োজিত বা লেনদেন কৰে। এই অধ্যায়ত আমি এই খণ্ডটোৱে সন্মুখীন হোৱা বিপদাশংকাবোৰ আৱৰিবলৈ উপলব্ধ বীমা সামগ্ৰীবোৰ বিবেচনা কৰিম।

শিকাৰ ফলাফল

বীমাৰ নিম্নলিখিত শাৰীবোৰৰ মৌলিক বিষয়বোৰ বুজি লোৱা:

- A. সম্পত্তি/ অগ্নি বীমা
- B. ব্যৱসায়িক বাধা বীমা
- C. চুৰি বীমা
- D. ধন বীমা
- E. ফিডেলিটি (সাধুতা) গেৰাণ্টি বীমা
- F. বেংকাৰৰ ক্ষতিপূৰণ বীমা
- G. জুৱেলার্ছ ব্লক আঁচনি
- H. অভিযান্ত্ৰিক বীমা
- I. উদ্যোগিক সকলো বিপদাশংকা বীমা (ইণ্ডাষ্ট্ৰিয়েল অল ৰিস্কচ ইঞ্চিউৰেঞ্চ)
- J. সামুদ্ৰিক বীমা
- K. দায়বদ্ধতা বীমা আঁচনিসমূহ

এই অধ্যায়টো অধ্যয়ন কৰাৰ পিছত, আপুনি আলোচনা কৰা 11 প্ৰকাৰৰ বীমাৰ গুৰুত্ব আৰু মৌলিক উদ্দেশ্যবোৰ বুজিবলৈ সক্ষম হ'ব।

A. সম্পত্তি/ অগ্নিবীমা

বাণিজ্যিক উদ্যোগবোৰক বহলভাৱে দুটা প্ৰকাৰত বিভক্ত কৰা হৈছে:

- ✓ ক্ষুদ্ৰ আৰু মজলীয়া উদ্যোগ [এছ.এম.ই.]
  - ভাৰত সূক্ষ্ম আঁচনি
  - ভাৰত লঘু আঁচনি
- ✓ বৃহৎ ব্যৱসায়িক উদ্যোগ
  - মানক অগ্নি আৰু বিশেষ সংকট আঁচনি (SFSP), IAR ইত্যাদি।

ঐতিহাসিকভাৱে, সাধাৰণ বীমা খণ্ডটো মুখ্যতঃ এই গ্ৰাহকসকলৰ প্ৰয়োজনীয়তা পূৰণ কৰি বিকশিত হৈছে।

বাণিজ্যিক উদ্যোগবোৰক সাধাৰণ বীমা সামগ্ৰী বিক্ৰী কৰাৰ বাবে বীমা সামগ্ৰীবোৰ তেওঁলোকৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ সৈতে সৱধানে মিলাবলৈ আহান জনোৱা হয়। এজেন্টসকলে উপলব্ধ সামগ্ৰীবোৰৰ সঠিক বুজাবুজি ৰাখিব লাগিব। এই সাধাৰণ বীমা সামগ্ৰীবোৰৰ কিছুমান চমুকৈ বিবেচনা কৰোঁ আহক।

1. মানক অগ্নি আৰু বিশেষ সংকট আঁচনি (Standard Fire and Special Perils Policy (SFSP))

অগ্নি বীমা আঁচনি বাণিজ্যিক প্ৰতিষ্ঠানৰ লগতে সম্পত্তিৰ গৰাকীৰ বাবে, যিয়ে ট্ৰাষ্ট বা কমিছনত সম্পত্তি ৰাখে আৰু সম্পত্তিৰ প্ৰতি বিত্তীয় আগ্ৰহ থকা ব্যক্তি/বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠানৰ বাবে উপযুক্ত।

এক নিৰ্দিষ্ট চৌহদত অৱস্থিত যেনে অট্টালিকা, কাৰখানা আৰু যন্ত্ৰপাতি, আচবাব, ফিঞ্চাৰ, ফিটিংছ আৰু অন্যান্য সামগ্ৰী, ষ্টক আৰু প্ৰক্ৰিয়াত থকা ষ্টক আদি, সকলো স্থাৱৰ আৰু অস্থাৱৰ সম্পত্তি, যাৰ ভিতৰত আছে যোগানকৰ্তা/গ্ৰাহকৰ চৌহদত থকা ষ্টক।

ট্ৰাষ্টত থকা ষ্টকবোৰ, যদি বিশেষভাৱে ঘোষণা কৰা হয়, মেৰামতিৰ বাবে চৌহদৰ পৰা অস্থায়ীভাৱে আঁতৰোৱা যন্ত্ৰপাতি বীমা কৰিব পাৰিব। ব্যৱসায়টো স্বাভাৱিক পথলৈ ঘূৰাই অনাৰ বাবে ক্ষতিগ্ৰস্ত সম্পত্তি পুনৰ নিৰ্মাণ আৰু নৱীকৰণৰ বাবে আৰ্থিক সকাহ অপৰিহাৰ্য। ইয়াতেই অগ্নি বীমাই ইয়াৰ ভূমিকা পালন কৰে।

2.1 ষ্টেণ্ডাৰ্ড ফায়াৰ (মানক অগ্নি) পলিচীয়ে কি সামৰি লয়?

পৰম্পৰাগতভাৱে অগ্নি আঁচনিৰ দ্বাৰা আৱৰা কিছুমান বিপদ (পূৰ্বৰ সৰ্বভাৰতীয় অগ্নি শুল্ক অনুসৰি) তলত আলোচনা কৰা হৈছে।

বাণিজ্যিক বিপদাশংকাৰ বাবে অগ্নি আঁচনিতে নিম্নলিখিত বিপদবোৰ সামৰি লয়:

- ✓ জুই
- ✓ বজ্ৰপাত (পতন হোৱা)

- ✓ বিস্ফোৰণ/ পতন হোৱা
- ✓ দাঙ্গা ধৰ্মঘট আৰু ক্ষতিকারক ক্ষতি
- ✓ প্ৰভাৱ ক্ষতি
- ✓ বিমানৰ ক্ষতি
- ✓ ধুমুহা, প্ৰবাল গতিৰ ধুমুহা, ঘূৰ্ণীবতাহ, টাইফুন, তীব্ৰ ঘূৰ্ণীবতাহ, টৰ্ণেডো, বানপানী আৰু প্লাৱন
- ✓ শিলৰ শ্লাইডসহ অৱনতি আৰু ভূমিস্থলন
- ✓ পানীৰ টেংক, সঁজুলি আৰু পাইপ ফাটি যোৱা আৰু উপচি পৰা
- ✓ মিছাইল পৰীক্ষা অভিযান
- ✓ স্বয়ংক্রিয় স্প্ৰিঙ্কলাৰ স্থাপনৰ পৰা লিকেজ
- ✓ বন জুই

দুটা গুৰুত্বপূৰ্ণ বৈশিষ্ট্য আছে যিয়ে বাণিজ্যিক বীমাক ব্যক্তিগত আৰু খুচুৰা লাইনৰ পৰা পৃথক কৰে।

- a) ফাৰ্ম বা ব্যৱসায়িক উদ্যোগৰ বীমাৰ প্ৰয়োজনীয়তা একক ব্যক্তিতকৈ যথেষ্ট ডাঙৰ। কাৰণটো হ'ল এটা বাণিজ্যিক উদ্যোগৰ সম্পত্তিৰ মূল্য এজন ব্যক্তিৰ সম্পত্তিতকৈ বহুত ডাঙৰ। এইবিলাকৰ লোকচান বা ক্ষতিয়ে কোম্পানীটোৰ জীয়াই থকা আৰু ভৱিষ্যতৰ ওপৰত বিৰূপ প্ৰভাৱ পেলাব পাৰে।
- b) বাণিজ্যিক উদ্যোগৰ বীমাৰ চাহিদা প্ৰায়ে আইনী বা অন্যান্য প্ৰয়োজনীয়তাৰ দ্বাৰা বাধ্যতামূলক বা প্ৰয়োজনীয় কৰা হয়। উদাহৰণ স্বৰূপে, যেতিয়া বেংক ঋণৰ জৰিয়তে কাৰখানা আৰু সম্পত্তি স্থাপন কৰা হয়, সেইবোৰৰ বীমা ঋণৰ চৰ্ত হ'ব পাৰে। ভাৰতৰ বহুতো কৰ্পোৰেট উদ্যোগ পেছাদাৰীভাৱে পৰিচালিত কোম্পানী আৰু তাৰে কেইবাটাও বহুৰাষ্ট্ৰীয়।

তেওঁলোকে বিশ্বব্যাপী মানদণ্ড বজাই ৰাখিব লাগিব, যাৰ ভিতৰত আছে তেওঁলোকৰ সম্পত্তি সুৰক্ষিত কৰাৰ বাবে উপযুক্ত বিপদাশংকা ব্যৱস্থাপনা ৰণআঁচনি আৰু বীমা গ্ৰহণ কৰা।

ওপৰোক্ত বিপদবোৰৰ পৰা উদ্ধাৰ হোৱা যিকোনো লোকচান কিছু বৰ্জন সাপেক্ষে আঁচনিখনৰ দ্বাৰা আৱৰা হয়।

2.2 সংশোধিত মানক অগ্নি আৰু বিশেষ সংকট (এছ.এফ.এছ.পি.) আঁচনি: (Revised Standard Fire and Special Perils (SFSP) Policies)

IRDAI-য়ে 1 এপ্ৰিল, 2021 তাৰিখৰ পৰা কাৰ্যকৰী হোৱাকৈ নিৰ্দেশনা জাৰী কৰিছে যাৰ দ্বাৰা মানক অগ্নি আৰু বিশেষ সংকট (SFSP) আঁচনিখন তলত দিয়া বিপদাশংকাৰ বাবে

নিম্নলিখিত দুটা মানক সামগ্ৰীৰ দ্বাৰা সলনি কৰা হ'ব যিবোৰ অগ্নি আৰু সহযোগী বিপদ বীমা ব্যৱসায় বহন কৰা সকলো সাধাৰণ বীমাকৰ্তাই বাধ্যতামূলকভাৱে আগবঢ়াব।

i. ভাৰত সূক্ষ্ম উদ্যম সুৰক্ষা (যিবোৰ উদ্যোগত বিপদাশংকাৰ মুঠ মূল্য 5 কোটি টকালৈকে হয়) - MSME-ৰ বিত্তীয় সুৰক্ষাৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰা হৈছে

এই আঁচনিখনে উদ্যোগসমূহৰ ভৱন/ গাঁথনি, কাৰখানা আৰু যন্ত্ৰপাতি, ষ্টক আৰু অন্যান্য সম্পদৰ বাবে আৱৰণ প্ৰদান কৰে য'ত এটা স্থানত সকলো বীমায়োগ্য সম্পদ শ্ৰেণীত বিপদাশংকাৰ মুঠ মূল্য 5 কোটি টকালৈকে হয়। এই আঁচনিখনে বিভিন্ন ধৰণৰ বিপদৰ বিৰুদ্ধে আৱৰণ প্ৰদান কৰে, যি আৱাসৰ বাবে নিৰ্ধাৰিত আঁচনিৰ সৈতে একে।

আঁচনিখনত মৌলিক কভাৰেজৰ উপৰিও বহুতো অন্তৰ্নিহিত আৱৰণ আছে - পৰিৱৰ্তন, সংযোজন বা সম্প্ৰসাৰণৰ বাবে আৱৰণ, ষ্টকৰ বাবে ক্লেটাৰ আধাৰত আৱৰণ, ষ্টকবোৰ অস্থায়ীভাৱে আঁতৰোৱাৰ বাবে আৱৰণ, নিৰ্দিষ্ট সমলৰ বাবে আৱৰণ, ষ্টাৰ্ট-আপ ব্যয়ৰ বাবে আৱৰণ (লোকচানৰ পিছত), স্থপতিবিদ, জৰীপকৰ্তা আৰু পৰামৰ্শ অভিযন্তাসকলৰ বাবে পেছাদাৰী মাচুল পৰিশোধৰ বাবে আৱৰণ, আৱৰ্জনা আঁতৰোৱাৰ ব্যয় আৰু পৌৰ নিগমৰ নিয়মালীৰ দ্বাৰা বাধ্য কৰা ব্যয়।

আঁচনিখন সূক্ষ্ম পৰ্যায়ৰ উদ্যোগ যেনে কাৰ্যালয়, হোটেল, উদ্যোগ, সংৰক্ষণ বিপদাশংকা আদিৰ দ্বাৰা গ্ৰহণ কৰিব পাৰি। 15% পৰিমাণলৈকে আঁচনিৰ নিম্নবীমা বেহাই দিয়া হয়। ভাৰত সূক্ষ্ম উদ্যম আঁচনিৰ অনুমোদনৰ দ্বাৰা আঁচনিৰ ম্যাদৰ সময়ত বীমাকৰ্তাক ৰাশি বৃদ্ধিৰ অনুমতি দিয়ে।

ii. ভাৰত লঘু উদ্যম সুৰক্ষা (যিবোৰ উদ্যোগত বিপদাশংকাৰ মুঠ মূল্য 5 কোটি টকাতকৈ অধিক আৰু 50 কোটি টকালৈকে) MSME-ৰ বিত্তীয় সুৰক্ষাৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰা হৈছে

এই আঁচনিখনে উদ্যোগবোৰৰ ভৱন/ গাঁথনি, কাৰখানা আৰু যন্ত্ৰপাতি, ষ্টক আৰু অন্যান্য সম্পদৰ বাবে আৱৰণ প্ৰদান কৰে য'ত এটা স্থানত সকলো বীমায়োগ্য সম্পদ শ্ৰেণীত বিপদাশংকাৰ মুঠ মূল্য 5 কোটি টকা অতিক্ৰম কৰে কিন্তু আঁচনি আৰম্ভণি তাৰিখত 50 কোটি টকাৰ অধিক নহয়। এই আঁচনিখনত ওপৰত উল্লেখ কৰা ক্ষুদ্ৰ স্তৰৰ উদ্যোগৰ বাবে আঁচনিখনে আগবঢ়োৱা সকলো অন্তৰ্নিহিত আৱৰণ আছে। যিবোৰ বিপদৰ বিৰুদ্ধে বীমা আগবঢ়োৱা হয় সেইবোৰো সূক্ষ্ম স্তৰৰ উদ্যোগৰ বাবে নিৰ্ধাৰিত আঁচনিৰ দৰে একে।

আঁচনিখন, পুনৰ, সকলো ধৰণৰ বিপদাশংকাৰ বাবে গ্ৰহণ কৰিব পাৰি যেনে কাৰ্যালয়, হোটেল, উদ্যোগ, সংৰক্ষণৰ বিপদাশংকা ইত্যাদি। ভাৰত লঘু উদ্যম আঁচনিৰ অনুমোদনৰ দ্বাৰা আঁচনিৰ ম্যাদত বীমাকৰ্তাক ৰাশি বৃদ্ধিৰ অনুমতি দিয়ে।

iii. অগ্নি আঁচনিৰ অধীনত বৰ্জন

বীমাকৰ্তাসকলে পৰম্পৰাগতভাৱে নিম্নলিখিতবোৰ অগ্নি আঁচনিৰ পৰিসৰৰ পৰা বাদ দিয়ে।

এইবোৰৰ সংকটৰ বাহিৰে হোৱা লোকচান যেনে

- i. যুদ্ধ আৰু যুদ্ধসদৃশ কাৰ্যকলাপ।

- ii. পাৰমাণৱিক সংকট
- iii. আয়নিকৃত আৰু বিকিৰণ
- iv. প্ৰদূষণ আৰু দূষিতকৰণৰ লোকচান

সাধাৰণ বীমাত অন্যান্য আঁচনিৰ দ্বাৰা আৱৰা বিপদ

- i. যন্ত্ৰপাতি বিকল হোৱা,
- ii. ব্যৱসায়িক বাধা

iv. এড-অন কভাৰ (সংযোজিত আৱৰণ)

অৱশ্যে কিছুমান বিপদ অতিৰিক্ত প্ৰিমিয়াম পৰিশোধৰ দ্বাৰা আৱৰা হ'ব পাৰে, যেনে ভূমিকম্প, জুই আৰু শ্বক বিজুলি পৰিবহণ, বীমাকৃত বিপদৰ ফলত বিদ্যুৎ বিকল হোৱাৰ ফলত শীতল ঊৰালত সামগ্ৰীৰ অৱনতি, আৱৰ্জনা আঁতৰোৱাত অতিৰিক্ত ব্যয়, আঁচনিৰ দ্বাৰা আৱৰা পৰিমাণৰ উপৰিও স্থপতিবিদ, পৰামৰ্শ অভিযন্তাসকলৰ মাচুল, বনজুই, স্বতঃস্ফূৰ্ত দহন আৰু নিজৰ বাহনৰ ফলত হোৱা প্ৰভাৱশ্ৰুতি; সন্ত্ৰাসবাদ।

v. অগ্নি আঁচনিৰ প্ৰকাৰসমূহ

অগ্নি নিৰ্বাপক আঁচনি সাধাৰণতে 12 মাহৰ বাবে জাৰী কৰা হয়। কেৱল বাসস্থানৰ বাবে, বীমা কোম্পানীবোৰে দীৰ্ঘম্যাদী আঁচনি আগবঢ়ায়, অৰ্থাৎ 12 মাহৰ অধিক সময়ৰ বাবে। কিছুমান ক্ষেত্ৰত কম সময়ৰ আঁচনিও জাৰী কৰা হয়, যাৰ বাবে কম সময়ৰ স্কেল প্ৰযোজ্য হয়।

a. **বজাৰ মূল্য আৰু পুনৰ্স্থাপন মূল্য আঁচনি:** লোকচানৰ ক্ষেত্ৰত, বীমাকৰ্তাই সাধাৰণতে বজাৰ মূল্য পৰিশোধ কৰিব [যি হৈছে মূল্য হ্রাস কৰা মূল্য]। পুনৰ্স্থাপন মূল্য আঁচনিৰ অধীনত, অৱশ্যে, বীমাকৰ্তাই ক্ষতিগ্ৰস্ত সম্পত্তিৰ সলনি একে ধৰণৰ নতুন সম্পত্তিৰ দ্বাৰা ব্যয় পৰিশোধ কৰিব।

অট্টালিকা, কাৰখানা, যন্ত্ৰপাতি আৰু আচবাব, ফিক্সাৰ, ফিটিংছ সামৰি লোৱাৰ বাবে পুনৰ্স্থাপন মূল্য আঁচনি জাৰী কৰা হয়। ষ্টকবোৰ আৱৰিবলৈ পুনৰ্স্থাপন মূল্য আঁচনি জাৰী কৰা নহয়, যিবোৰ সাধাৰণতে বজাৰ মূল্যৰ আধাৰত আৱৰা হয়।

b. **ঘোষণা আঁচনি:** ৱেবহাউচত ষ্টকৰ মূল্যৰ সঘনাই হোৱা তাৰতম্যৰ যন্ত্ৰ ল'বলৈ, কিছুমান চৰ্ত সাপেক্ষে ঘোষণা আঁচনি প্ৰদান কৰা হয়। বীমা ৰাশিটো সৰ্বাধিক মূল্য হ'ব লাগে যিটো আঁচনিৰ সময়ত গুদামত সংৰক্ষণ কৰা হ'ব বুলি আশা কৰা হয়। এই মূল্যত অস্থায়ী প্ৰিমিয়াম আদায় কৰা হয়। বীমাকৃতই সন্মত ব্যৱধানত, আঁচনিৰ চলিত সময়ত তেওঁৰ ষ্টকৰ মূল্য ঘোষণা কৰিব লাগিব। এইটো আঁচনিৰ ম্যাদৰ শেষত প্ৰিমিয়ামৰ সৈতে মিলাব পাৰি।

c. **ফ্লোটাৰ আঁচনি:** এক পৰিমাণৰ বীমাৰাশিৰ অধীনত বিভিন্ন নিৰ্দিষ্ট স্থানত সঞ্চিত সামগ্ৰীৰ ষ্টকৰ বাবে ফ্লোটাৰ আঁচনি জাৰী কৰা হ'ব পাৰে। অনিৰ্দিষ্ট স্থানসমূহ আৱৰা নহয়। প্ৰিমিয়ামৰ হাৰ হৈছে 10% লোডিঙৰ সৈতে যিকোনো এটা স্থানত বীমাকৃতৰ ষ্টকৰ

বাবে প্ৰযোজ্য সৰ্বোচ্চ হাৰ। এইবোৰক ফায়াৰ ক্লেটাৰ পলিটী বুলিও কোৱা হয় কিয়নো বীমাকৃত ৰাশি একাধিক স্থানত 'ক্লেট' হয়।

vi. প্ৰিমিয়াম ৰেটিং নিৰ্ভৰ কৰে:

- a) অধিকাৰৰ প্ৰকাৰ, ঔদ্যোগিক হওঁক বা অন্য।
- b) ঔদ্যোগিক কমপ্লেক্সত অৱস্থিত সকলো সম্পত্তিৰ তৈয়াৰ কৰা সামগ্ৰীৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি এটা হাৰ নিৰ্ধাৰণ কৰা হ'ব।
- c) নিৰ্দিষ্ট ব্যক্তিগত স্থানত অধিকাৰৰ প্ৰকৃতিৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি ঔদ্যোগিক কমপ্লেক্সৰ বাহিৰৰ সুবিধাবোৰ হাৰ নিৰ্ধাৰণ কৰা হ'ব।
- d) সংৰক্ষণ ক্ষেত্ৰবোৰ ৰখা সামগ্ৰীৰ বিপদজনক প্ৰকৃতিৰ ওপৰত আধাৰিত কৰি মূল্যাঙ্কন কৰা হ'ব।
- e) "এড অন" কভাৰ অন্তৰ্ভুক্ত কৰিবলৈ অতিৰিক্ত প্ৰিমিয়াম আদায় কৰা হয়।
- f) অতীতৰ দাবীৰ ইতিহাস আৰু চৌহদত প্ৰদান কৰা অগ্নি সুৰক্ষা সুবিধাৰ ওপৰত আধাৰিত কৰি প্ৰিমিয়ামত ৰেহাই দিয়া হয়।
- g) প্ৰিমিয়াম হ্ৰাস কৰাৰ বাবে দাঙ্গা, ধৰ্মঘট, কোনোৱাই ইচ্ছা কি কৰা ক্ষতি আৱৰণ আৰু বান গোটেৰ বিপদবোৰ বাদ দিব পাৰি।

ৰেটিং অৰ্হি পুনৰ বীমাকৰ্তাৰ পৰা বীমাকৰ্তালৈ পৃথক হ'ব পাৰে।

নিজকে পৰীক্ষা কৰক 1

বাণিজ্যিক বিপদাশংকাৰ বাবে অগ্নি আঁচনিৰে _____ ৰ সংকট আৱৰণ কৰে।

- I. ৰাজপথত জ্বলি থকা বাহন
- II. জাহাজত জুই
- III. কাৰখানাত বিস্ফোৰণ
- IV. জুইৰ ফলত চিকিৎসালয়ত ভৰ্তি হোৱা

B. ব্যৱসায়িকবাধাবীমা

ব্যৱসায়িক বাধা বীমাক পৰিণামমূলক লোকচান বীমা বা লাভৰ লোকচান বীমা বুলিও কোৱা হয়।

অগ্নি বীমাই বীমাকৃত বিপদৰ দ্বাৰা ভৱন, কল কাৰখানা, যন্ত্ৰপাতিৰ ফিক্সাৰ, ফিটিংছ, সামগ্ৰী আদিৰ ক্ষতি বা সামগ্ৰী বা সম্পত্তিৰ ক্ষতিৰ বিপৰীতে ক্ষতিপূৰণ প্ৰদান কৰে। ইয়াৰ

ফলত বীমাকৃতৰ ব্যৱসায়ত মুঠ বা আংশিক ব্যাঘাত ঘটিব পাৰে, যাৰ ফলত সময়ত বিভিন্ন অৰ্থনৈতিক লোকচান হ'ব পাৰে।

ব্যৱসায়িক বাধা আঁচনিৰ অধীনত আৱৰণ

পৰিণামমূলক লোকচান (Consequential Loss (CL) (ব্যৱসায়িক বাধা([Business Interruption (BI)]) আঁচনিৰে সৰ্বমুঠ লাভ বুলি কোৱা লোকচানৰ বাবে ক্ষতিপূৰণ প্ৰদান কৰে – যাৰ ভিতৰত আছে মুঠ লাভ আৰু স্থায়ী মাচুল আৰু লগতে চূড়ান্ত লোকচান হ্ৰাস কৰাৰ বাবে ব্যৱসায়টো যিমান সঙ্কট সোনকালে স্বাভাৱিক অৱস্থালৈ ঘূৰাই অনাৰ বাবে বীমাকৃতৰ দ্বাৰা বহন কৰা কামৰ বৰ্ধিত ব্যয়। আৱৰা বিপদ আৰু চৰ্তাৱলীবোৰ অগ্নি আঁচনিৰ অধীনত আৱৰা বিপদবোৰৰ দৰে একে।

উদাহৰণ

যদি জুইৰ ফলত গাড়ী নিৰ্মাতাৰ প্ৰকল্পৰ ক্ষতি হয়, উৎপাদন লোকচানৰ ফলত নিৰ্মাতাৰ উপাৰ্জনত লোকচান হ'ব। অতিৰিক্ত ব্যয়ৰ সৈতে উপাৰ্জনৰ এই লোকচান বীমা কৰিব পাৰি যদিহে ই বীমাকৃত বিপদৰ ফলত হয়।

এই আঁচনিটো কেৱল মানক অগ্নি আৰু বিশেষ বিপদ আঁচনিৰ সৈতে গ্ৰহণ কৰিব পাৰি কিয়নো এই আঁচনিৰ অধীনত দাবীবোৰ কেৱল তেতিয়াহে গ্ৰহণযোগ্য হয় যদি মানক অগ্নি আৰু বিশেষ বিপদ আঁচনিৰ অধীনত দাবী থাকে।

নিজকে পৰীক্ষা কৰক 2

ব্যৱসায়িক ব্যাঘাত বীমা আঁচনি কেৱল _____ ৰ সৈতে সংযোগ কৰি লব পাৰি।

- I. মানক অগ্নি (ষ্টেণ্ডাৰ্ড ফায়াৰ) আৰু বিশেষ বিপদ বীমা আঁচনি
- II. মানক সামুদ্ৰিক বীমা আঁচনি
- III. মানক মটৰ বীমা আঁচনি
- IV. মানক স্বাস্থ্য বীমা আঁচনি

C. চুৰিবীমা

আঁচনিখন কাৰখানা, দোকান, কাৰ্যালয়, ৱেবহাউচ আৰু গুদামৰ দৰে ব্যৱসায়িক চৌহদৰ বাবে নিৰ্ধাৰণ কৰা হৈছে য'ত ষ্টক, সামগ্ৰী, আচবাব ফিঞ্জাৰ আৰু বন্ধ দেৰাজত নগদ ধন থাকিব পাৰে যাক চুৰি কৰিব পাৰি। আঁচনিখনত আৱৰণৰ পৰিসৰ স্পষ্টভাৱে প্ৰকাশ কৰা হৈছে।

চুৰি বীমাৰ অধীনত আৱৰা বিপদাশংকা

- a) চৌহদত প্রকৃত বলপূৰ্বক আৰু হিংসাত্মক প্ৰৱেশৰ ফলত হোৱা সম্পত্তিৰ লোকচান বা চৌহদৰ পৰা প্রকৃত, বলপূৰ্বক আৰু হিংসাত্মক প্ৰস্থান বা ধৰি ৰখাৰ পিছত হোৱা লোকচান।
- b) চোৰৰ দ্বাৰা বীমাকৃত সম্পত্তি বা চৌহদৰ ক্ষতি। বীমাকৃত সম্পত্তি বীমাকৃত চৌহদৰ পৰা হেৰাই গ'লেহে আৱৰা হয়, আন কোনো চৌহদৰ পৰা নহয়।

নগদ ধন আৱৰণ: চুৰি আৱৰণৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ অংশ হৈছে নগদ ধন আৱৰণ। ই কেৱল তেতিয়াহে কাম কৰে যেতিয়া নগদ ধন এটা সুৰক্ষিত স্থানত সুৰক্ষিত কৰা হয়, যি হৈছে চোৰ সোমাব নোৱাৰা আৰু ই নিৰ্মাণ আৰু প্ৰস্তুতি অনুমোদিত। নগদ ধন আৱৰণ প্ৰদান কৰাৰ বাবে প্ৰযোজ্য সচৰাচৰ চৰ্তবোৰ তলত দিয়া হৈছে:

- a) খোলাৰ বাবে মূল চাবি ব্যৱহাৰ কৰাৰ পিছত দেৰাজৰ পৰা হেৰুওৱা নগদ ধন, ইয়াক কেৱল তেতিয়াহে আৱৰা হয় য'ত হিংসা বা হিংসাৰ ভাবুকিৰ দ্বাৰা বা বলপূৰ্বক উপায়েৰে এনে চাবি প্ৰাপ্ত কৰা হয়। ইয়াক সাধাৰণতে "চাবি ধাৰা" বুলি কোৱা হয়।
- b) দেৰাজৰ নগদ ধনৰ পৰিমাণৰ এক সম্পূৰ্ণ তালিকা দেৰাজৰ বাহিৰে আন কোনো ঠাইত সুৰক্ষিত ৰখা হয়। বীমাকৰ্তাৰ দায়বদ্ধতা এনে ৰেকৰ্ডৰ দ্বাৰা প্ৰকৃততে দেখুওৱা পৰিমাণত সীমাবদ্ধ।

1. প্ৰথম লোকচান বীমা

উচ্চ পৰিমাণৰ কম মূল্যৰ সামগ্ৰীৰ ক্ষেত্ৰত, (যেনে গাঁঠিত কপাহ, শস্য, চেনী ইত্যাদি) এবাৰতে গোটেই ষ্টক হেৰুওৱাৰ আশংকা দূৰৱৰ্তী বুলি গণ্য কৰা হয়। দূৰ কৰিব পৰা সামগ্ৰীৰ মূল্যটো সম্ভাৱ্য সৰ্বাধিক লোকচান (PML) হিচাপে নিশ্চিত কৰা হয় আৰু এই সৰ্বাধিক সম্ভাৱ্য লোকচানৰ বাবে সম্পূৰ্ণ প্ৰিমিয়াম আদায় কৰা হয় আৰু সম্পূৰ্ণ প্ৰিমিয়ামৰ নিৰ্দিষ্ট শতাংশ সম্পূৰ্ণ ষ্টকৰ বাকী পৰিমাণৰ ওপৰত আদায় কৰা হয় কিয়নো PML সমগ্ৰ ষ্টকৰ ওপৰত ভাঁই থাকে। এয়া ধাৰণা কৰা হয় যে দ্বিতীয়টো চুৰি তাৎক্ষণিকভাৱে নহব পাৰে বা বীমাকৃতই ইয়াৰ পুনৰাবৃত্তিৰ নহবলৈ অতিৰিক্ত সুৰক্ষা ব্যৱস্থা ল'ব পাৰে।

2. অগ্নি বীমাৰ দৰে ষ্টকৰ ক্ষেত্ৰত ঘোষণা আৱৰণ আৰু ফ্লোটাৰ কভাৰও সম্ভৱ।

3. বৰ্তন

আঁচনিখনে কৰ্মচাৰী, পৰিয়ালৰ সদস্য বা চৌহদত আইনীভাৱে থকা আন ব্যক্তিৰ দ্বাৰা হোৱা চুৰি কভাৰ নকৰে, বা ই লাৰ্চি বা সাধাৰণ চুৰি কভাৰ নকৰে। ই অগ্নি বা প্লেট গ্লাছ আঁচনিৰ দ্বাৰা আৱৰা লোকচানবোৰো বাদ দিয়ে।

4. সম্প্ৰসাৰণ

অতিৰিক্ত প্ৰিমিয়ামত দাপ্তা, ধৰ্মঘট আৰু সন্তাসবাদৰ বিপদাশংকা আৱৰিবলৈ আঁচনিখন সম্প্ৰসাৰিত কৰিব পাৰি।

5. প্ৰিমিয়াম

চুৰি আঁচনিৰ বাবে প্ৰিমিয়ামৰ হাৰ বীমাকৃত সম্পত্তিৰ প্ৰকৃতি, বীমাকৃতৰ নৈতিক বিপদ, চৌহদৰ নিৰ্মাণ আৰু অৱস্থান, সুৰক্ষা ব্যৱস্থা (যেনে প্ৰহৰী, চোৰ এলাৰ্ম), পূৰ্বৱৰ্তী দাবীৰ অভিজ্ঞতা আদিৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে।

প্ৰস্তাৱ প্ৰপত্ৰত দিয়া বিৱৰণৰ উপৰিও, বীমাকৰ্তাসকলৰ দ্বাৰা এক পূৰ্ব-গ্ৰহণযোগ্যতা পৰিদৰ্শন কৰা হয় য'ত উচ্চ মূল্য অন্তৰ্ভুক্ত থাকে।

নিজকে পৰীক্ষা কৰক 3

চুৰি আঁচনিৰ বাবে প্ৰিমিয়াম নিৰ্ভৰ কৰে _____ ওপৰত।

- I. বীমাকৃত সম্পত্তিৰ প্ৰকৃতি
- II. বীমাকৃতৰ নিজৰ নৈতিক বিপদ
- III. চৌহদৰ নিৰ্মাণ আৰু অৱস্থান
- IV. ওপৰৰ সকলোবোৰ

D. ধনবীমা

নগদ ধনৰ সঞ্চালন যিকোনো ব্যৱসায়ৰ এক অবিচ্ছেদ্য অংশ। ধন বীমা আঁচনিৰ উদ্দেশ্য হৈছে বেংক আৰু ঔদ্যোগিক ব্যৱসায়িক প্ৰতিষ্ঠানবোৰক ধন হেৰুওৱাৰ বিৰুদ্ধে সুৰক্ষিত কৰা। চৌহদৰ লগতে বাহিৰত ধনৰ বিপদাশংকা আছে। উলিয়াওতে, জমা, পৰিশোধ বা সংগ্ৰহ কৰোঁতে ইয়াক বেআইনীভাৱে কাঢ়ি নিব পাৰি।

1. ধন বীমাৰ আৱৰণ

নগদ ধন, চেক/ ডাক অৰ্ডাৰ/ ডাক টিকট পৰিচালনা কৰাৰ সময়ত হ'ব পৰা লোকচান আৱৰিবলৈ ধন বীমা আঁচনি প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। আঁচনিখনে সাধাৰণতে দুটা শাখাৰ অধীনত আৱৰণ প্ৰদান কৰে

a) **পৰিবহন শাখা:** ই ডকাইতি বা চুৰি বা অন্যান্য দুৰ্ভাগ্যজনক কাৰণৰ ফলত হেৰুওৱা ধন সামৰি লয় যেতিয়া ইয়াক বীমাকৃত বা তেওঁৰ কৰ্তৃত্বপ্ৰাপ্ত কৰ্মচাৰীসকলে বাহিৰত কঢ়িয়াই নিয়ে।

পৰিবহন শাখাত দুটা পৰিমাণ নিৰ্ধাৰণ কৰা হৈছে:

- i. প্ৰতিবাৰ কঢ়িওৱা সীমা: প্ৰতিটো লোকচানৰ সন্দৰ্ভত বীমাকৰ্তাসকলে পৰিশোধ কৰিব লগা সৰ্বাধিক পৰিমাণ।
- ii. আঁচনিৰ সময়ছোৱাত পৰিবহনৰ আনুমানিক পৰিমাণ: ই প্ৰিমিয়ামৰ পৰিমাণত উপনীত হ'বলৈ প্ৰিমিয়ামৰ হাৰ প্ৰয়োগ কৰিব লগা পৰিমাণটো প্ৰতিনিধিত্ব কৰে।

আঁচনিবোৰ "ঘোষণা আধাৰত" জাৰী কৰিব পাৰি, অগ্নি বীমাৰ প্ৰথাৰ দৰে। এনেদৰে বীমাকৰ্তাসকলে পৰিবহনৰ আনুমানিক পৰিমাণৰ ওপৰত এক অস্থায়ী প্ৰিমিয়াম আদায় কৰে আৰু আঁচনিৰ ম্যাদ উকলি যোৱাৰ সময়ত এই প্ৰিমিয়াম মিলায়, আঁচনিৰ ম্যাদত পৰিবহনৰ প্ৰকৃত পৰিমাণৰ ওপৰত আধাৰিত কৰি, বীমাকৃতই ঘোষণা কৰা অনুসৰি।

b) **চৌহদ শাখা:** এই শাখাটোৱে চুৰি, ঘৰ ভঙা, ধৰি ৰখা আদিৰ বাবে এজনৰ চৌহদৰ পৰা/তলামৰা চেফ্ৰ পৰা নগদধন হেৰুওৱা সামৰি লয়। আঁচনিখনৰ অন্যান্য বিশেষত্ববোৰ সাধাৰণতে চুৰি বীমাৰ (ব্যৱসায়িক চৌহদৰ) দৰে একে হয় যিটো ওপৰৰ শিকাৰ ফলাফল C -ৰ অধীনত আলোচনা কৰা হৈছিল।

2. গুৰুত্বপূৰ্ণ বৰ্তন

এইবোৰৰ ভিতৰত আছে:

- a) ক্ৰটি বা বাদ পৰাৰ বাবে কমি যোৱা,
- b) কৰ্তৃত্বপ্ৰাপ্ত ব্যক্তিৰ বাহিৰে আনক অৰ্পণ কৰা ধন হেৰুওৱা আৰু
- c) দাঙ্গা, ধৰ্মঘট আৰু সন্ত্ৰাসবাদ

3. সম্প্ৰসাৰণ

অতিৰিক্ত প্ৰিমিয়াম পৰিশোধ কৰাৰ পিছত আঁচনিখন এইবোৰ কভাৰ কৰিবলৈ সম্প্ৰসাৰিত কৰিব পাৰি:

- a) নগদ ধন কঢ়িয়াই অনা ব্যক্তিসকলৰ অসততা,
- b) দাঙ্গা, ধৰ্মঘট আৰু সন্ত্ৰাসবাদৰ বিপদাশংকা
- c) বিতৰণ বিপদাশংকা, যি হৈছে কৰ্মচাৰীসকলক মজুৰি পৰিশোধ কৰাৰ সময়ত হোৱা লোকচান

4. প্ৰিমিয়াম

যিকোনো এটা সময়ত বীমাকৃত, কোম্পানীৰ নগদ ধন কঢ়িওৱা দায়বদ্ধতা, পৰিবহনৰ পদ্ধতি, অন্তৰ্ভুক্ত দূৰত্ব, লোৱা সুৰক্ষা ব্যৱস্থা আদিৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি প্ৰিমিয়ামৰ হাৰ নিৰ্ধাৰণ কৰা হয়। আঁচনিখনৰ ম্যাদ উকলি যোৱাৰ 30 দিনৰ ভিতৰত কৰা ঘোষণাৰ ওপৰত আধাৰিত কৰি গোটেই বছৰটোত কঢ়িয়াই অনা প্ৰকৃত নগদ ধন অনুসৰি প্ৰিমিয়াম মিলাব পাৰি।

নিজকে পৰীক্ষা কৰক 4

তলৰ কোনটো ধন বীমা আঁচনিৰ অধীনত আৱৰা হৈছে?

- I. ক্ৰটি বা বাদ পৰাৰ বাবে কমি যোৱা
- II. চুৰিৰ ফলত এজনৰ চৌহদৰ পৰা নগদ ধন হেৰুওৱা

III. কৰ্তৃত্বপ্ৰাপ্ত ব্যক্তিৰ বাহিৰে আনক অৰ্পণ কৰা ধনহে হেৰুওৱা

IV. দাঙ্গা, ধৰ্মঘট আৰু সন্ত্ৰাসবাদ

E. ফিডেলিটি (সততা) গেৰাণ্টিবীমা

কোম্পানীবোৰে তেওঁলোকৰ কৰ্মচাৰীসকলৰ প্ৰৱৰ্ত্তনা বা অসততাৰ বাবে যাক বগা কলাৰৰ অপৰাধ বুলিও কোৱা হয় বিত্তীয় লোকচানৰ সন্মুখীন হয়। ফিডেলিটি গেৰাণ্টি বীমাই নিয়োগকৰ্ত্তাসকলক তেওঁলোকৰ কৰ্মচাৰীসকলৰ জালিয়াতি, আত্মসাৎ, লাৰ্চি, অপব্যৱহাৰ আৰু ডিফল্টৰ দ্বাৰা তেওঁলোকৰ প্ৰৱৰ্ত্তনা বা অসততাৰ ফলত হোৱা বিত্তীয় লোকচানৰ বিৰুদ্ধে ক্ষতিপূৰণ দিয়ে।

1. ফিডেলিটি গেৰাণ্টি বীমাৰ অধীনত আৱৰণ

প্ৰত্যক্ষ আৰ্থিক লোকচানৰ বিপৰীতে আৱৰণ প্ৰদান কৰা হয় আৰু ইয়াত পৰিণাম স্বৰূপ লোকচান অন্তৰ্ভুক্ত নহয়।

- লোকচান ধন, সুৰক্ষা পত্ৰ বা সামগ্ৰীৰ ক্ষেত্ৰত হ'ব লাগে
- নিৰ্ধাৰিত কৰ্তব্যৰ সময়ত এই কাৰ্য ঘটিত হোৱা উচিত;
- আঁচনিৰ ম্যাদ উকলি যোৱা বা মৃত্যু/অৱসৰৰ/পদত্যাগ বা কৰ্মচাৰীজনক বৰ্খাস্ত কৰাৰ যিটোৱে আগতে হয় 12 মাহৰ ভিতৰত লোকচানটো আৱিষ্কাৰ কৰা হ'ব লাগিব।
- পুনৰ নিযুক্তি লাভ কৰা এজন অসৎ কৰ্মচাৰীৰ সন্দৰ্ভত কোনো আৱৰণ প্ৰদান কৰা নহয়

2. ফিডেলিটি (সততা) গেৰাণ্টি আঁচনিৰ প্ৰকাৰ

তলত আলোচনা কৰা অনুসৰি বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ ফিডেলিটি গেৰাণ্টি আঁচনি আছে:

- ব্যক্তিগত আঁচনি:** এই ধৰণৰ আঁচনি ব্যৱহাৰ কৰা হয় য'ত কেৱল এজন ব্যক্তিক হে নিশ্চিত কৰিব লাগে। কৰ্মচাৰীৰ নাম, পদবী আৰু গেৰাণ্টিৰ পৰিমাণ নিৰ্ধাৰণ কৰিব লাগিব।
- সামূহিক আঁচনি:** এই আঁচনিখনত সেই কৰ্মচাৰীসকলৰ নাম তালিকাভুক্ত কৰা হৈছে যাৰ বাবে গেৰাণ্টি প্ৰযোজ্য হয়, লগতে প্ৰতিজন কৰ্মচাৰীৰ কৰ্তব্যৰ ওপৰত এটা টোকা আৰু বীমাকৃত পৃথক ব্যক্তিগত পৰিমাণ।
- ফ্লোটিং আঁচনি বা ফ্লোটাৰ:** এই আঁচনিত, আৱৰা ব্যক্তিসকলৰ নাম আৰু কৰ্তব্যবোৰ এক অনুসূচীত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হয়, কিন্তু ব্যক্তিগত পৰিমাণৰ গেৰাণ্টিৰ পৰিৱৰ্তে, গোটেই গোটটোৰ ওপৰত এক নিৰ্দিষ্ট পৰিমাণৰ গেৰাণ্টি "ফ্লোট" কৰা হয়। যিকোনো

এজন কৰ্মচাৰীৰ সন্দৰ্ভত দাবী কৰিলে, ফ্লোটেড গেৰাণ্টি হ্ৰাস কৰিব, যদিহে অতিৰিক্ত প্ৰিমিয়াম পৰিশোধ কৰি মূল পৰিমাণটো পুনৰ স্থাপন কৰা নহয়।

- d) **স্থিতি আঁচনি:** এইটো এক সামূহিক আঁচনিৰ দৰেই কেৱল এটা পাৰ্থক্য আছে, ইয়াত অনুসূচিত "পদসমূহ" (যেনে কেছিয়াৰ, একাউন্ট বিষয়া ইত্যাদি) তালিকাভুক্ত কৰা হৈছে যিবোৰ নিৰ্ধাৰিত পৰিমাণৰ বাবে গেৰাণ্টি কৰিব লাগিব আৰু নামবোৰ উল্লেখ কৰা নহয়।
- e) **কম্বল আঁচনি:** এই আঁচনিতে নাম বা স্থিতি প্ৰদৰ্শন নকৰাকৈ সমগ্ৰ কৰ্মচাৰীক সামৰি লয়। কৰ্মচাৰীসকলৰ বিষয়ে বীমাকৰ্তাৰ দ্বাৰা কোনো অনুসন্ধান কৰা নহয়। এনে আঁচনিবোৰ কেৱল বহুসংখ্যক কৰ্মচাৰী থকা নিয়োগকৰ্তাৰ বাবে উপযুক্ত আৰু সংগঠনটোৱে কৰ্মচাৰীসকলৰ পূৰ্বৱৰ্তী কাৰ্যকলাপবোৰৰ বিষয়ে পৰ্যাপ্ত অনুসন্ধান কৰে। দাবীৰ ক্ষেত্ৰত নিয়োগকৰ্তাই প্ৰাপ্ত কৰা প্ৰসংগবোৰ বীমাকৰ্তাসকলৰ বাবে উপলব্ধ হ'ব লাগিব। আঁচনিখন কেৱল খ্যাতি থকা ডাঙৰ প্ৰতিষ্ঠানসমূহকহে প্ৰদান কৰা হয়।

3. প্ৰিমিয়াম

প্ৰিমিয়ামৰ হাৰ ব্যৱসায়িক বৃত্তিৰ প্ৰকাৰ, কৰ্মচাৰীৰ স্থিতি, পৰীক্ষা আৰু তত্ত্বাবধানৰ প্ৰণালীৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে।

নিজকে পৰীক্ষা কৰক 5

ফিডেলিটি (সততাৰ) গেৰাণ্টি বীমাই এইবোৰৰ ক্ষতিপূৰণ দিয়ে __

- I. নিয়োগকৰ্তাসকলক তেওঁলোকৰ কৰ্মচাৰীৰ প্ৰৰঞ্জন বা অসততাৰ ফলত হোৱা বিত্তীয় লোকচানৰ বিৰুদ্ধে
- II. কৰ্মচাৰীসকলক তেওঁলোকৰ নিয়োগকৰ্তাৰ প্ৰৰঞ্জন বা অসততাৰ ফলত হোৱা বিত্তীয় লোকচানৰ বিৰুদ্ধে
- III. কৰ্পোৰেটৰ প্ৰৰঞ্জন বা অসততাৰ ফলত তৃতীয় পক্ষই তেওঁলোকে ভোগ কৰা বিত্তীয় লোকচানৰ বিৰুদ্ধে।
- IV. কোম্পানী পৰিচালনাৰ প্ৰৰঞ্জন বা অসততাৰ ফলত অংশীদাৰীসকলে তেওঁলোকে ভোগ কৰা বিত্তীয় লোকচানৰ বিৰুদ্ধে।

F. বেংকাৰৰ ক্ষতিপূৰণ বীমা

ধন আৰু সুৰক্ষা সম্পত্তি সম্পৰ্কে তেওঁলোকে সন্মুখীন হোৱা বিশেষ বিপদাশংকাৰ কথা বিবেচনা কৰি বেংক, NBFC আৰু অন্যান্য প্ৰতিষ্ঠানৰ বাবে, যিসকলে ধন জড়িত কাৰ্যকলাপৰ সৈতে মোকাবিলা কৰে, এই সামগ্ৰিক আৱৰণৰ খচৰা প্ৰস্তুত কৰা হৈছিল।

1. বেংকাৰৰ ক্ষতিপূৰণ বীমাৰ অধীনত আৱৰণ

বেংকাৰৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ ওপৰত আধাৰিত কৰি এই আঁচনিৰ বিভিন্ন তাৰতম্য আছে।

- a) জুই, চুৰি, দাঙ্গা আৰু ধৰ্মঘটৰ ফলত চৌহদৰ ভিতৰত ধনৰ, সুৰক্ষা সম্পত্তিৰ হেৰুওৱা বা ক্ষতিগ্ৰস্ত হোৱা।
- b) কৰ্মচাৰীসকলৰ অৱহেলাকে ধৰি যিকোনো কাৰণতে হোৱা লোকচান, যেতিয়া সম্পত্তিটো কৰ্তৃত্বপ্ৰাপ্ত কৰ্মচাৰীৰ হাতত চৌহদৰ বাহিৰত কঢ়িয়াই নিয়া হয়।
- c) চেক, ড্ৰাফট, স্থায়ী জমা, ৰচিদ আদিৰ জালিয়াতি বা পৰিৱৰ্তন।
- d) ধন/চিকিউৰিটিৰ সন্দৰ্ভত বা প্ৰতিশ্ৰুতি দিয়া সামগ্ৰীৰ সন্দৰ্ভত কৰ্মচাৰীসকলৰ অসততা।
- e) পঞ্জীভুক্ত ডাক পাৰ্চেলৰ দ্বাৰা প্ৰেৰণ।
- f) মূল্যাংকনকাৰীসকলৰ অসততা।
- g) 'জনতা এজেন্ট', 'ছোটি বচত যোজনা এজেন্ট'ৰ দৰে বেংকৰ এজেন্টৰ হাতত থাকোতে ধন হেৰুওৱা।

আৱৰণটো আৱিষ্কাৰৰ আধাৰত জাৰী কৰা হয়, ইয়াৰ অৰ্থ হৈছে আঁচনিখনে এনে এটা সময়ৰ প্ৰতি সঁহাৰি দিব য'ত লোকচান আৱিষ্কাৰ কৰা হয় আৰু কেতিয়া এইটো ঘটিছিল সেই সময়ছোৱা অপৰিহাৰ্য্য নহয়। কিন্তু যেতিয়া প্ৰকৃততে লোকচান হৈছিল তেতিয়া এটা আৱৰণ অস্তিত্বত থাকিব লাগিছিল।

আৱিষ্কাৰৰ তাৰিখৰ আগৰ 2 বছৰৰ ভিতৰত পৰম্পৰাগতভাৱে হোৱা লোকচান কেৱল পৰিশোধ যোগ্য, কিন্তু লোকচান হোৱাৰ আগৰ কোনোৱা তাৰিখৰ পৰাই আৱৰণটো নিৰন্তৰ থকা সাপেক্ষে।

2. গুৰুত্বপূৰ্ণ বৰ্জন

মুখ্য বৰ্জনবোৰ হৈছে ব্যৱসায়িক লোকচান, অৱহেলা, ছফ্টৱেৰ অপৰাধ আৰু অংশীদাৰ/পৰিচালকৰ অসততা

3. পৰিসৰ

আঁচনিখনত 7 টা শাখা অন্তৰ্ভুক্ত থাকে যেনে:

1. চৌহদত
2. পৰিবহনত
3. জালিয়াতি বা পৰিৱৰ্তন
4. অসততা
5. বন্ধকত ৰখা সামগ্ৰী
6. পঞ্জীভুক্ত ডাক সেৱা

7. মূল্যাংকনকাৰী

8. জনতা এজেণ্ট

4. বীমাৰাশি

বেংকে বীমা ৰাশি ঠিক কৰিব লাগিব যি সাধাৰণতে প্ৰথম 5 টা শাখাত ভাঁহি থাকিব। ইয়াক 'মৌলিক বীমাৰাশি' বুলি কোৱা হয়। অতিৰিক্ত বীমা ৰাশি ক্ৰয় কৰিব পাৰি (1) আৰু (2) শাখাৰ বাবে যদি বীমাকৃতৰ মৌলিক পৰিমাণ পৰ্যাপ্ত নহয়। আঁচনিখনে অতিৰিক্ত প্ৰিমিয়াম পৰিশোধ কৰি বীমা ৰাশিৰ এটা বাধ্যতামূলক আৰু স্বয়ংক্ৰিয় পুনৰ্স্থাপনৰ অনুমতি দিয়ে

5. ৰেটিং

প্ৰিমিয়াম গণনাৰ আধাৰ হ'ব:

- মৌলিক বীমা ৰাশি
- অতিৰিক্ত বীমা ৰাশি
- কৰ্মচাৰীৰ সংখ্যা
- শাখাৰ সংখ্যা।

নিজকে পৰীক্ষা কৰক 6

তলত দিয়া সমূহৰ কোনটো বেংকাৰৰ ক্ষতিপূৰণ বীমা আঁচনিৰ অধীনত আৱৰা হ'ব পাৰে?

- জুইৰ ফলত চৌহদৰ ভিতৰত থকা সময়ত ধনচিকিউৰিটি হেৰুৱা বা ক্ষতিগ্ৰস্ত হোৱা
- চেকৰ জালিয়াতি বা পৰিৱৰ্তন
- ধনৰ সন্দৰ্ভত কৰ্মচাৰীৰ অসততা
- ওপৰৰ সকলোবোৰ

G. জুৱেলাৰ্ছ ব্লক আঁচনি

শেহতীয়া বছৰবোৰত ভাৰতবৰ্ষই গহনা, বিশেষকৈ হীৰাৰ বাবে বিশ্ব বাণিজ্যৰ এক আগশাৰীৰ কেন্দ্ৰ হিচাপে আত্মপ্ৰকাশ কৰিছে। আমদানি কৰা কেঁচা হীৰা বোৰ কটা, পালিশ কৰা আৰু ৰপ্তানি কৰা হয়। ই এজন অলংকাৰ দোকানীৰ সকলো বিপদাশংকাৰ যত্ন লয় যাৰ ব্যৱসায়ত অলংকাৰ যেনে সোণ আৰু ৰূপৰ সামগ্ৰী, হীৰা আৰু মূল্যবান পাথৰ, হাতঘড়ী আদিৰ দৰে সৰু পৰিমাণত কিন্তু উচ্চ মূল্যৰ সামগ্ৰী বিক্ৰী কৰা অন্তৰ্ভুক্ত থাকে। ব্যৱসায়টোত এই ব্যয়বহল সামগ্ৰীবোৰ বৃহৎ পৰিমাণত মজুত কৰা আৰু সেইবোৰ বিভিন্ন চৌহদৰ মাজত স্থানান্তৰ কৰা অন্তৰ্ভুক্ত থাকে।

1. জুৱেলাৰৰ ব্লক আঁচনিৰ আৱৰণ

জুৱেলাৰ ব্লক আঁচনি হৈছে এক পেকেজ আঁচনি, পৰম্পৰাগতভাৱে 4 টা শাখাত বিভক্ত। ধাৰা 1-ৰ অধীনত আৱৰণ সাধাৰণতে বাধ্যতামূলক কৰা হয় আনহাতে বীমাকৃতক তেওঁলোকৰ বিকল্পত আন শাখাৰ সুবিধা লোৱাৰ অনুমতি দিয়া হয়। ইলেক্ট্ৰনিক সঁজুলি, প্লেট গ্লাছ, ছাইনেজ আদিৰ দৰে অন্যান্য সম্পত্তি আৰু কৰ্মচাৰী ক্ষতিপূৰণ, কৰ্মচাৰীৰ বিশ্বাসঘাতকতা আদিৰ দৰে দায়বদ্ধতা আৱৰিবলৈ আৰু কিছুমান শাখা অন্তৰ্ভুক্ত কৰাটো বজাৰত প্ৰচলিত।

সম্পূৰ্ণ সুৰক্ষাৰ বাবে বীমাকৃতক দ্বাৰা ফিডেলিটি (সততা) গেৰাণ্টি আৱৰণও লোৱা উচিত, যদি এই আৱৰণৰ বাবে কোনো পৃথক শাখা নাথাকে।

বিপদাশংকাবোৰৰ প্ৰতিটো ঘটনাৰ গুণাগুণৰ ওপৰত মূল্যাংকন কৰা হয়। প্ৰতিটো শাখাৰ বাবে বিভিন্ন প্ৰিমিয়াম হাৰ প্ৰয়োগ কৰা হয় য'ত একচেটিয়া চক্ৰিশ ঘণ্টা প্ৰহৰী, ক্লোজ চাৰ্কিট টিভি/ এলাৰ্ম চিষ্টেম, একচেটিয়া ষ্ট্ৰংগ ৰুম আৰু আন যিকোনো সুৰক্ষা সমীচীন আদিৰ বাবে বেহাই দিয়া হয়।

নিজকে পৰীক্ষা কৰক 7

জুৱেলাৰ ব্লক আঁচনিৰ ক্ষেত্ৰত, পৰম্পৰাগতভাৱে একাধিক শাখা আছে, যাৰ ভিতৰত এটা সাধাৰণতে বাধ্যতামূলক হয় আনহাতে বাকী শাখাবোৰ _____।

- I. বাধ্যতামূলক
- II. পূৰ্ববৰ্তী
- III. বৈকল্পিক
- IV. ক্ষতিপূৰক

H. অভিযান্ত্ৰিক বীমা

অভিযান্ত্ৰিক বীমা হৈছে সাধাৰণ বীমাৰ এটা শাখা যি অগ্নি বীমাৰ বিকাশৰ সমান্তৰালভাৱে বিকশিত হৈছিল। ইয়াৰ উৎপত্তি ঔদ্যোগিকৰণৰ বিকাশৰ পৰা পোৱা যায়, যিয়ে কাৰখানা আৰু যন্ত্ৰপাতিৰ বাবে এক পৃথক আৱৰণৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ ওপৰত আলোকপাত কৰে। অভিযান্ত্ৰিক প্ৰকল্পৰ সন্দৰ্ভত সকলো বিপদাশংকা আৱৰণৰ ধাৰণাও বিকশিত কৰা হৈছিল – বিশেষভাৱে বাদ দিয়াবোৰৰ বাহিৰে যিকোনো কাৰণৰ বাবে হোৱা ক্ষতি সামৰি। সামগ্ৰীবোৰে বিভিন্ন স্তৰ সামৰি লৈছিল – নিৰ্মাণৰ পৰা পৰীক্ষালৈকে, প্ৰকল্পটো কাৰ্যকৰী হোৱালৈকে। এই বীমাৰ গ্ৰাহকসকল ডাঙৰ আৰু সৰু দুয়োটা ঔদ্যোগিক গোটা। ইয়াত ইলেক্ট্ৰনিক সঁজুলি থকা গোটা আৰু ডাঙৰ প্ৰকল্প কৰা ঠিকাদাৰও অন্তৰ্ভুক্ত আছে। দুই প্ৰকাৰৰ অভিযান্ত্ৰিক বীমা আঁচনি আছে:

- 1) বাৰ্ষিক আঁচনি- সাধাৰণতে এক বছৰৰ ম্যাদৰ-
  - a) যন্ত্ৰপাতি বিকল আঁচনি

- b) বয়লাৰ প্ৰেচাৰ প্লান্ট (বাষ্প চাপ প্ৰকল্প) আঁচনি
  - c) ইলেক্ট্ৰনিক সঁজুলি আঁচনি
  - d) ঠিকাদাৰৰ কাৰখানা আৰু যন্ত্ৰপাতি আঁচনি
  - e) ষ্টক অৱনতিৰ আঁচনি
  - f) চিভিল ইঞ্জিনিয়াৰিং (অসামৰিক অভিযান্ত্ৰিক) সম্পূৰ্ণ কৰা বিপদাশংকা
- 2) প্ৰকল্পৰ ম্যাদৰ ওপৰত আধাৰিত পৰিৱৰ্তনশীল ম্যাদৰ সৈতে প্ৰকল্প আঁচনি-

- a) ঠিকাদাৰৰ সকলো বিপদাশংকা আঁচনি
- b) উত্থানৰ সকলো বিপদাশংকা আঁচনি

অভিযান্ত্ৰিক আঁচনি ৰ সৈতে দুটা "পৰিণামমূলক লোকচান" আঁচনি জড়িত আছে:

- a) যন্ত্ৰপাতি বিকল লাভৰ লোকচানৰ আঁচনি (MBLOP) যন্ত্ৰপাতি বিকল আঁচনিৰ সৈতে বা বয়লাৰ আৰু চাপ প্ৰকল্প আঁচনিৰ সৈতে লোৱা আৰু
- b) প্ৰকল্প আঁচনিৰ সৈতে লোৱা অগ্ৰিম লাভৰ লোকচান (ALOP) বা ষ্টাৰ্টআপ বিলম্ব (DSU) আঁচনি।

আহক আমি আঁচনিবোৰ চমুকৈ বিবেচনা কৰোঁ:

A. বাৰ্ষিক আঁচনিসমূহ

1. **যন্ত্ৰপাতিৰ বিকল আঁচনি (MB):** এই আঁচনিটো যন্ত্ৰৰে কাম কৰা প্ৰতিটো উদ্যোগৰ বাবে উপযুক্ত আৰু যাৰ বাবে কাৰখানা আৰু যন্ত্ৰপাতি বিকল হোৱাটো গুৰুতৰ পৰিণাম। এই আঁচনিখনে জেনেৰেটৰ, ট্ৰেন্সফৰ্মাৰ আৰু অন্যান্য বৈদ্যুতিক, যান্ত্ৰিক আৰু উত্তোলন সঁজুলিৰ দৰে যন্ত্ৰবোৰ সামৰি লয়।

আঁচনিখনে বীমাকৃত সম্পত্তিৰ যিকোনো কাৰণত (বৰ্জিত বিপদাশংকা সাপেক্ষে) যান্ত্ৰিক বা বৈদ্যুতিক বিকল হোৱাৰ দ্বাৰা অপ্ৰত্যাশিত আৰু আকস্মিক শাৰীৰিক ক্ষতি সামৰি লয়:

- a) যেতিয়া ই কামত থাকে বা বিশ্ৰামত থাকে।
- b) পৰিষ্কাৰ বা মেৰামতি কৰাৰ বাবে বিভাজিত কৰা সময়ত।
- c) পৰিষ্কাৰ বা মেৰামতি কাৰ্যৰ সময়ত আৰু তাৰ পিছত পুনৰ জোৰা লগোৱাৰ সময়ত।
- d) যেতিয়া চৌহদৰ ভিতৰত স্থানান্তৰ কৰা হয়।

ব্যক্তিগত যন্ত্ৰৰ পুনৰ্স্থাপন/ প্ৰতিস্থাপন মূল্যৰ ওপৰত প্ৰিমিয়াম আদায় কৰা হয়। সামগ্ৰিকভাৱে যন্ত্ৰটোৰ বীমা কৰা উচিত। হাৰবোৰ যন্ত্ৰৰ প্ৰকাৰৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে; যি উদ্যোগত ইয়াক

ব্যৱহাৰ কৰা হয় আৰু ইয়াৰ মূল্য। বৈকল্পিক সুবিধা, উপলব্ধ স্পেয়াৰ আৰু দাবীৰ অভিজ্ঞতাৰ দৰে কাৰকৰ ওপৰত আধাৰিত কৰি বেহাই আগবঢ়োৱা হয়।

2. বয়লাৰ আৰু প্ৰেচাৰ প্লাণ্ট (বাপ্প চাপ প্ৰকল্প) আঁচনি: ই বয়লাৰ আৰু প্ৰেচাৰ পাত্ৰবোৰক ইয়াৰ বিপৰীতে আৱৰণ দিয়ে:

- জুইৰ দ্বাৰা হোৱাৰ বাহিৰে, বয়লাৰ আৰু/বা অন্যান্য চাপ প্ৰকল্প আৰু বীমাকৃতৰ চাৰিওফালৰ সম্পত্তিৰ ক্ষতি; আৰু
- এনে বয়লাৰ আৰু/বা চাপ প্ৰকল্পৰ আভ্যন্তৰীণ চাপৰ ফলত বিস্ফাৰণ বা পতনৰ ফলত হোৱা তৃতীয় পক্ষৰ শাৰীৰিক আঘাত, বা তৃতীয় পক্ষৰ সম্পত্তিৰ ক্ষতিৰ বাবে বীমাকৃতৰ আইনী দায়বদ্ধতা।

যিহেতু অগ্নি আঁচনি আৰু বয়লাৰ বীমা আঁচনি পাৰস্পৰিকভাৱে একচেটিয়া, পৰ্যাপ্ত আৱৰণৰ বাবে, দুয়োটা আঁচনি গ্ৰহণ কৰিব লাগিব। সকলো অভিযান্ত্ৰিক আঁচনিৰ অধীনত বীমা ৰাশি বৰ্তমানৰ প্ৰতিস্থাপন মূল্য হ'ব লাগে।

3. ইলেক্ট্ৰনিক সঁজুলি আঁচনি: ই বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ ইলেক্ট্ৰনিক সঁজুলি সামৰি লয়, যাৰ ভিতৰত আছে চিপিইউ, কীবোৰ্ড, মনিটৰ, প্ৰিন্টাৰ, ইউপিএছ, চিষ্টেম ছফ্টৱেৰ (CPU, keyboards, monitors, printers, UPS, system software etc) আদিৰে গঠিত সমগ্ৰ কম্পিউটাৰ প্ৰণালী। সহায়ক সঁজুলি যেনে শীতাতপ নিয়ন্ত্ৰক, গৰম কৰা আৰু শক্তি ৰূপান্তৰ কৰা আদিও আৱৰা হয়।

এই আঁচনিখন হৈছে অগ্নি আঁচনি, যন্ত্ৰ বীমা আঁচনি আৰু চুৰি আঁচনিৰ এক সংমিশ্ৰণ। আঁচনিখনে ক্ৰটিপূৰ্ণ নক্সা (ৱাৰেণ্টিৰ অধীনত আৱৰা নহয়), প্ৰাকৃতিক পৰিঘটনাৰ প্ৰভাৱ আদিৰ দৰে আকস্মিক তাৎপৰ্য সামৰি লয়; ভল্টেজৰ তাৰতম্য, প্ৰভাৱ শ্বক আদিৰ বাবে ক্ৰটিপূৰ্ণ কাৰ্যকলাপ, বাগলাৰী, ঘৰ ভঙা আৰু চুৰিও আৱৰা হয়।

প্ৰতিটো ক্ষেত্ৰত দায়িত্ব বা দায়বদ্ধতাৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি আঁচনিখন মালিক, লেচাৰ বা ভাড়াতীয়াৰ বাবে উপলব্ধ। ইয়াত সাধাৰণতে তিনিটা শাখা থাকে যিবোৰে বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ লোকচান সামৰি লয়:

- ধাৰা 1:** সঁজুলিৰ ক্ষয় আৰু ক্ষতি
  - ধাৰা 2:** কম্পিউটাৰ বাহ্যিক হাৰ্ড ডিস্কৰ দৰে বাহ্যিক তথ্য মাধ্যমৰ ক্ষয় আৰু ক্ষতি
  - ধাৰা 3:** কামৰ বৰ্ধিত ব্যয় - 12, 26, 40 বা 52 সপ্তাহলৈকে বিকল্প সঁজুলিৰ দ্বাৰা তথ্য প্ৰক্ৰিয়া অব্যাহত ৰখা নিশ্চিত কৰিবলৈ।
- 4. ঠিকাদাৰ প্ৰকল্প আৰু যন্ত্ৰপাতি (CPM) আঁচনি:** নিৰ্মাণ ব্যৱসায়ত জড়িত ঠিকাদাৰসকলৰ বাবে সকলো ধৰণৰ যন্ত্ৰ যেনে ক্ৰেইন, এক্সকেডেটৰ আদিৰ অপ্ৰত্যাশিত আৰু আকস্মিক শাৰীৰিক ক্ষয় ক্ষতি বা তলৰ যিকোনো কাৰণৰ পৰা হোৱা ক্ষতি আৱৰাৰ বাবে উপযুক্ত:

- a) বাৰ্গলাৰী, চুৰি, দাঙ্গা, ধুমুহা, কোনোৱাই ইচ্ছা কৰি কৰা ক্ষতি, প্ৰৱাল ধুমুহা
- b) জুই আৰু বজ্ৰপাত, বাহ্যিক বিস্ফোৰণ, ভূমিকম্প আৰু অন্যান্য ঈশ্বৰৰ কাৰ্যৰ বিপদ।
- c) মানৱকৃত ক্ৰটিপূৰ্ণ, খহি বা পৰি যোৱা, ভাঙি পৰা, সংঘৰ্ষ আৰু প্ৰভাৱৰ ফলত কামত থাকোঁতে দুৰ্ঘটনাজনিত ক্ষতি; তৃতীয় পক্ষৰ ক্ষতিৰ বাবে সম্প্ৰসাৰিত কৰিব পাৰি।

আদায় কৰিব লগা প্ৰিমিয়ামটো সঁজুলিৰ প্ৰকাৰ আৰু ই কি স্থানত কাম কৰে তাৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে।

সঁজুলিটো কামত থাকোঁতে বা বিশ্ৰামত থাকোঁতে বা পৰিষ্কাৰ বা মেৰামতিৰ বাবে বিভাজিত কৰা বা পুনৰ একত্ৰিত কৰাৰ সময়ত আৱৰণটো কাৰ্য্য কৰা থাকে। আৱৰণটো আৰু প্ৰযোজ্য হয় যেতিয়া সেইবোৰ ঠিকাদাৰৰ নিজৰ চৌহদত পৰি থাকে। অৱশ্যে "ভাৰতৰ যিকোনো স্থানত আধাৰত" সঁজুলি আৱৰণ দিয়া ফ্লোটাৰ আঁচনিও 10% অতিৰিক্ত প্ৰিমিয়াম আদায় কৰি আৰু কিছুমান চৰ্তৰ সৈতে উপলব্ধ।

5. **ষ্টক অৱনতিৰ আঁচনি:** এই আঁচনিখন শীতল ঊঁৰালৰ গৰাকী (ব্যক্তিগত বা সমবায় সমিতি) বা যিসকলে পচনশীল সামগ্ৰী সংৰক্ষণৰ বাবে লীজত বা ভাড়াত শীতল ঊঁৰাল লয় তেওঁলোকৰ বাবে উপযুক্ত। আৱৰণটো ৰেফ্ৰিজাৰেচন প্ৰকল্প আৰু যন্ত্ৰপাতি বিকল হোৱাৰ উষ্ণতা বৃদ্ধিৰ বাবে আৰু শীতল সংৰক্ষণ কোঠাৰ পৰা ৰেফ্ৰিজাৰেণ্ট আকস্মিক আৰু অপ্ৰত্যাশিতভাৱে নাইকিয়া হোৱাৰ ফলত অৱনতি আৰু দূষিত হোৱাৰ আশংকাৰ বিৰুদ্ধে।

6. **অসামৰিক অভিযান্ত্ৰিক সম্পূৰ্ণ হোৱা বিপদাশংকা:** ইয়াক সাধাৰণতে ঠিকাদাৰসকলে লয় যিসকলে সম্পূৰ্ণ হোৱাৰ পিছত অসামৰিক প্ৰকল্পবোৰ বজাই ৰাখিব লাগিব। এই আঁচনিৰ অধীনত দলং, জাহাজ নিৰ্মাণ খলী, জাহাজ ৰখা ঠাই, জেটিজ ৰে'ললাইন, শিলেৰে ভৰ্তি বান্ধ, কংক্ৰিট বান্ধ, মাটিৰ বান্ধ, খাল, জলসিঞ্চন ব্যৱস্থা আদি অসামৰিক প্ৰকল্পসমূহ বিবেচনা কৰা হয়। আৱৰা বিপদাশংকাবোৰ হৈছে –

1. জুই
2. বজ্ৰপাত
3. বিস্ফোৰণ/ খহন
4. দাঙ্গা, ধৰ্মঘট, অন্যৰ দ্বাৰা ইচ্ছাকৃত ক্ষতি
5. যিকোনো ৰেল/ পথ বা পানীবাহিত বাহন বা জন্তুৰ দ্বাৰা প্ৰভাৱ
6. ধুমুহা ঘূৰ্ণীবতাহ, টাইফুন, টেম্পেষ্ট, হাৰিকেন, টৰ্ণেডো, বান পানী আৰু প্লাৱন, পানীৰ টোৰ কাৰ্য
7. অৱনতিত হোৱা আৰু ভূমিস্থলন (শিলখহন সহ) ক্ষতি
8. ভূমিকম্প জুই আৰু শ্বক (ভূমিকম্পৰ ফলত বানপানী সহ), চুনামি

9. হিম, হিমস্ফলন, বৰফ।

B. প্ৰকল্প আঁচনিসমূহ

এই আঁচনিবোৰ সাধাৰণতে প্ৰকল্পটোৰ ম্যাদৰ বাবে জাৰী কৰা হয় আৰু বাৰ্ষিক ভিত্তিত নহ'বও পাৰে।

1. **ঠিকাদাৰৰ সকলো বিপদাশংকা (Contractors All Risks (C.A.R.))** আঁচনি: এইটো সৰু অট্টালিকাৰ পৰা বৃহৎ বান্ধ, অট্টালিকা, দলং, সুৰংগ আদিলৈকে অসামৰিক অভিযান্ত্ৰিক প্ৰকল্পত নিয়োজিত ঠিকাদাৰ আৰু অধ্যক্ষসকলৰ স্বার্থ সুৰক্ষিত কৰাৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। আঁচনিখনে এক "সকলো বিপদাশংকা" আৱৰণ প্ৰদান কৰে – এনেদৰে নিৰ্মাণ স্থানত বীমা কৃত সম্পত্তিৰ যিকোনো আকস্মিক আৰু অপ্ৰত্যাশিত ক্ষতি বা ক্ষতিৰ বিৰুদ্ধে ক্ষতিপূৰণ প্ৰদান কৰে। ইয়াক তৃতীয় পক্ষৰ দায়বদ্ধতা আৰু অন্যান্য উন্মুক্ততা আৱৰিবলৈ সম্প্ৰসাৰিত কৰিব পাৰি। আদায় কৰিবলগীয়া প্ৰিমিয়ামৰ পৰিমাণ প্ৰকল্পটোৰ প্ৰকৃতি, প্ৰকল্পৰ ব্যয়, প্ৰকল্পৰ ম্যাদ, ভৌগোলিক অৱস্থান আৰু পৰীক্ষাৰ ম্যাদৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে।

2. **উত্থাপিত সকলো বিপদাশংকা (Erection All Risks (EAR))** আঁচনি: এই আঁচনিখনক ষ্টোৰেজ-কাম-ইৰেক্ছন (Storage-cum-Erection (SCE)) আঁচনি বুলিও কোৱা হয়। এইটো এটা প্ৰকল্পৰ মালিক বা ঠিকাদাৰৰ বাবে উপযুক্ত কিয়নো প্ৰকল্প আৰু যন্ত্ৰপাতি নিৰ্মাণ কৰা হোৱাৰ পিছত ই বিভিন্ন বাহ্যিক বিপদাশংকাৰ সন্মুখীন হ'ব পাৰে। এয়া হৈছে এক বিস্তৃত বীমা আঁচনি যি প্ৰকল্পৰ স্থানত সামগ্ৰীবোৰ আনলোড কৰাৰ মুহূৰ্তৰ পৰাই যিকোনো ধৰণৰ আকস্মিক তাৎপৰ্য সামৰি লয় আৰু প্ৰকল্পটো পৰীক্ষা, কমিছন আৰু হস্তান্তৰ নোহোৱালৈকে সমগ্ৰ প্ৰকল্পৰ সময়ছোৱাত অব্যাহত থাকে।

প্ৰিমিয়াম আদায় প্ৰকল্পটোৰ প্ৰকৃতি, প্ৰকল্পৰ মূল্য, প্ৰকল্পৰ ম্যাদ, ভৌগোলিক অৱস্থান, আৰু পৰীক্ষাৰ ম্যাদৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে।

যদি প্ৰয়োজন হয় প্ৰকল্পৰ স্থানত বিতৰণ নোহোৱালৈকে পৰিবহন পৰ্যায়ত সঁজুলি আৰু সামগ্ৰীবোৰক আৱৰণ প্ৰদান কৰাৰ বাবে নিৰ্মাণ আঁচনিৰ সৈতে সামুদ্ৰিক আৱৰণ জাৰী কৰিব পাৰি।

C. পৰিণামমূলক লোকচান আঁচনি

এই ধৰণৰ আঁচনিবোৰ অন্যান্য লোকচানৰ ফলস্বৰূপে হোৱা লোকচান আৱৰিবলৈ জাৰী কৰা হয়। এইবোৰক 'ব্যৱসায়িক বাধা' আঁচনি বা 'লাভৰ লোকচান' আঁচনি বুলিও কোৱা হয়।

3. যন্ত্ৰপাতিৰ লাভৰ লোকচান (Machinery Loss of Profits (MLOP)) আঁচনি

এই আঁচনিটো উদ্যোগবোৰৰ বাবে উপযুক্ত য'ত যন্ত্ৰপাতি বিকল হোৱা বা বয়লাৰ বিস্ফোৰণৰ ফলত বাধা বা বিলম্বৰ ফলত বৃহৎ পৰিণাম স্বৰূপ লোকচান হয়।

য'ত বিকল বা লোকচান আৰু পুনৰুদ্ধাৰৰ মাজত সময় অধিক হয়, এই আঁচনিয়ে টাৰ্ণঅ'ভাৰ হ্ৰাস আৰু কামৰ ব্যয় বৃদ্ধিৰ বাবে মধ্যৱৰ্তী সময়ছোৱাত হোৱা লাভৰ লোকচানৰ ক্ষতি পূৰণ কৰে। ব্যৱসায়িক বাধা আঁচনিৰ চৰ্তাৱলী আৰু নিয়মাৱলী আৰু আৱৰণ অগ্নি আঁচনিৰ

লোকচানৰ পিছত ব্যৱসায়িক বাধা আঁচনিৰ দৰে একে, যাক এই অধ্যয়ত আগতে আলোচনা কৰা হৈছে।

4. লাভৰ আগতীয়া লোকচান (ALOP) বা ষ্টাৰ্ট-আপৰ বিলম্ব আঁচনি (D.S.U.)(Advance Loss of Profit Cover (ALOP) or Delay in Start-up Policy (D.S.U.))

এইটোৱে প্ৰকল্পটোৰ সময়ত দুৰ্ঘটনাজনিত ক্ষতিৰ বাবে প্ৰকল্প এটা বিলম্বিত হোৱাৰ বিত্তীয় পৰিণাম সামৰি লয়। প্ৰত্যাশিত উপাৰ্জনৰ পৰা বঞ্চিত বীমাকৃতৰ বাবে আৰু প্ৰকল্পটোত থকা তেওঁলোকৰ আগ্ৰহৰ পৰিমাণলৈকে বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠানবোৰৰ বাবে ই উপযুক্ত। প্ৰকল্পটো প্ৰকৃতভাৱে আৰম্ভ হোৱাৰ আগতে ইয়াক MCE/ EAR/ CAR আঁচনিৰ সম্প্ৰসাৰণ হিচাপে জাৰী কৰা হয়।

আঁচনিখনে অব্যাহত ব্যয় যেনে ম্যাদী ঋণৰ ওপৰত সূত, ঋণপত্ৰ, মজুৰি আৰু দৰমহা আদিৰ ৰূপত আৰু নিৰ্ধাৰিত তাৰিখত আৰম্ভ হ'লে ব্যৱসায় উপাৰ্জন কৰিব পৰা প্ৰত্যাশিত মুঠ লাভৰ ৰূপত বিত্তীয় লোকচানও সামৰি লয়।

প্ৰিমিয়াম ৰেটিং বিভিন্ন গুৰুত্বপূৰ্ণ কাৰকৰ ওপৰত আৰু উপলব্ধ পুনৰ-বীমা সমৰ্থনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে। প্ৰত্যাশিত সৰ্বমুঠ লাভ বা টাৰ্গেটৰ আৰু ক্ষতিপূৰণৰ ম্যাদও পৰিশোধ যোগ্য প্ৰিমিয়াম নিৰ্ণয় কৰাৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ কাৰক।

নিজকে পৰীক্ষা কৰক ৪

ষ্টাৰ্ট-আপৰ বিলম্ব আঁচনিক _____ বুলি জনা যায়।

- I. যন্ত্ৰপাতিৰ লাভৰ লোকচান আৱৰণ
- II. লাভৰ আগতীয়া লোকচান আৱৰণ
- III. ঠিকাদাৰৰ সকলো বিপদাশংকা আৱৰণ
- IV. ঠিকাদাৰৰ প্ৰকল্প আৰু যন্ত্ৰপাতি আৱৰণ

I. ইণ্ডাষ্ট্ৰিয়েল অল ৰিস্কচ ইঞ্চিউৰেন্স (সকলো উদ্যোগিক বিপদাশংকা বীমা)

ঔদ্যোগিক সকলো বিপদাশংকা আঁচনিখনে এটা আঁচনিৰ অধীনত ভাৰতৰ যিকোনো স্থানত উদ্যোগিক সম্পদ উৎপাদন আৰু সংৰক্ষণ সুবিধা দুয়োটা সামৰি লোৱাৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰা হৈছিল। ই সামগ্ৰিক ক্ষতি আৰু ব্যৱসায়িক বাধাৰ বিৰুদ্ধে ক্ষতিপূৰণ প্ৰদান কৰে।

সাধাৰণতে, আঁচনিখনে নিম্নলিখিতবোৰৰ বাবে আৱৰণ প্ৰদান কৰে:

- i. অগ্নি বীমা পদ্ধতি অনুসৰি জুই আৰু নিৰ্দিষ্ট বিপদ,
- ii. অপৰাধ কাৰ্যৰে চুৰি (লাৰ্চিৰ বাহিৰে)
- iii. যন্ত্ৰপাতি বিকল হোৱা/ বয়লাৰ বিস্ফোৰণ/ ইলেক্ট্ৰনিক সঁজুলি
- iv. ওপৰত উল্লেখ কৰা বিপদৰ সঞ্চালনৰ পিছত ব্যৱসায়িক ব্যাঘাত

(টোকা: ওপৰৰ (iii) ৰ অধীনত বিপদৰ পিছত ব্যৱসায়িক ব্যাঘাত সাধাৰণতে পেকেজ আৱৰণত অন্তৰ্ভুক্ত নহয় কিন্তু বৈকল্পিক আৱৰণ হিচাপে উপলব্ধ)

- ✓ আঁচনিখনে ব্যক্তিগত কাৰ্যকৰী আঁচনিৰ দ্বাৰা প্ৰদান কৰা আৱৰণৰ তুলনাত সৰ্বাধিক পৰিসৰৰ আৱৰণ প্ৰদান কৰে।
- ✓ আঁচনিখনৰ বাবে প্ৰিমিয়ামৰ হাৰ বাছনি কৰা আৱৰণ, দাবীৰ অভিজ্ঞতা, আৰু হ্ৰাসযোগ্য বাছনি কৰা, MLOP-ৰ বাবে বিপদাশংকা মূল্যাঙ্কন প্ৰতিবেদন আদিৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে।

নিজকে পৰীক্ষা কৰক 9

নিম্নলিখিত কোনটো ঔদ্যোগিক সকলো বিপদাশংকা বীমাৰ অধীনত আৱৰা নহয়?

- I. অগ্নি বীমা অনুশীলন অনুসৰি জুই আৰু বিশেষ বিপদ
- II. লাৰ্চেনি (চুৰি)
- III. যন্ত্ৰপাতি ভাঙি যোৱা
- IV. ইলেক্ট্ৰনিক সঁজুলি

J. সামুদ্ৰিক বীমা

সামুদ্ৰিক বীমাক দুটা প্ৰকাৰত শ্ৰেণীবদ্ধ কৰা হৈছে: সামুদ্ৰিক কাৰ্গো আৰু সামুদ্ৰিক হাল

1. সামুদ্ৰিক কাৰ্গো বীমা

যদিও 'সামুদ্ৰিক' শব্দটোৱে কেৱল সাগৰৰ (সামুদ্ৰিক) দুৰ্যোগৰ ফলত হোৱা লোকচান সূচিত কৰিব পাৰে, সামুদ্ৰিক কাৰ্গো বীমাই বহুত বেছি আৱৰি ৰাখে। ই দেশৰ ভিতৰৰ বিদেশতো ভিতৰত ৰেল, পথ, সাগৰ, বায়ু বা পঞ্জীভুক্ত ডাকৰ দ্বাৰা পৰিবহনৰ সময়ত সামগ্ৰীৰ ক্ষয় বা ক্ষতিৰ ক্ষেত্ৰত ক্ষতিপূৰণ প্ৰদান কৰে। সামগ্ৰীৰ প্ৰকাৰ হীৰাৰ পৰা ঘৰুৱা সামগ্ৰী, চিমেন্টৰ দৰে বৃহৎ পৰিমাণৰ সামগ্ৰী, শস্য, প্ৰকল্পৰ বাবে অত্যধিক মাত্ৰিক কাৰ্গো আদিৰ দৰে হ'ব পাৰে।

ঘৰুৱা বাণিজ্যৰ লগতে আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় বাণিজ্যত কাৰ্গো বীমাই এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰে। বেছিভাগ বিক্ৰীৰ চুক্তিৰ বাবে সামগ্ৰীবোৰ বিক্ৰেতা বা ক্ৰেতাৰ দ্বাৰা ক্ষয় বা ক্ষতিৰ বিপৰীতে আৱৰা হ'ব লাগিব।

বীমাৰ ওপৰত কোনে প্ৰভাৱ পেলায়: বিক্ৰীৰ চুক্তিৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি সামগ্ৰী [টোপোলাৰ বোজা] বিক্ৰেতা বা ক্ৰেতাই কাৰ্গো বীমা কৰিব পাৰে।

সামুদ্ৰিক বীমা চুক্তিত আন্তৰ্জাতিক ভাৱে প্ৰযোজ্য ব্যৱস্থা থাকিব লাগিব। ইয়াৰ কাৰণ হৈছে ই যিকোনো দেশৰ সীমাৰ বাহিৰত পৰিবহনত থকা সামগ্ৰীবোৰ সামৰি লয়। আৱৰণবোৰ সেই অনুসৰি আন্তৰ্জাতিক সন্মিলন আৰু আঁচনিৰ সৈতে সংলগ্ন কিছুমান ধাৰাৰ দ্বাৰা নিয়ন্ত্ৰিত হয়।

যদিও মৌলিক আঁচনি দস্তাবেজত সাধাৰণ চৰ্ত থাকে, আৱৰণ আৰু ব্যতিক্ৰমৰ পৰিসৰ আৰু বিশেষ বৰ্তনবোৰ পৃথক ধাৰাৰ দ্বাৰা সংলগ্ন কৰা হয় যাক ইনষ্টিটিউট কাৰ্গো ক্লজ (ICC) বুলি কোৱা হয়। এইবোৰ ইনষ্টিটিউট অৱ লণ্ডন আণ্ডাৰৱাইটাৰৰ দ্বাৰা খচৰা কৰা হৈছে।

a) সামুদ্ৰিক কাৰ্গো বীমাৰ অধীনত আৱৰণ

কাৰ্গো আঁচনিবোৰ মূলতঃ যাত্ৰা (Voyage) আঁচনি, অৰ্থাৎ সেইবোৰে বিষয়বস্তুক সামৰি লয় যেতিয়া এঠাইৰ পৰা আন ঠাইলৈ পৰিবহন কৰে। অৱশ্যে, বীমাকৃতই তেওঁৰ নিয়ন্ত্ৰণৰ ভিতৰত সকলো পৰিস্থিতিত সদায়ে যুক্তিসঙ্গত যত্নেৰে কাম কৰিব লাগিব। এই আঁচনিখনৰ মুখ্য বিশেষত্ব হৈছে যে ই এক সন্মত মূল্য আঁচনি। মূল্যাংকন বীমাকৰ্তা আৰু বীমাকৃতৰ মাজত সন্মত হয় আৰু প্ৰৱৰ্ত্তনাৰ সন্দেহ নকৰালৈকে পিছত পুনৰ্মূল্যায়ন সাপেক্ষ নহয়। বীমা ৰাশিৰ বাবে সন্মিলন হৈছে CIF + 10% (ব্যয় বীমা আৰু মালবাহী + 10%)। আন এটা অনন্য বৈশিষ্ট্য হ'ল আঁচনিখন মুক্তভাৱে আৱণ্টনযোগ্য।

আৱৰণটো সাধাৰণতে আঁচনিখনত নাম দিয়া স্থানত সামগ্ৰীবোৰ ৱেৰহাউচ এৰি যোৱাৰ সময়ৰ পৰা আৰম্ভ হয় আৰু বিক্ৰী চুক্তিৰ চৰ্তাৱলীৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি আঁচনিখনত উল্লেখিত গন্তব্য স্থানত সমাপ্ত হয়।

প্ৰযোজ্য চৰ্তাৱলী আৰু নিয়মাৱলী যিকোনো এটাৰ দ্বাৰা নিয়ন্ত্ৰিত হয়;

- i. আভ্যন্তৰীণ পৰিবহনৰ বাবে আভ্যন্তৰীণ পৰিবহন ধাৰা (ITC) A, B বা C
- ii. ইনষ্টিটিউট কাৰ্গো ক্লজ (ICC) A, B বা C সাগৰীয় পথেৰে যাত্ৰাৰ বাবে
- iii. ইনষ্টিটিউট কাৰ্গো (এয়াৰ) ধাৰা- A বিমানেৰে পৰিবহনৰ বাবে

ইনষ্টিটিউট কাৰ্গো ক্লজ C -য়ে নিম্নতম আৱৰণ প্ৰদান কৰে, যি হৈছে কাৰ্গো কঢ়িয়াই অনা বাহন বা জাহাজৰ দুৰ্ঘটনাৰ ফলত হোৱা ক্ষয় বা ক্ষতি:

- i. জুই বা বিস্ফোৰণ
- ii. লাইনচ্যুত হোৱা বা বাহনখন উলটি পৰা
- iii. জাহাজখন ষ্ট্ৰেণ্ডিং, গ্ৰাউণ্ডিং বা ডুব যোৱা (জাহাজৰ ক্ষেত্ৰত)
- iv. কোনো বাহ্যিক বস্তুৰ সৈতে সংঘৰ্ষ
- v. বিপদ বন্দৰত কাৰ্গো ডিচচাৰ্জ
- vi. সাধাৰণ গড় ত্যাগ
- vii. জেটিচন।

ইনষ্টিটিউট কাৰ্গো ধাৰা B, C -তকৈ বহল। C -ত আৱৰা বিপদবোৰৰ উপৰিও ই নিম্নলিখিতবোৰৰ ফলত হোৱা লোকচান বা ক্ষতিও সামৰি লয়:

- i. ভূমিকম্প, আগ্নেয়গিৰিৰ বিস্ফোৰণ আৰু বজ্ৰপাতৰ দৰে ঈশ্বৰৰ বিপদ কাৰ্য (Act of God (AOG))

- ii. আভ্যন্তরীণ পৰিবহনত দলং খহি পৰা
- iii. সাগৰীয় পৰিবহনৰ ক্ষেত্ৰত পানীৰে ভিজি যোৱা আৰু উঠোৱা নমোৱাত ক্ষতি
- iv. জাহাজত পানীৰ প্ৰৱেশ।

ইনষ্টিটিউট কাৰ্গো ধাৰা A হৈছে আটাইতকৈ বহল আৱৰণ কিয়নো ই B আৰু C -ৰ সকলো বিপদ আৰু আন যিকোনো বিপদাশংকাৰ ফলত হোৱা ক্ষয় বা ক্ষতি সামৰি লয়, নিৰ্ধাৰিত কিছুমান বৰ্জনৰ বাহিৰে যেনে:

- i. বীমাকৃতৰ ইচ্ছাকৃত আচৰণৰ ফলত হোৱা ক্ষয় বা ক্ষতি
- ii. সাধাৰণ লিকেজ, ভাঙি যোৱা, স্বাভাৱিক ক্ষয়-ক্ষতি বা ওজন/ আয়তনত সাধাৰণ হ্রাস
- iii. অপৰ্যাপ্ত পেকিং
- iv. অন্তৰ্নিহিত অপকাৰ
- v. বিলম্ব
- vi. স্বত্বাধিকাৰীৰ দেউলিয়া হোৱাৰ ফলত হোৱা লোকচান
- vii. পাৰমাণৱিক বিপদ

আভ্যন্তরীণ বায়ু আৰু সাগৰৰ সকলো ধাৰাৰ বাবে এই বৰ্জনবোৰ সচৰাচৰ হয়। কয়লা, বান্ধ তেল আৰু চাহ আদিৰ দৰে নিৰ্দিষ্ট সামগ্ৰীৰ ব্যৱসায়ৰ বাবেও পৃথক ধাৰা আছে। যুদ্ধ, ধৰ্মঘট, দাঙ্গা, অসামৰিক হুলস্থূল আৰু সন্ত্ৰাসবাদ কভাৰ কৰিবলৈ অতিৰিক্ত প্ৰিমিয়াম পৰিশোধ কৰি সামুদ্ৰিক আৱৰণ সম্প্ৰসাৰিত কৰিব পাৰি। সামুদ্ৰিক আৰু বিমান আঁচনি হৈছে বীমাৰ একমাত্ৰ শাখা যি যুদ্ধৰ বিপদৰ বিৰুদ্ধে আৱৰণ প্ৰদান কৰে।

গুৰুত্বপূৰ্ণ

সামুদ্ৰিক আঁচনিৰ অধীনত, মানক আঁচনি প্ৰপত্ৰৰ অধীনত আৰু আঁচনিখনৰ সৈতে সংলগ্ন বিভিন্ন ধাৰাৰ অধীনত আৱৰা বিপদাশংকাবোৰ বহলভাৱে তিনিটা শ্ৰেণীত পৰে:

- i. সামুদ্ৰিক বিপদ,
- ii. বহিৰ্ভূত বিপদ আৰু
- iii. যুদ্ধ, ধৰ্মঘট, দাঙ্গা, অসামৰিক হুলস্থূল আৰু সন্ত্ৰাসবাদৰ বিপদাশংকা।

b) বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ সামুদ্ৰিক আঁচনি

i. নিৰ্দিষ্ট আঁচনি

এই আঁচনিখনে এটা মাত্ৰ চালান সামৰি লয়। এইটো এটা নিৰ্দিষ্ট যাত্ৰা বা পৰিবহনৰ বাবে বৈধ। নিয়মীয়া আমদানি আৰু ৰপ্তানি বাণিজ্যত নিয়োজিত বা আভ্যন্তরীণ পৰিবহনৰ দ্বাৰা নিয়মীয়াকৈ সামগ্ৰী প্ৰেৰণ কৰা ব্যৱসায়ীসকলে মুক্ত আঁচনিৰ দৰে বিশেষ ব্যৱস্থাৰ অধীনত বীমাৰ ব্যৱস্থা কৰাটো সুবিধাজনক হ'ব।

ii. মুক্ত আঁচনি

দেশৰ ভিতৰত সামগ্ৰীৰ বহন এখন মুক্ত আঁচনিৰ অধীনত সামৰি ল'ব পাৰি। আঁচনিখন এক বছৰৰ বাবে বৈধ আৰু এই সময়ছোৱাত সকলো চালানকৃত সামগ্ৰী বীমাকৃতই বীমাকৰ্তাক তেওঁলোকৰ মাজত হোৱা সন্মতি অনুযায়ী এক পাঞ্চিক, মাহিলী বা তিনিমহীয়া আধাৰত ঘোষণা কৰিব লাগিব।

iii. মুকলি আৱৰণ

মুকলি আৱৰণটো হৈছে এক বছৰৰ বাবে এক চুক্তি যি বীমাকৃতক বৃহৎ সংখ্যক চালান/প্ৰেৰণ আৱৰিবলৈ নিৰন্তৰ সুৰক্ষা প্ৰদান কৰে। সামগ্ৰীৰ প্ৰিমিয়াম বীমাকৃতৰ দ্বাৰা ৰক্ষণাবেক্ষণ কৰা সংশ্লিষ্ট নগদ জমা একাউন্টৰ পৰা মিলাই লোৱা হ'ব। নিৰন্তৰ বাণিজ্য থকা ডাঙৰ ৰপ্তানিকৰ্তা আৰু আমদানিকৰ্তাসকলক মুকলি আৱৰণ জাৰী কৰা হয়

মুকলি আৱৰণবোৰে এক বছৰৰ বাবে সামুদ্ৰিক প্ৰেৰণৰ লেনদেনৰ বাবে আৱৰণৰ চৰ্তাৱলী আৰু প্ৰিমিয়ামৰ হাৰ নিৰ্ধাৰণ কৰে। মুকলি আৱৰণটো এটা আঁচনি নহয় আৰু ইয়াত মোহৰ লগোৱা নহয়। উপযুক্ত মূল্যৰ বাবে যথাযথভাৱে মোহৰ লগোৱা প্ৰতিটো ঘোষণাৰ বাবে বীমাৰ প্ৰমাণপত্ৰ জাৰী কৰা হয়।

iv. শুল্ক আৰু বৰ্ধিত মূল্য বীমা

এই আঁচনিবোৰে অতিৰিক্ত বীমা প্ৰদান কৰে যদি শুল্ক পৰিশোধৰ বাবে বা অৱতৰণৰ তাৰিখত গন্তব্যস্থানত সামগ্ৰীৰ বজাৰ মূল্য বৃদ্ধিৰ বাবে কাৰ্গোৰ মূল্য বৃদ্ধি কৰা হয়।

2. মেৰিন হাল বীমা

'হাল' শব্দটোৱে জাহাজ বা অন্যান্য জল পৰিবহন জাহাজৰ শৰীৰক বুজায়।

বিভিন্ন দেশত প্ৰযোজ্য আন্তৰ্জাতিক ধাৰা অনুসৰি সামুদ্ৰিক হাল বীমা কৰা হয়। সামুদ্ৰিক হাল আৱৰণবোৰ মূলতঃ দুটা প্ৰকাৰৰ:

- এটা নিৰ্দিষ্ট যাত্ৰা আৱৰণ কৰা: ইয়াত ব্যৱহৃত ধাৰাবোৰৰ সংহতিক ইনষ্টিটিউট ভৱেজ ক্লাজ (Institute Voyage Clauses) বুলি কোৱা হয়
- এটা ম্যাদ আৱৰণ কৰা: সাধাৰণতে এবছৰ। ইয়াত ব্যৱহৃত ধাৰাসমূহৰ সংহতিক ইনষ্টিটিউট সময় ধাৰা বুলি কোৱা হয় (Institute Time Clause)
- যুদ্ধৰ বিপদাশংকা বোৰ বিশেষ নিয়মৰ দ্বাৰা নিয়ন্ত্ৰিত হয় আৰু সংগ্ৰহ কৰা প্ৰিমিয়ামবোৰ কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰক জমা কৰা হ'ব।

তথ্য

হাল বীমাত নিম্নলিখিত বীমাবোৰো অন্তৰ্ভুক্ত থাকে:

- আন্তৰ্জাতিক জাহাজ যেনে বাৰ্জচ, লঞ্চ, যাত্ৰীবাহী জাহাজ (barges, launches, passenger vessels) ইত্যাদি।
- ডেজাৰ (পানীৰ খননকাৰী) (যান্ত্ৰিক বা যান্ত্ৰিক নোহোৱা)

- iii. মাছ ধৰা জাহাজ (যান্ত্ৰিক বা যান্ত্ৰিক নোহোৱা)
- iv. বাণিজ্যিক জাহাজ (যান্ত্ৰিক বা যান্ত্ৰিক নোহোৱা)
- v. জাহাজলৈ উঠা নমা ৰাস্তা আৰু জাহাজ ঘাট
- vi. নিৰ্মাণৰ সময়ত জাহাজসমূহ

জাহাজৰ গৰাকীৰ কেৱল জাহাজতে নহয়, বীমাৰ ম্যাদৰ সময়ত উপাৰ্জন কৰিব লগা মালবাহী সামগ্ৰীৰ পৰিবহনৰ ব্যয়ৰ প্ৰতিও বীমাযোগ্য আগ্ৰহ আছে। মাল পৰিবহনৰ উপৰিও জাহাজৰ মালিকে জাহাজখন উপযোগী কৰি তোলাৰ খৰচ কৰা পৰিমাণৰ প্ৰতিও বীমাযোগ্য আগ্ৰহ আছে, যাৰ ভিতৰত আছে খোৱা সামগ্ৰী আৰু সংৰক্ষণৰ ব্যৱস্থা। এই ব্যয়বোৰক বিতৰণ বুলি কোৱা হয় আৰু এক সময়ৰ বাবে হাল আঁচনিৰ সৈতে একেলগে বীমা কৰা হয়।

গুৰুত্বপূৰ্ণ

বিমান বীমা: বিমানৰ বাবেও এক সামগ্ৰিক আঁচনি উপলব্ধ যি বিমানখনৰ ক্ষয় বা ক্ষতি আৱৰ্ণে আৰু লগতে তৃতীয় পক্ষ আৰু যাত্ৰীসকলৰ বাবে বিমানৰ পৰিচালনাৰ ফলত উদ্ভৱ হোৱা আইনী দায়বদ্ধতা আৱৰ্ণে।

নিজকে পৰীক্ষা কৰক 10

বীমাৰ কোনটো শাখাই যুদ্ধৰ বিপদৰ বিৰুদ্ধে আৱৰণ আগবঢ়ায়?

- I. সামুদ্ৰিক আঁচনি
- II. বিমান পৰিবহন আঁচনি
- III. ওপৰৰ দুয়োটা
- IV. ওপৰৰ এটাও নহয়

K. দায়বদ্ধতা আঁচনিসমূহ

এজন ব্যক্তি যিমনেই সাৱধান নহওঁক, দুৰ্ঘটনা সম্পূৰ্ণৰূপে পৰিহাৰ কৰিব নোৱাৰি। ইয়াৰ ফলত নিজৰ আঘাত হ'ব পাৰে আৰু নিজৰ সম্পত্তি ক্ষতি হ'ব পাৰে আৰু লগতে একে সময়তে তৃতীয় পক্ষৰ আঘাত আৰু তেওঁলোকৰ সম্পত্তিৰ ক্ষতি হ'ব পাৰে। এনেদৰে প্ৰভাৱিত ব্যক্তিসকলে এনে লোকচানৰ বাবে ক্ষতিপূৰণ দাবী কৰিব।

নিৰ্মাণ আৰু বিক্ৰী কৰা সামগ্ৰীৰ ক্ৰটিৰ ফলতো দায়বদ্ধতা উদ্ভৱ হ'ব পাৰে, ধৰা হওঁক চকলেট বা ঔষধ, যাৰ ফলত গ্ৰাহকৰ ক্ষতি হ'ব পাৰে। একেদৰে, ৰোগী এজনৰ ভুল ৰোগ নিৰ্ণয়/চিকিৎসাৰ পৰা বা তেওঁৰ মৰ্কেলৰ বাবে এজন উকীলে অনুপযুক্তভাৱে নিয়ন্ত্ৰণ কৰা গোচৰৰ পৰা দায়বদ্ধতা উদ্ভৱ হ'ব পাৰে।

এনে সকলো ক্ষেত্ৰত, য'ত তৃতীয় পক্ষ, উপভোক্তা বা ৰোগীয়ে কথিত ভুল কামৰ বাবে ক্ষতিপূৰণ দাবী কৰিব, ই ক্ষতিপূৰণ পৰিশোধ বা, দাবীকৰ্তাসকলৰ দ্বাৰা দাখিল কৰা গোচৰবোৰ ৰক্ষা কৰাৰ বাবে ব্যয়ৰ প্ৰয়োজনীয়তা উত্থাপন কৰিব। আন কথাত ইয়াত পৰিশোধ কৰাৰ দায়বদ্ধতাৰ পৰা উদ্ভৱ হোৱা বিত্তীয় লোকচান হৈছে। এনে দায়বদ্ধতাৰ অস্তিত্ব আৰু পৰিশোধ কৰিব লগা ক্ষতিপূৰণৰ পৰিমাণ এখন অসামৰিক আদালতে নিৰ্ণয় কৰিব যি কথিত অৱহেলা/প্ৰৱৰ্ত্তনাৰ দিশটোলৈ যাব। দায়বদ্ধতা বীমা আঁচনিৰে এনে দায়বদ্ধতাৰ আৱৰণ প্ৰদান কৰে। আমি কিছুমান দায়বদ্ধতা আঁচনি চাওঁ আহক।

বিধিবদ্ধ দায়বদ্ধতা

কিছুমান আইন বা ধাৰা আছে যিয়ে ক্ষতিপূৰণ পৰিশোধৰ ব্যৱস্থা কৰে। আইনবোৰ হৈছে:

- ✓ ৰাজহুৱা দায়বদ্ধতা বীমা আইন, 1991 আৰু
- ✓ কৰ্মচাৰী ক্ষতিপূৰণ আইন 1923 সংশোধন কৰা হৈছে 2010 চনত।

এনে দায়বদ্ধতাৰ ক্ষেত্ৰত সুৰক্ষাৰ বাবে বীমা আঁচনি উপলব্ধ। আহক আমি তেওঁলোকৰ কিছুমানলৈ চাওঁ।

1. বাধ্যতামূলক ৰাজহুৱা দায়বদ্ধতা আঁচনি

ৰাজহুৱা দায়বদ্ধতা বীমা আইন, 1991-এ এজন লোকে বিপদজনক পদাৰ্থ সঞ্চালনৰ সময়ত যদি তৃতীয় পক্ষ আঘাতপ্ৰাপ্ত হয় বা তেওঁৰ সম্পত্তি ক্ষতিগ্ৰস্ত হয় তেনেহ'লে লোকসকলৰ ওপৰত দোষাৰ্পনবিহীন দায়বদ্ধতা আৰোপ কৰে। বিপদজনক পদাৰ্থৰ নাম আৰু প্ৰতিটোৰ পৰিমাণ 'আইন'ত তালিকাভুক্ত কৰা হৈছে। প্ৰতিজন ব্যক্তিক পৰিশোধ কৰিব লগা ক্ষতিপূৰণৰ পৰিমাণ তলত দেখুওৱাৰ দৰে নিৰ্ধাৰণ কৰা হৈছে।

পৰিশোধ যোগ্য ক্ষতিপূৰণ

মাৰাত্মক দুৰ্ঘটনা	25,000 টকা
স্থায়ী সম্পূৰ্ণ বিকলাঙ্গতা	25,000 টকা
স্থায়ী আংশিক বিকলাঙ্গতা	% বিকলাঙ্গতাৰ ওপৰত আধাৰিত কৰি 25,000 টকাৰ %
অস্থায়ী আংশিক বিকলাঙ্গতা	প্ৰতি মাহে 1000 টকা, সৰ্বাধিক 3 মাহ
প্ৰকৃত চিকিৎসা ব্যয়	সৰ্বাধিক 12,500 টকালৈকে
সম্পত্তিৰ প্ৰকৃত ক্ষতি	6,000 টকা

প্ৰিমিয়ামটো AOA (Any One Accident) (যিকোনো এটা দুৰ্ঘটনা) সীমা আৰু গ্ৰাহকৰ টাৰ্ণঅ'ভাৰৰ ওপৰত আধাৰিত। এই আঁচনিখনৰ এটা বিশেষ বিশেষত্ব হ'ল বীমাকৃতই পৰিৱেশ সাহায্য পুঁজিলৈ অৱদান হিচাপে প্ৰিমিয়ামৰ সমান পৰিমাণ বাধ্যতামূলকভাৱে পৰিশোধ কৰিব লাগিব। যদি বৃহৎ সংখ্যক তৃতীয় পক্ষ প্ৰভাৱিত হয় আৰু পৰিশোধ কৰিবলগা মুঠ সকাহৰ পৰিমাণ AOA (Any One Accident) সীমা অতিক্ৰম কৰে, তেন্তে বাকী পৰিমাণ পুঁজিয়ে পৰিশোধ কৰিব।

2. ৰাজহুৱা দায়বদ্ধতা আঁচনি (ঔদ্যোগিক/ বিনা-ঔদ্যোগিক বিপদাশংকা)

এই প্ৰকাৰৰ আঁচনিৰে বীমাকৃতৰ দোষ/ অৱহেলাৰ ফলত তৃতীয় পক্ষৰ ব্যক্তিগত আঘাত বা সম্পত্তি ক্ষয় হোৱাৰ [TPPI OR TPPD] বাবে উদ্ভৱ হোৱা দায়বদ্ধতা আৱৰণ কৰে।

ঔদ্যোগিক বিপদাশংকাৰ লগতে হোটেল, চিনেমা হল, প্ৰেক্ষাগৃহ, আৱাসিক চৌহদ, কাৰ্যালয়, ষ্টেডিয়াম, গুদাম আৰু দোকানবোৰ প্ৰভাৱিত কৰা অনা-ঔদ্যোগিক বিপদাশংকাবোৰ সামৰি লোৱাৰ বাবে পৃথক আঁচনি আছে। ই TPPI/ TPPD. ৰ সন্দৰ্ভত ভাৰতীয় আইন অনুসৰি দাবীকৰ্তাৰ ব্যয়, মাচুল আৰু ব্যয় সহ ক্ষতিপূৰণ পৰিশোধ কৰাৰ আইনী দায়বদ্ধতা সামৰি লয়।

আঁচনিখনে সামৰি নলয়:

- সামগ্ৰীৰ দায়বদ্ধতা
- প্ৰদূষণ দায়বদ্ধতা
- পৰিবহন আৰু
- কৰ্মী/কৰ্মচাৰীৰ আঘাত

3. সামগ্ৰী দায়বদ্ধতা আঁচনি (Products Liability Policy)

সামগ্ৰীৰ দায়বদ্ধতা বীমাৰ চাহিদা বিভিন্ন ধৰণৰ সামগ্ৰীৰ বাবে উদ্ভৱ হৈছে (যেনে টেমাৰ খাদ্য সামগ্ৰী, এৰেটেড(বায়ুযুক্ত) পানী, ঔষধ আৰু বেজী, বৈদ্যুতিক সঁজুলি, যান্ত্ৰিক সঁজুলি, ৰাসায়নিক পদাৰ্থ ইত্যাদি) যিবোৰ আজিকালি উৎপাদন কৰা আৰু ৰাইজক বিক্ৰী কৰা হয়। যদি সামগ্ৰীৰ ত্ৰুটিৰ ফলত মৃত্যু, শাৰীৰিক আঘাত বা ৰোগ হয় বা আনকি তৃতীয় পক্ষৰ সম্পত্তিৰ ক্ষতি হয়, ইয়াত দাবী এটা উদ্ভৱ হ'ব পাৰে। সামগ্ৰী দায়বদ্ধতা আঁচনিৰে বীমাকৃতৰ এই দায়বদ্ধতা সামৰি লয়।

আৱৰণটো ৰপ্তানিৰ লগতে ঘৰুৱা বিক্ৰীৰ বাবেও উপলব্ধ।

4. লিষ্ট (তৃতীয় পক্ষ) দায়বদ্ধতা বীমা

আঁচনিখনে লিষ্টৰ ব্যৱহাৰ আৰু পৰিচালনাৰ ফলত উদ্ভৱ হোৱা দায়বদ্ধতাৰ ক্ষেত্ৰত ভৱনৰ মালিকসকলক ক্ষতিপূৰণ প্ৰদান কৰে। ই এইবোৰৰ বাবে আইনী দায়বদ্ধতা সামৰি লয়:

- যিকোনো ব্যক্তিৰ মৃত্যু/ শাৰীৰিক আঘাত (বীমাকৃতৰ কৰ্মচাৰীৰ বাহিৰে)
- সম্পত্তিৰ ক্ষতি (বীমাকৃতৰ নিজৰ বা কৰ্মচাৰীৰ সম্পত্তি বাদ দি)

প্ৰিমিয়ামৰ হাৰ ক্ষতিপূৰণৰ সীমা, যিকোনো এজন ব্যক্তি, যিকোনো এটা দুৰ্ঘটনা আৰু যিকোনো এটা বছৰৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে।

5. পেছাদাৰী দায়বদ্ধতা

পেছাদাৰী ক্ষতিপূৰণবোৰ পেছাদাৰী লোকসকলক তেওঁলোকৰ পেছাদাৰী কৰ্তব্য সম্পাদনত অৱহেলাৰ ফলত উদ্ভৱ হোৱা ক্ষতিপূৰণ পৰিশোধ কৰাৰ বাবে তেওঁলোকৰ আইনী দায়বদ্ধতাৰ

বিৰুদ্ধে বীমা সুৰক্ষা প্ৰদান কৰাৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। চিকিৎসালয়ৰ চিকিৎসক, অভিযন্তা, স্বপতিবিদ; চাৰ্টাৰ্ড একাউণ্টেণ্ট, বিত্তীয় পৰামৰ্শদাতা, উকীল, বীমা দালালৰ বাবে এনে আৱৰণ উপলব্ধ।

6. পৰিচালক আৰু বিষয়াৰ দায়বদ্ধতা আঁচনি

এটা কোম্পানীৰ পৰিচালক আৰু বিষয়াসকলে বিশ্বাস আৰু দায়িত্বৰ পদত অধিষ্ঠিত। তেওঁলোকে কোম্পানীৰ কামবোৰৰ তহাৰধান আৰু ব্যৱস্থাপনাৰ সময়ত কোম্পানীৰ শ্বেয়াৰধাৰক, কৰ্মচাৰী, ঋণদাতা আৰু অন্যান্য অংশীদাৰসকলৰ প্ৰতি কৰা অন্যায়ে কামৰ বাবে ক্ষতিপূৰণ পৰিশোধ কৰিবলৈ দায়বদ্ধ হ'ব পাৰে। এনে দায়বদ্ধতা সামৰি লোৱাৰ বাবে এটা আঁচনি প্ৰস্তুত কৰা হৈছে আৰু তেওঁলোকৰ সকলো পৰিচালকক সামৰি কোম্পানীটোক জাৰী কৰা হৈছে।

7. কৰ্মচাৰীৰ ক্ষতিপূৰণ বীমা

এই আঁচনিখনে বীমাকৃতক তেওঁৰ চাকৰিৰ পৰা আৰু চাকৰিত থকা কালত উদ্ভৱ হোৱা দুৰ্ঘটনাৰ দ্বাৰা ব্যক্তিগত আঘাত বা ৰোগৰ বাবে তেওঁৰ কৰ্মচাৰীসকলক ক্ষতিপূৰণ পৰিশোধ কৰাৰ আইনী দায়বদ্ধতাৰ সন্দৰ্ভত ক্ষতিপূৰণ প্ৰদান কৰে। ইয়াক কৰ্মীৰ ক্ষতিপূৰণ বীমা বুলিও কোৱা হয়।

বজাৰত দুটা প্ৰকাৰৰ বীমা প্ৰচলিত।

- a) **তালিকা A:** কৰ্মচাৰী ক্ষতিপূৰণ আইন, 1923, (কৰ্মীৰ ক্ষতিপূৰণ আইন, 1923), মাৰাষ্ট্ৰক দুৰ্ঘটনা আইন, 1855 আৰু উমৈহতীয়া আইনৰ অধীনত কৰ্মচাৰীসকলৰ দুৰ্ঘটনাৰ বাবে আইনী দায়বদ্ধতাৰ বিৰুদ্ধে ক্ষতিপূৰণ।
- b) **তালিকা B:** মাৰাষ্ট্ৰক দুৰ্ঘটনা আইন, 1855 আৰু উমৈহতীয়া আইনৰ অধীনত আইনী দায়বদ্ধতাৰ বিৰুদ্ধে ক্ষতিপূৰণ।

প্ৰস্তাৱ প্ৰপত্ৰত ঘোষণা কৰা অনুসৰি কৰ্মচাৰীসকলৰ আনুমানিক মজুৰিৰ ওপৰত প্ৰিমিয়ামৰ হাৰ প্ৰয়োগ কৰা হয়।

আঁচনিখন সম্প্ৰসাৰিত কৰি আৱৰণ কৰিব পাৰে:

- i. কৰ্মচাৰীৰ আঘাতৰ চিকিৎসাৰ বাবে বীমাকৃতৰ দ্বাৰা হোৱা চিকিৎসা আৰু চিকিৎসালয়ৰ ব্যয়, নিৰ্দিষ্ট পৰিমাণলৈকে
- ii. আইনত তালিকাভুক্ত বৃত্তিগত ৰোগৰ দায়বদ্ধতা
- iii. ঠিকাদাৰৰ কৰ্মচাৰীৰ প্ৰতি দায়বদ্ধতা

নিজকে পৰীক্ষা কৰক 11

ৰাজহুৱা দায়বদ্ধতা বীমা অধিনিয়ম, 1991-ৰ অধীনত, অ-মাৰাষ্ট্ৰক দুৰ্ঘটনাৰ বাবে প্ৰকৃত চিকিৎসা ব্যয়ৰ বাবে ক্ষতিপূৰণ কিমান পৰিশোধ কৰিব লাগে?

- I. 6,250 টকা
  - II. 12,500 টকা
  - III. 25,000 টকা
  - IV. 50,000 টকা
-

নিজকে পরীক্ষা কৰাৰ উত্তৰ

- উত্তৰ 1 - সঠিক বিকল্পটো হৈছে III.
  - উত্তৰ 2 - সঠিক বিকল্পটো হৈছে I.
  - উত্তৰ 3 - সঠিক বিকল্পটো হৈছে IV.
  - উত্তৰ 4 - সঠিক বিকল্পটো হৈছে II.
  - উত্তৰ 5 - সঠিক বিকল্পটো হৈছে I.
  - উত্তৰ 6 - সঠিক বিকল্পটো হৈছে IV.
  - উত্তৰ 7 - সঠিক বিকল্পটো হৈছে III.
  - উত্তৰ 8 - সঠিক বিকল্পটো হৈছে II.
  - উত্তৰ 9 - সঠিক বিকল্পটো হৈছে II.
  - উত্তৰ 10 - সঠিক বিকল্পটো হৈছে III.
  - উত্তৰ 11 - সঠিক বিকল্পটো হৈছে II.
-

অধ্যায় G-05

সাধাৰণ বীমা দাবী

অধ্যায় পৰিচয়

যিকোনো বীমা চুক্তিৰ মূলত আছে আৰম্ভণিতে দিয়া প্ৰতিশ্ৰুতি অৰ্থাৎ লোকচানৰ ক্ষেত্ৰত বীমাকৃতক ক্ষতিপূৰণ দিয়া। এই অধ্যায়ত অন্তৰ্ভুক্ত প্ৰক্ৰিয়া আৰু নথিপত্ৰৰ বিষয়ে কোৱা হৈছে, ক্ষতি হোৱা সময়ৰ পৰা, দাবী নিষ্পত্তিৰ সমগ্ৰ প্ৰক্ৰিয়াটো বুজি পোৱাত সহজ কৰি তোলে। ই বীমাকৃত বা বীমাকৰ্তাৰ দ্বাৰা বিতৰ্কিত দাবীৰ ক্ষেত্ৰত মোকাবিলা কৰাৰ পদ্ধতিও ব্যাখ্যা কৰে।

শিকাৰ ফলাফল

- A. দাবী নিষ্পত্তি প্ৰক্ৰিয়া
- B. জৰীপকৰ্তা আৰু লোকচান মূল্যায়নকাৰীৰ ভূমিকা

এই অধ্যায়টো অধ্যয়ন কৰাৰ পিছত, আপুনি এইবোৰ কৰিবলৈ সক্ষম হ'ব:

1. দাবী নিষ্পত্তি কাৰ্যৰ গুৰুত্বৰ ওপৰত বিতৰ্ক কৰা
2. লোকচানৰ বিষয়ে অৱগত কৰাৰ প্ৰক্ৰিয়াবোৰ বৰ্ণনা কৰা
3. দাবী অনুসন্ধান আৰু মূল্যাংকন মূল্যায়ন কৰা
4. জৰীপকৰ্তা আৰু লোকচান মূল্যায়নকাৰীসকলৰ গুৰুত্ব বৰ্ণনা কৰা
5. দাবী প্ৰপত্ৰৰ সমলবোৰ বৰ্ণনা কৰা
6. দাবীৰ সমন্বয় আৰু নিষ্পত্তি নিৰ্ধাৰণ কৰা

A. দাবী নিষ্পত্তি প্ৰক্ৰিয়া

1. দাবী নিষ্পত্তি কৰাৰ গুৰুত্ব

বীমা কোম্পানী এটাৰ আটাইতকৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ কাম হৈছে লোকচানৰ ঘটনা সংঘটিত হোৱাৰ ওপৰত আঁচনিধাৰকসকলৰ দাবী নিষ্পত্তি কৰা। বীমাকৰ্তাই আঁচনিধাৰকক পৰিশোধ কৰা বা তৃতীয় পক্ষৰ দ্বাৰা বীমাকৃতৰ বিৰুদ্ধে কৰা দাবী পৰিশোধ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত তৎক্ষণাত, ন্যায্য আৰু ন্যায্যসঙ্গত সেৱা প্ৰদান কৰি এই প্ৰতিশ্ৰুতি পূৰণ কৰে।

এটা অনা-জীৱন বীমা কোম্পানীৰ বোৰ্ড কোঠাত শিলালিপি আছিল "যদি আপুনি পাৰে পৰিশোধ কৰক; যদি কৰিবই লাগিব প্ৰত্যখ্যান কৰক"। সেয়া হৈছে মহৎ বীমা ব্যৱসায়ৰ মৰ্য্যদা।

দাবীবোৰ পেছাদাৰীভাৱে নিষ্পত্তি কৰাটো বীমা কোম্পানী এটাৰ বাবে আটাইতকৈ ডাঙৰ বিজ্ঞাপন বুলি গণ্য কৰা হয়।

a) শীঘ্ৰতা (Promptness)

বীমাকৃত এজন কৰ্পোৰেট গ্ৰাহক হওঁক বা এজন ব্যক্তি হওঁক বা লোকচানৰ আকাৰ ডাঙৰ বা সৰু হওক দাবীৰ শীঘ্ৰ নিষ্পত্তি গুৰুত্বপূৰ্ণ। এইটো বুজিব লাগিব যে ক্ষতিৰ পিছত বীমাকৃতক যিমান সম্ভৱ সোনকালে বীমা ক্ষতিপূৰণৰ প্ৰয়োজন।

যদি তেওঁ তৎক্ষণাত টকা পায়, ই তেওঁৰ বাবে সৰ্বাধিক ব্যৱহাৰযোগ্য। বীমাকৃতক আটাইতকৈ বেছি প্ৰয়োজনীয় সময়ত - লোকচানৰ পিছত যিমান সম্ভৱ সোনকালে - দাবীৰ পৰিমাণ পৰিশোধ কৰাটো বীমা কোম্পানীৰ কৰ্তব্য।

b) পেছাদাৰীত্ব (Professionalism)

বীমা বিষয়াসকলে ইয়াৰ গুণাগুণৰ ওপৰত প্ৰতিটো দাবী বিবেচনা কৰে আৰু নিম্নলিখিত প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ দিব পৰা সকলো নথিপত্ৰ পৰীক্ষা নকৰাকৈ দাবীটো অগ্ৰাহ্য কৰিবলৈ প্ৰত্যখ্যান মূলক বা পূৰ্ব-ধাৰণা প্ৰয়োগ নকৰে।

- i. ক্ষতিটো সঁচাকৈয়ে ঘটিছিল নেকি?
- ii. যদি হয়, লোকচান কৰা ঘটনাটোৱে সঁচাকৈয়ে ক্ষতি সাধন কৰিছিল নেকি?
- iii. এই ঘটনাৰ পৰা ক্ষতিৰ পৰিমাণ।
- iv. লোকচানৰ কাৰণ কি আছিল?
- v. লোকচানটো আঁচনিখনৰ অধীনত আৱৰা হৈছিল নেকি?

vi. চুক্তি/ আঁচনিৰ চৰ্তাৱলী অনুসৰি দাবীটো পৰিশোধ যোগ্য নেকি?

vii. যদি হয়, কিমান পৰিশোধ কৰিব লাগে?

এই সকলোবোৰ প্ৰশ্নৰ উত্তৰ বীমা কোম্পানীয়ে বিচাৰি উলিয়াব লাগিব।

দাবীবোৰ প্ৰক্ৰিয়াকৰণ কৰাটো এক গুৰুত্বপূৰ্ণ কাৰ্যকলাপ। আঁচনিখনৰ অধীনত 'পৰিশোধ যোগ্য' সকলো দাবী তৎক্ষণাত পৰিশোধ কৰা আৰু পৰিশোধ কৰিব নোৱাৰা দাবীবোৰ পৰিশোধ নকৰাটো নিশ্চিত কৰিবলৈ কোম্পানীয়ে সকলো দাবী প্ৰপত্ৰ, নিয়ম আৰু প্ৰক্ৰিয়া সতৰ্কতাৰে প্ৰস্তুত কৰিছে।

এজেন্টজনে, বীমাকৃতৰ সৈতে পৰিচিত কোম্পানীৰ প্ৰতিনিধি হোৱাৰ বাবে, নিশ্চিত কৰিব লাগিব যে সকলো প্ৰাসঙ্গিক প্ৰপত্ৰ সঠিক তথ্যৰে সঠিকভাৱে পূৰণ কৰা হয়, লোকচান প্ৰমাণিত কৰা সকলো নথিপত্ৰ সংলগ্ন কৰা হয় আৰু সকলো নিৰ্ধাৰিত প্ৰক্ৰিয়া সময়মতে অনুসৰণ কৰা হয় আৰু কোম্পানীৰ ওচৰত যথাযথভাৱে দাখিল কৰা হয়। লোকচানৰ সময়ত এজেন্টজনৰ ভূমিকা ইতিমধ্যে আলোচনা কৰা হৈছে।

2. ক্ষতিৰ খবৰ বা জাননী

আঁচনিৰ চৰ্তাৱলীয়ে প্ৰদান কৰে যে লোকচানটো তৎক্ষণাত বীমাকৰ্তাক অৱগত কৰা হ'ব। তাৎক্ষণিক জাননী এখনৰ উদ্দেশ্য হৈছে বীমাকৰ্তাক ইয়াৰ প্ৰাৰম্ভিক পৰ্যায়ত লোকচানৰ অনুসন্ধান কৰিবলৈ অনুমতি দিয়া। বিলম্বৰ ফলত লোকচান সম্পৰ্কীয় মূল্যবান তথ্য হেৰুৱাব পাৰে। ই বীমাকৰ্তাক লোকচান হ্ৰাস কৰিবলৈ আৰু উদ্ধাৰ কৰা সামগ্ৰী সুৰক্ষিত কৰাৰ বাবে পদক্ষেপ ল'বলৈ ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰাৰ পৰামৰ্শ দিবলৈ সক্ষম কৰিব। লোকচানৰ জাননী যিমান সন্মত সোনকালে দিব লাগিব।

এই প্ৰাৰম্ভিক পৰীক্ষা/পৰীক্ষাবোৰৰ পিছত, দাবীটো এটা নম্বৰ আৱণ্টন কৰা হয় আৰু দাবী পঞ্জীত প্ৰবিষ্ট কৰা হয়, আঁচনি নম্বৰ, বীমাকৃতৰ নাম, লোকচানৰ পৰিমাণৰ আকলন, লোকচানৰ তাৰিখ আদি বিৱৰণৰ সৈতে। দাবীটো এতিয়া প্ৰক্ৰিয়া কৰিবলৈ সাজু।

কিছুমান প্ৰকাৰৰ আঁচনিৰ অধীনত (যেনে চুৰি) এখন জাননী আৱক্ষী কৰ্তৃপক্ষকো দিব লাগিব। কাৰ্গো ৰেল পৰিবহন আঁচনিৰ অধীনত, ৰেলৱেত জাননী প্ৰদান কৰিব লাগিব।

3. অনুসন্ধান আৰু মূল্যায়ন

a) অৱলোকন

বীমাকৃতৰ পৰা দাবী প্ৰপত্ৰ প্ৰাপ্ত কৰাৰ পিছত, বীমাকৰ্তাই লোকচানৰ অনুসন্ধান আৰু মূল্যায়নৰ বিষয়ে সিদ্ধান্ত লয়। যদি দাবীৰ পৰিমাণ কম হয়, লোকচানৰ কাৰণ আৰু পৰিমাণ নিৰ্ধাৰণ কৰাৰ বাবে বীমাকৰ্তাৰ এজন বিষয়াৰ দ্বাৰা অনুসন্ধান কৰা হয়।

অন্যান্য দাবীৰ অনুসন্ধান স্বতন্ত্ৰ অনুষ্ঠাপ্ৰাপ্ত পেছাদাৰী জৰীপকৰ্তাসকলক অৰ্পণ কৰা হয় যিসকল লোকচান মূল্যায়নৰ বিশেষজ্ঞ। স্বতন্ত্ৰ জৰীপকৰ্তাৰ দ্বাৰা লোকচানৰ মূল্যায়ন এই সিদ্ধান্তৰ ওপৰত আধাৰিত যে যিহেতু বীমাকৰ্তা আৰু বীমাকৃত উভয়েই আগ্ৰহী পক্ষ, যিকোনো

বিবাদৰ ক্ষেত্ৰত এজন স্বতন্ত্ৰ পেছাদাৰী ব্যক্তিৰ পক্ষপাতহীন মতামত দুয়োপক্ষৰ বাবে আৰু লগতে আদালতৰ বাবে গ্ৰহণযোগ্য হ'ব লাগে।

b) দাবী মূল্যায়ন

জুই লগাৰ ক্ষেত্ৰত, সমৰ্থনকাৰী নথিপত্ৰৰ সৈতে জৰীপ প্ৰতিবেদনৰ আধাৰত দাবী মূল্যায়ন কৰা হয়। য'ত প্ৰয়োজন হয় আৰক্ষীৰ প্ৰতিবেদন/ অগ্নি নিৰ্বাপক বাহিনীৰ প্ৰতিবেদন, অনুসন্ধানকাৰীৰ প্ৰতিবেদনও প্ৰাপ্ত কৰা হয়। ব্যক্তিগত দুৰ্ঘটনাৰ দাবীৰ বাবে, বীমাকৃতই দুৰ্ঘটনাৰ কাৰণ বা ৰোগৰ প্ৰকৃতি, আৰু বিকলাঙ্গতাৰ ম্যাদ নিৰ্ধাৰণ কৰি উপস্থিত চিকিৎসকৰ পৰা প্ৰতিবেদন দাখিল কৰিব লাগিব।

আঁচনিৰ চৰ্তাৱলীৰ অধীনত, বীমাকৰ্তাই এক স্বতন্ত্ৰ চিকিৎসা পৰীক্ষাৰ ব্যৱস্থা কৰাৰ অধিকাৰ সংৰক্ষিত ৰাখে। "কৰ্মীসকলৰ ক্ষতিপূৰণ" দাবীৰ সমৰ্থনত চিকিৎসা প্ৰমাণৰ প্ৰয়োজন। পশু চিকিৎসা চিকিৎসকৰ প্ৰতিবেদনৰ আধাৰত পশুধন আৰু গৰুৰ দাবী মূল্যায়ন কৰা হয়।

তথ্য

লোকচান বা ক্ষতিৰ বিষয়ে অৱগত হোৱাৰ পিছত বীমাকৰ্তাসকলে পৰীক্ষা কৰে যে:

1. লোকচান বা ক্ষতি হোৱাৰ তাৰিখত বীমা আঁচনি বলবৎ আছেনে
2. ক্ষয় বা ক্ষতি বীমাকৃত বিপদৰ ফলত হয়নে
3. লোকচানৰ দ্বাৰা প্ৰভাৱিত সম্পত্তি (বীমাৰ বিষয়বস্তু) আঁচনিখনৰ অধীনত বীমা কৰা সম্পত্তিৰ সৈতে একে।
4. পলম নকৰাকৈ লোকচানৰ জাননী প্ৰাপ্ত হৈছে।

মৃত্যু আৰু ব্যক্তিগত আঘাতৰ সৈতে জড়িত মটৰ তৃতীয় পক্ষৰ দাবীবোৰ চিকিৎসকৰ প্ৰতিবেদনৰ আধাৰত মূল্যায়ন কৰা হয়। এই দাবীবোৰ মটৰ দুৰ্ঘটনা দাবী ন্যায়াধিকৰণৰ দ্বাৰা নিষ্পত্তি কৰা হয় আৰু পৰিশোধ কৰিব লগা পৰিমাণ দাবীকৰ্তাৰ বয়স আৰু উপাৰ্জনৰ দৰে কাৰকৰ দ্বাৰা নিৰ্ধাৰণ কৰা হয়।

তৃতীয় পক্ষৰ সম্পত্তিৰ ক্ষতিৰ সৈতে জড়িত দাবীবোৰ এক জৰীপ প্ৰতিবেদনৰ আধাৰত মূল্যায়ন কৰা হয়।

- ✓ জৰীপকৰ্তাৰ প্ৰতিবেদনৰ আধাৰত মটৰৰ নিজৰ ক্ষতিৰ দাবী মূল্যায়ন কৰা হয়।
- ✓ তৃতীয় পক্ষৰ ক্ষতি জড়িত থাকিলে আৰক্ষীৰ প্ৰতিবেদনৰ প্ৰয়োজন হ'ব পাৰে।

তথ্য

অনুসন্ধান লোকচানৰ মূল্যাংকনতকৈ পৃথক। দাবী যাতে বৈধ হয় সেইটো নিশ্চিত কৰিবলৈ আৰু বীমামোগ্য আগ্ৰহৰ অনুপস্থিতি, সামগ্ৰিক তথ্য লুকুওৱা বা ভুল প্ৰদৰ্শন, ইচ্ছাকৃতভাৱে

লোকচান সৃষ্টি কৰা আদিৰ দৰে সন্দেহবোৰ আঁতৰাবলৈ আৰু গুৰুত্বপূৰ্ণ বিৱৰণবোৰ প্ৰমাণিত কৰিবলৈ অনুসন্ধান কৰা হয়।

বীমা জৰীপকৰ্তাসকলে অনুসন্ধানৰ কামও হাতত লয়। যদি এজন জৰীপকৰ্তাই যিমান সম্ভৱ সোনকালে কামটো আৰম্ভ কৰে তেন্তে ই সহায় কৰে। সেয়েহে, দাবীটো জনোৱাৰ পিছত যিমান সম্ভৱ সোনকালে জৰীপকৰ্তা নিয়োগ কৰাৰ প্ৰথা প্ৰচলন কৰা হৈছে।

B. জৰীপকৰ্তা আৰু লোকচান মূল্যায়নকাৰীৰ ভূমিকা

a) জৰীপকৰ্তা

জৰীপকৰ্তাসকল IRDAI ৰ দ্বাৰা অনুজ্ঞাপ্ৰাপ্ত পেছাদাৰী। তেওঁলোক নিৰ্দিষ্ট ক্ষেত্ৰত লোকচান পৰীক্ষা আৰু মূল্যায়ন কৰাত বিশেষজ্ঞ। জৰীপকৰ্তাসকলক সাধাৰণতে নিয়োগকাৰী বীমা কোম্পানীয়ে মাচুল পৰিশোধ কৰে। জৰীপকৰ্তা আৰু লোকচান মূল্যায়নকাৰীসকলক সাধাৰণতে সাধাৰণ বীমা কোম্পানীবোৰে, দাবীৰ সময়ত নিয়োগ কৰে। তেওঁলোকে প্ৰশ্নত থকা সম্পত্তিটো পৰীক্ষা কৰে, লোকচানৰ কাৰণ আৰু পৰিস্থিতি পৰীক্ষা আৰু মূল্যায়ন কৰে। তেওঁলোকে লোকচানৰ পৰিমাণ অনুমান কৰে আৰু বীমা কোম্পানীক প্ৰতিবেদন দাখিল কৰে।

তেওঁলোকে বীমাকৰ্তাসকলক অধিক লোকচান প্ৰতিহত কৰাৰ বাবে উপযুক্ত ব্যৱস্থাৰ বিষয়েও পৰামৰ্শ দিয়ে। জৰীপকৰ্তাসকল বীমা অধিনিয়ম, 1938, বীমা নিয়ম 1939 আৰু IRDAI-ৰ দ্বাৰা জাৰী কৰা নিৰ্দিষ্ট নিয়মাবলীৰ দ্বাৰা নিয়ন্ত্ৰিত হয়।

'ভ্ৰমণ আঁচনি' বা ৰপ্তানিৰ বাবে 'মেৰিন অপেন কভাৰ'ৰ ক্ষেত্ৰত দেশৰ বাহিৰত কৰা দাবীবোৰ আঁচনিখনত নাম থকা বিদেশত দাবী নিষ্পত্তি কৰা এজেন্টৰ দ্বাৰা মূল্যায়ন কৰা হয়। এই এজেন্টবোৰে লোকচান মূল্যায়ন কৰিব পাৰে আৰু পৰিশোধ কৰিব পাৰে, যাক বীমাকৰ্তাই তেওঁলোকৰ নিষ্পত্তি মাচুলৰ সৈতে পৰিশোধ কৰে। বৈকল্পিকভাৱে, তেওঁলোকৰ মূল্যায়নৰ লগতে সকলো দাবীপত্ৰ বীমা দাবী নিষ্পত্তি কাৰী এজেন্টৰ দ্বাৰা সংগ্ৰহ কৰা হয় আৰু বীমাকৰ্তাসকলৰ ওচৰত দাখিল কৰা হয়।

গুৰুত্বপূৰ্ণ

বীমা আইনৰ ধাৰা 64 UM (Section 64 UM of Insurance Act)

মটৰৰ নিজৰ ক্ষতিৰ বাবে পঞ্চাশ হাজাৰ টকাৰ বেচি আৰু অন্যান্য সম্পত্তিৰ ক্ষতিৰ বাবে এক লাখ টকাৰ বেচি হ'লে, বীমাকৰ্তাসকলে এনে দাবীৰ মূল্যায়নৰ বাবে জৰীপকৰ্তা নিয়োগ কৰিব লাগিব। আন দাবীৰ বাবে বীমাকৰ্তাই মূল্যায়নৰ বাবে আন ব্যক্তিক (জৰীপকৰ্তা বা লোকচান মূল্যায়নকাৰী হিচাপে নিযুক্তি দিয়াৰ বাবে এই সময়ত অযোগ্য ব্যক্তি নহয়) নিযুক্তি দিব পাৰে।

5. দাবী প্ৰপত্ৰসমূহ

দাবী প্ৰপত্ৰৰ সমলবোৰ প্ৰতিটো শ্ৰেণীৰ বীমাৰ সৈতে পৃথক হয়। সাধাৰণতে দাবী প্ৰপত্ৰখন লোকচানৰ পৰিস্থিতি, যেনে লোকচানৰ তাৰিখ, সময়, লোকচানৰ কাৰণ, লোকচানৰ পৰিমাণ

আদিৰ বিষয়ে সম্পূৰ্ণ তথ্য প্ৰাপ্ত কৰাৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। আন প্ৰশ্নবোৰ বীমাৰ এটা শ্ৰেণীৰ পৰা আন এটা শ্ৰেণীলৈ পৃথক হয়।

উদাহৰণ

অগ্নি দাবী প্ৰপত্ৰত বিচৰা তথ্যৰ এটা উদাহৰণ ইয়াত দিয়া হৈছে:

- i. বীমাকৃতৰ নাম, আঁচনি নম্বৰ আৰু ঠিকনা
- ii. জুইৰ তাৰিখ, সময়, কাৰণ আৰু পৰিস্থিতি
- iii. ক্ষতিগ্ৰস্ত সম্পত্তিৰ বিৱৰণ
- iv. জুই লগাৰ সময়ত সম্পত্তিৰ সঠিক মূল্য। য'ত বীমাত কেইবাটাও সামগ্ৰী থাকে যাৰ অধীনত দাবী কৰা হয়। [দাবীটো ঘটনাৰ ঠাই আৰু সময়ত মূল্যহ্রাস, স্বাভাৱিক ক্ষয়-ক্ষতিৰ বাবে ভাট্টাৰ পিছত হোৱা সম্পত্তিৰ প্ৰকৃত মূল্যৰ ওপৰত আধাৰিত হ'ব লাগিব (যদিহে নিৰ্মাণ, প্ৰকল্প আৰু যন্ত্ৰপাতিৰ সন্দৰ্ভত আঁচনিখন "পুনৰ্স্থাপন মূল্য" আধাৰত নহয়)। ইয়াত লাভ অন্তৰ্ভুক্ত নহ'ব]
- v. উদ্ধাৰ মূল্য কৰ্তনৰ পিছত দাবী কৰা পৰিমাণ
- vi. জুই লগা চৌহদৰ পৰিস্থিতি আৰু অধিকাৰ
- vii. বীমাকৃতই কি ক্ষমতাত দাবী কৰিছে, মালিক হিচাপে হওঁক, বন্ধকী বা তেনে ধৰণৰ হওঁক
- viii. যদি আন কোনো ব্যক্তি ক্ষতিগ্ৰস্ত সম্পত্তিৰ প্ৰতি আগ্ৰহী হয়
- ix. যদি এনে সম্পত্তিৰ ওপৰত আন কোনো বীমা বলবৎ থাকে, তেন্তে ইয়াৰ বিৱৰণ

ইয়াৰ পিছত বীমাকৃতৰ প্ৰপত্ৰৰ বিবৃতিৰ সত্যতা আৰু শুদ্ধতা ঘোষণা কৰা হয় আৰু স্বাক্ষৰ আৰু তাৰিখ দিয়া হয়।

বীমা কোম্পানীৰ দ্বাৰা দাবী প্ৰপত্ৰ জাৰী কৰাৰ অৰ্থ এইটো নহয় বা ই এইটো নুবুজায় যে দাবীটোৰ বাবে দায়বদ্ধতা বীমাকৰ্তাসকলে স্বীকাৰ কৰিছে। দাবী প্ৰপত্ৰসমূহ 'কুসংস্কাৰ অবিহনে' (without prejudice) মন্তব্যৰ সৈতে জাৰী কৰা হয়।

সমৰ্থনকাৰী নথিপত্ৰসমূহ (Supporting documents)

দাবী প্ৰপত্ৰৰ উপৰিও, দাবীটো প্ৰমাণিত কৰিবলৈ দাবীকৰ্তাই কিছুমান নথিপত্ৰ দাখিল কৰিব লাগিব বা বীমাকৰ্তাই সংগ্ৰহ কৰিব লাগিব।

- i. অগ্নিবীমাৰ বাবে অগ্নি নিৰ্বাপক বাহিনীৰ পৰা এটা প্ৰতিবেদন প্ৰয়োজন হ'ব।
- ii. ঘূৰ্ণীবতাহৰ ক্ষতিৰ বাবে, বতৰ বিজ্ঞান কাৰ্যালয়ৰ পৰা এটা প্ৰতিবেদন বিচাৰিব পাৰে
- iii. চুৰিৰ দাবীত, আৰক্ষীৰ পৰা এটা প্ৰতিবেদন প্ৰয়োজন হ'ব পাৰে।

- iv. মাৰাশ্বক দুৰ্ঘটনাৰ দাবীৰ বাবে, সমীক্ষক(coroner) আৰু আৰক্ষীৰ পৰা প্ৰতিবেদন প্ৰয়োজন হ'ব পাৰে।
- v. মটৰ দাবীৰ বাবে, বীমাকৰ্তাই চালক অনুজ্ঞাপত্ৰ, পঞ্জীয়ন বহী, আৰক্ষীৰ প্ৰতিবেদন ইত্যাদি পৰীক্ষা কৰিব বিচাৰিব পাৰে।
- vi. সামুদ্ৰিক কাৰ্গো দাবীত, নথিপত্ৰৰ প্ৰকৃতি লোকচানৰ প্ৰকাৰ অনুসৰি পৃথক হয়, অৰ্থাৎ মুঠ লোকচান, নিৰ্দিষ্ট গড়(Particular Average), আভ্যন্তৰীণ বা বিদেশী পৰিবহন দাবী ইত্যাদি।

নিজকে পৰীক্ষা কৰক 1

দাবীৰ নিষ্পত্তিত নিম্নলিখিত কোনটো কাৰ্যকলাপ পেছাদাৰী বুলি গণ্য কৰা নহয়?

- I. লোকচানৰ কাৰণ সম্পৰ্কীয় তথ্য বিচাৰা
- II. এটা কুসংস্কাৰৰ সৈতে দাবীটোৰ কাষ চপা
- III. ক্ষতিটো বীমাকৃত বিপদৰ ফলস্বৰূপে হৈছে নে নাই নিশ্চিত কৰা
- IV. দাবীৰ অধীনত পৰিশোধ কৰিব লগা পৰিমাণৰ পৰিমাণ নিৰ্ধাৰণ কৰা

নিজকে পৰীক্ষা কৰক 2

ৰাজে এখন গাড়ী দুৰ্ঘটনাত জড়িত হৈ আছে। তেওঁৰ গাড়ীখন মটৰ বীমা সামগ্ৰিক আঁচনিৰ অধীনত বীমা কৰা আছে। ৰাজৰ বাবে নিম্নলিখিত কোনটো কৰাটো আটাইতকৈ উপযুক্ত?

- I. যিমান সম্ভৱ সোনকালে ক্ষতিৰ বিষয়ে বীমাকৰ্তাক অৱগত কৰা
- II. বীমা নৱীকৰণৰ সময়ত বীমাকৰ্তাক অৱগত কৰা
- III. গাড়ীখন অধিক ক্ষতিগ্ৰস্ত কৰা যাতে ডাঙৰ ক্ষতিপূৰণ প্ৰাপ্ত কৰিব পাৰে
- IV. ক্ষতি উপেক্ষা কৰা

নিজকে পৰীক্ষা কৰক 3

দাবী অনুসন্ধান আৰু দাবী মূল্যায়নৰ বিষয়ে নিম্নলিখিত কোনটো মন্তব্য শুদ্ধ?

- I. দাবী অনুসন্ধান আৰু দাবী মূল্যায়ন একে
- II. দাবী অনুসন্ধান হৈছে দাবীৰ বৈধতা নিৰ্ধাৰণ কৰা আনহাতে মূল্যায়ন হৈছে বীমাকৃত বিপদৰ ফলত লোকচান হৈছিল নেকি আৰু ৱাৰেণ্টিৰ কোনো উলংঘন হৈছিল নেকি
- III. দাবী মূল্যায়নে দাবীৰ বৈধতা নিৰ্ধাৰণ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰে আনহাতে অনুসন্ধান লোকচানৰ কাৰণ আৰু পৰিমাণৰ সৈতে অধিক জড়িত

IV. দাবীৰ অনুসন্ধান দাবী পৰিশোধৰ আগতে কৰা হয় আৰু দাবী পৰিশোধ কৰাৰ পিছত দাবী মূল্যায়ন কৰা হয়

নিজকে পৰীক্ষা কৰক 4

জৰীপকৰ্তাসকলৰ বাবে অনুজ্ঞাপত্ৰ কৰ্তৃপক্ষ কোন?

- I. ভাৰতীয় জৰীপকৰ্তা সংগঠন (Surveyor Association of India)
  - II. জৰীপকৰ্তা নিয়ামক আৰু উন্নয়ন কৰ্তৃপক্ষ (Surveyor Regulatory and Development Authority)
  - III. ভাৰতৰ বীমা নিয়ামক আৰু উন্নয়ন কৰ্তৃপক্ষ (Insurance Regulatory and Development Authority of India)
  - IV. ভাৰত চৰকাৰ (Government of India)
-

নিজকে পৰীক্ষা কৰক 5

ঘূৰ্ণীবতাহৰ ক্ষতিৰ দাবী পৰীক্ষা কৰোঁতে নিম্নলিখিত কোনটো নথিপত্ৰৰ বাবে অনুৰোধ কৰাৰ সম্ভাৱনা অধিক?

- I. সমীক্ষকৰ প্ৰতিবেদন
  - II. অগ্নি নিৰ্বাপক বাহিনীৰ পৰা প্ৰতিবেদন
  - III. আৰক্ষীৰ প্ৰতিবেদন
  - IV. বতৰ বিজ্ঞান বিভাগৰ প্ৰতিবেদন
-

নিজকে পৰীক্ষা কৰক 6

আঁচনি এখনৰ অধীনত পৰিশোধ কৰা লোকচান তৃতীয় পক্ষৰ পৰা পুনৰুদ্ধাৰ কৰাৰ বাবে বীমাকৰ্তাই কোন নীতিৰ অধীনত বীমাকৃতৰ অধিকাৰ গ্ৰহণ কৰিব পাৰে?

- I. অৱদান
  - II. ডিচচাৰ্জ (মুক্তি)
  - III. বশ্যতা (নিমজ্জন) Subrogation
  - IV. ক্ষতিপূৰণ
-

নিজকে পৰীক্ষা কৰক 7

যদি বীমাকৰ্তাই সিদ্ধান্ত লয় যে এক নিৰ্দিষ্ট লোকচান পৰিশোধ যোগ্য নহয় কিয়নো ই আঁচনিখনৰ অধীনত আৱৰা নহয় তেনেহ'লে এনে বিষয়বোৰৰ ওপৰত কোনে সিদ্ধান্ত লয়?

- I. বীমাকৰ্তাৰ সিদ্ধান্ত চূড়ান্ত
- II. আম্পায়াৰ
- III. মধ্যস্থতাকাৰী
- IV. আইনৰ আদালত

সাৰাংশ

- a) পেছাদাৰীভাৱে দাবী নিষ্পত্তি কৰাটো বীমা কোম্পানী এটাৰ বাবে আটাইতকৈ ডাঙৰ বিজ্ঞাপন হিচাপে গণ্য কৰা হয়।
- b) আঁচনিৰ চৰ্তাৱলীয়ে প্ৰদান কৰে যে লোকচানটো তৎক্ষণাত বীমাকৰ্তাক অৱগত কৰা হ'ব।
- c) যদি দাবীৰ পৰিমাণ কম হয়, লোকচানৰ কাৰণ আৰু পৰিমাণ নিৰ্ধাৰণ কৰাৰ বাবে অনুসন্ধান বীমাকৰ্তাৰ এজন বিষয়াই কৰে। কিন্তু আন দাবীৰ বাবে ইয়াক স্বতন্ত্ৰ অনুজ্ঞাপ্ৰাপ্ত পেছাদাৰী জৰীপকৰ্তাসকলক অৰ্পণ কৰা হয় যিসকল লোকচান মূল্যায়নৰ বিশেষজ্ঞ।
- c) সাধাৰণতে দাবী প্ৰত্ৰখন লোকচানৰ পৰিস্থিতি, যেনে লোকচানৰ তাৰিখ, সময়, লোকচানৰ কাৰণ, লোকচানৰ পৰিমাণ আদিৰ বিষয়ে সম্পূৰ্ণ তথ্য প্ৰাপ্ত কৰাৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰা হৈছে।
- d) দাবী মূল্যায়ন হৈছে বীমাকৰ্তাৰ প্ৰতি হোৱা লোকচানৰ কাৰণ বীমাকৃত বিপদৰ ফলত হৈছিল নে নাই আৰু কোনো ৱাৰেণ্টি উলংঘন হৈছে নেকি নিৰ্ধাৰণ কৰাৰ প্ৰক্ৰিয়া। বীমাকৰ্তাৰ দ্বাৰা হোৱা লোকচানৰ পৰিমাণ আৰু আঁচনিখনৰ অধীনত বীমাকৰ্তাৰ দায়বদ্ধতা মূল্যায়ন কৰা হয়। এইটো দাবী পৰিশোধ কৰাৰ আগতে কৰা হয়।
- e) আঁচনিখনৰ অধীনত ডিচচাৰ্জ প্ৰাপ্ত কৰাৰ পিছতহে দাবীৰ নিষ্পত্তি কৰা হয়।

মূখ্য শব্দাৱলী

- a) লোকচানৰ অৱগত কৰা
- b) অনুসন্ধান আৰু মূল্যায়ন
- c) জৰীপকৰ্তা আৰু লোকচান মূল্যায়নকাৰী
- d) দাবীৰ প্ৰপত্ৰসমূহ
- e) সমন্বয় আৰু নিষ্পত্তি

নিজকে প্ৰশ্ন কৰাৰ উত্তৰসমূহ

- উত্তৰ 1 - সঠিক বিকল্পটো হৈছে II.
উত্তৰ 2 - সঠিক বিকল্পটো হৈছে I.
উত্তৰ 3 - সঠিক বিকল্পটো হৈছে II.
উত্তৰ 4 - সঠিক বিকল্পটো হৈছে III.
উত্তৰ 5 - সঠিক বিকল্পটো হৈছে IV.
উত্তৰ 6 - সঠিক বিকল্পটো হৈছে III.
উত্তৰ 7 - সঠিক বিকল্পটো হৈছে IV.

শাখা পৰিশিষ্টসমূহ

অধ্যায় A-01

সংযোজন

এই সংযোজনগুলি দেওয়া হয়েছে যাতে শিক্ষার্থীরা সাধারণ বীমাতে ব্যবহৃত প্রস্তাব ফর্ম সম্পর্কে আরও ভালো ধারণা পায়।

সংযোজন -এ

মোটরযান বীমা প্রস্তাবের ফর্ম
ব্যক্তিমালিকানাধীন মোটরযান দ্বিচক্রযান - প্যাকেজ পলিসি

প্রস্তাবকারীর নাম							
যোগাযোগের ঠিকানা	বীমাকর্তের পরিচায়ক চিহ্ন						
টেলিফোন/ফ্যাক্স নম্বর				মোবাইল নং.			
ই-মেল ঠিকানা							
ব্যাঙ্ক অ্যাকাউন্ট নং. (এসবি/কারেন্ট)				প্যান নং.			
এইচপিএ/দায়বদ্ধ							
প্রয়োজনীয় পলিসির প্রকার	প্যাকেজ পলিসি						
বীমার সময়কাল	থেকে সময় ..... তারিখ:			পর্যন্ত			
গাড়ির বিবরণ							
নথীভুক্তির নম্বর	ইঞ্জিন নং. এবং চেসিস নং.	প্রস্তুতির বছর	প্রস্তুতকারী ও মডেল /কাঠামোর প্রকার	কিউবিবিক সক্ষমতা	আসন সংখ্যা	রঙ	ব্যবহৃত জ্বালানী

বীমাকর গাড়ির সঠিক পরিচায়ক চিহ্ন						
নথিভুক্তিকারী কর্তৃপক্ষ - নাম এবং অবস্থিতি:						
মোটরযানের মূল্য:						
ইনভয়েস মূল্য	বৈদ্যুতিক /বৈদ্যুতিন সহায়ক যন্ত্রাংশসমূহ	অ-বৈদ্যুতিক সহায়ক যন্ত্রাংশসমূহ	পাশে থাকা সংযোজক গাড়ি /টেলার	এলপিজি/সি এনজি যন্ত্রাংশ	মোট মূল্য	আইডিডি
এটি দাবি নিষ্পত্তিকরণের এবং প্রিমিয়াম						

মোটরযানের ইতিহাস						
পূর্ববর্তী পলিসি নম্বর	সুরক্ষার প্রকার	বীমাকারীর নাম এবং ঠিকানা	কোন দাবি না থাকাজানিত বোনাসের অধিকার	পলিসি শেষ হওয়ার তারিখ	বিগত ৩ বছরের দাবির অভিজ্ঞতা	প্রথম ক্রয় এবং নথিভুক্তিকরণের তারিখ
আন্ডাররাইটিং উপাদানসমূহ - রোটিং ভিত্তিক						
মোটরযানের ব্যবহার:						
ব্যবহারের উদ্দেশ্য	গাড়ি রাখার বিস্তারিত বিবরণ	চালকের বিস্তারিত বিবরণ	এক বছরে চলার গড় কিলোমিটার	বীমাকারীকে স্বীকৃত ঝুঁকিটি অনুধাবনে সহায়তা করে		
আনন্দ	আচ্ছাদিত গ্যারেজ	মালিক নিজে				
পেশাগত	অনাচ্ছাদিত গ্যারেজ	বেতনভুক্ত চালক				
বাণিজ্য/খুচরো ব্যবসা	সংলগ্ন জমির ভিতরে	আত্মীয়বৃন্দ				
সংস্কার	রাস্তার ধারে	বন্ধুগণ				
ঝুঁকি প্রশমন/বিরুদ্ধ ঝুঁকি জানা						
ডিস্কাউন্ট ও লোডিংসমূহ:						
ঐচ্ছিক অতিরিক্ত : আপনি কি বাধ্যতামূলক পলিসি অতিরিক্তের উপরে অধিক ঐচ্ছিক অতিরিক্তটি নিতে চান	হ্যাঁ/না - যদি হ্যাঁ হয়, অনুগ্রহ করে অঙ্কটি নির্দিষ্ট করুন দ্বিচক্রযান - টা.৫০০/৭০০/১০০০/১৫০০/৩০০০ ব্যক্তিগতমোটরযান					
আপনি কে অটোমোবাইল অ্যাসোসিয়েশনের অফ ইন্ডিয়ান একজন সদস্য	হ্যাঁ/নাম যদি হ্যাঁ হয়, অনুগ্রহ করে জানান: ১। অ্যাসোসিয়েশনের নাম ২। সদস্যতা নম্বর: শেষ হওয়ার তারিখ					
গাড়িটিতে এআরএআই দ্বারা অনুমোদিত কোন প্রকার চুরি প্রতিরোধকারী যন্ত্রব্যবস্থা লাগানো আছে	হ্যাঁ/না যদি হ্যাঁ হয়, এএসআই দ্বারা প্রদত্ত সংস্থাপনের সংশ্লিষ্ট সংযোজিত করুন					
গাড়িটি কি অপ্রচলিত স্থানীয় দ্বারা চালিত হয়	হ্যাঁ/না যদি হ্যাঁ হয়, অনুগ্রহ করে বিস্তারিত বিবরণ প্রদান করুন					
গাড়িটিতে কি দুই প্রকার স্থানীয় ব্যবহারের যন্ত্রাংশ/ফাইবার গ্লাস ট্যাঙ্ক লাগানো আছে	হ্যাঁ/না যদি হ্যাঁ হয়, অনুগ্রহ করে বিস্তারিত বিবরণ প্রদান করুন					
আপনি কি টিপিপিডি আচ্ছাদনটি ৬০০০/- টাকার আইনানুগ সীমা পর্যন্ত সীমাবদ্ধ রাখতে চান	হ্যাঁ/না					

প্রয়োজনীয় অতিরিক্ত সুরক্ষাসমূহ	
আনুসঙ্গিক যন্ত্রাংশের চুরি যাওয়া (শুধুমাত্র দ্বিচক্রযান)	
চালকের আইনগত দায়	
বেতনভুক্ত চালকের পিএ	

আবশ্যিক : স্বচালকের ব্যক্তিগত দুর্ঘটনা সংক্রান্ত সুরক্ষা

স্বচালকের জন্য ব্যক্তিগত দুর্ঘটনাসংক্রান্ত সুরক্ষা আবশ্যিক। অনুগ্রহ করে মনোনয়ন সম্পর্কে বিস্তারিত বিবরণ প্রদান করুন:

- (ক) মনোনীতের নাম এবং বয়স:
(খ) সম্পর্ক :
(গ) নিযুক্তকৃতের নাম :
(যদি মনোনীত একজন নাবালক হন)
(ঘ) মনোনীতের সঙ্গে সম্পর্ক:

অতিরিক্তপ্রিমিয়ামসাপেক্ষে অতিরিক্তকভারেজ

(দ্রষ্টব্য: ১। মালিক চালকের জন্য ব্যক্তিগত দুর্ঘটনা আচ্ছাদন আবশ্যিকভাবে বীমাকৃত রাশি দ্বিচক্রযানের জন্য ১,০০,০০০/- টাকা এবং ব্যক্তিগত মালিকানাধীন গাড়ির জন্য ২,০০,০০০/-

২। যে ক্ষেত্রে একটি গাড়ি, একটি কোম্পানী, একটি অংশীদারীভিত্তিক সংস্থা অথবা এই প্রকার কোন আইনানুগ সংস্থার মালিকানাধীন, আবশ্যিক ব্যক্তিগত দুর্ঘটনা আচ্ছাদনটি অনুমোদন করা যাবে না (মালিক চালকের একটি কার্যকরী লাইসেন্স নাও থাকতে পারে।)

নাম উল্লেখিত ব্যক্তিদের জন্য ব্যক্তিভিত্তিক দুর্ঘটনা আচ্ছাদন

নামমুক্ত ভোগ মালিকারী পিএ কভারেজ জমা	IMT-15	আপনি কি নামমুক্ত ব্যক্তিদের জন্য ব্যক্তিগত দুর্ঘটনা কভার অন্তর্ভুক্ত করতে চান?			
		নাম	সিএসআই পছন্দ করা (টাকা)	মনোনীত	সম্পর্ক
		1)			
		2)			
		3)			
হ্যাঁ/ না, যদি হ্যাঁ, নাম দিন ও মুখ্য বীমারশি (সিএসআই) এর জন্য বেছে লেওয়া হয়েছে: (টাকা: জনপ্রতি উপলব্ধ সর্বোচ্চ সিএসআই হল ব্যক্তিগত গাড়ির ক্ষেত্রে ২ লক্ষ টাকা এবং মোটরচালিত দুই চাকার ক্ষেত্রে ১ লক্ষ টাকা)					
নামহীন ব্যক্তি / পিছনের সিটের ব্যক্তি / অনামী যাত্রীর জন্য ব্যক্তিগত দুর্ঘটনা কভার					
অ্যাড-অনকভার					
মূল্য অবচয়					
সৌজল্যে গাড়ি					
চিকিৎসা খরচ					
ব্যক্তিগত প্রভাব					
অন্যান্য বিশদ					
অ্যাড-অনকভারঅব্যাহত					
যানবাহনের ব্যবহার নিজস্ব প্রাপ্ত সীমাবদ্ধ কিনা			হ্যাঁ/না		
গাড়িটি বিদেশী দুর্ভাবাসের কিনা			হ্যাঁ/না		
গাড়িটি ডিনটেজকার হিসাবে প্রত্যয়িত কিনা			হ্যাঁ/না		
গাড়িটি অক্ষ/প্রতিবন্ধী ব্যক্তিদের ব্যবহারের জন্য ডিজাইন করা হয়েছে কিনা			হ্যাঁ/না, যদি হ্যাঁ, আরটিএ দ্বারা অনুমোদনের বিশদ বিবরণ উল্লেখ করুন		
গাড়িটি ড্রাইভিং শেখার জন্য ব্যবহার করা হয় কিনা			হ্যাঁ/না		
ভৌগোলিক এলাকার ব্যাপ্তি প্রয়োজন কিনা			নেপাল, বাংলাদেশ, ভুটান, মালদ্বীপ, পাকিস্তান, শ্রীলঙ্কা		

আপনি কি ওয়ান পেজ পলিসি নিতে চান? হ্যাঁ/না

বীমাকৃতের দ্বারা ঘোষণা

পরম বিশ্বাসের নীতির ভিত্তিতে

আমি/আমরা এতদ্বারা ঘোষণা করছি যে এই প্রস্তাবনা ফর্ম আমার/আমাদের দেওয়া বিবৃতিগুলি আমার/আমাদের জ্ঞান ও বিশ্বাস অনুসারে সত্য এবং আমি/আমরা এতদ্বারা সম্মত যে তার ঘোষণাটি আমার/আমাদের এবং..... এর মধ্যে চুক্তির ভিত্তি তৈরি করবে।

আমি/আমরা এতদ্বারা ঘোষণা করছি যে এই প্রস্তাবনা ফর্ম জমা দেওয়ার পরে যে কোন সংযোজন বা পরিবর্তন করা হলে তা অবিলম্বে বীমাকারীদের কাছে জানানো হবে।

আমি/আমরা নিশ্চিত করতে চাই যে পলিসির মেয়াদ শেষ হওয়ার তারিখ থেকে এখন পর্যন্ত আমার/আমাদের গাড়িতে কোনো দুর্ঘটনা ঘটেনি। আমি/আমরা নিশ্চিত করছি যে আমি/আমরা ..... তে .....তারিখে প্রিমিয়াম জমা দিয়েছি।

আপনার সাথে উপরোক্ত গাড়ির বীমার জন্য। এটি বোঝা যায় এবং সম্মত হয় যে .....(সময়) এর আগে যে কোন দুর্ঘটনার ফলে সৃষ্ট কোন হানি/ক্ষতি/দায়ের জন্য আপনার কোন দায় নেই।

আমি/আমরা ঘোষণা করছি যে গাড়িটি নিখুঁত অবস্থায় আছে এবং রাস্তায় চালানোর মতো উপযুক্ত অবস্থায় আছে।

স্থান :

তারিখ :

প্রস্তাবকের সহি

ভারত গৃহরক্ষা, ভারত সুক্ষ্ম ও ভারত লঘু উদ্যম-এর প্রস্তাবনা ফর্ম

আদর্শ পণ্য ও তাদের নিজ নিজ প্রস্তাবনা ফর্ম, যেমন ভারত গৃহরক্ষা, ভারত সুক্ষ্ম ও ভারত লঘু উদ্যম সম্পর্কে আরও ভালোভাবে বোঝার জন্য, দয়া করে আইআরডিএআই ওয়েবসাইটের নিম্নলিখিত লিঙ্কটি দেখুন।

<https://www.irdai.gov.in/ADMINCMS/cms/Uploadedfiles/StandardProducts/Annexure-I-BharatGrihaRaksha.pdf>